

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Sobienie-Jeziory
we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki
i Rozwoju Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz
Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu
ekspertów:

- ❖ Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii
i Rozwoju Lokalnego,
- ❖ Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu
Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- ❖ Dominika Gałęcka, Starsza Specjalistka
ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- ❖ Iwona Jastrzębska, Młodsza Specjalistka
ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata
2023-2030 opracowano w oparciu o materiały
źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek
organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata
2023-2030 zawiera dane według stanu na 31
grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SOBIENIE-JEZIORY	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	14
4.1. Ocena sytuacji Gminy	14
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	17
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	19
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SOBIENIE-JEZIORY	22
1. Misja i wizja	23
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	24
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sobienie-Jeziory oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	39
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	44
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	52
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	55
ZAŁĄCZNIKI.....	57
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sobienie-Jeziory.....	57
Załącznik 2: Wzór ankiety	104
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	109

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Sobienie-Jeziory, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2022. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

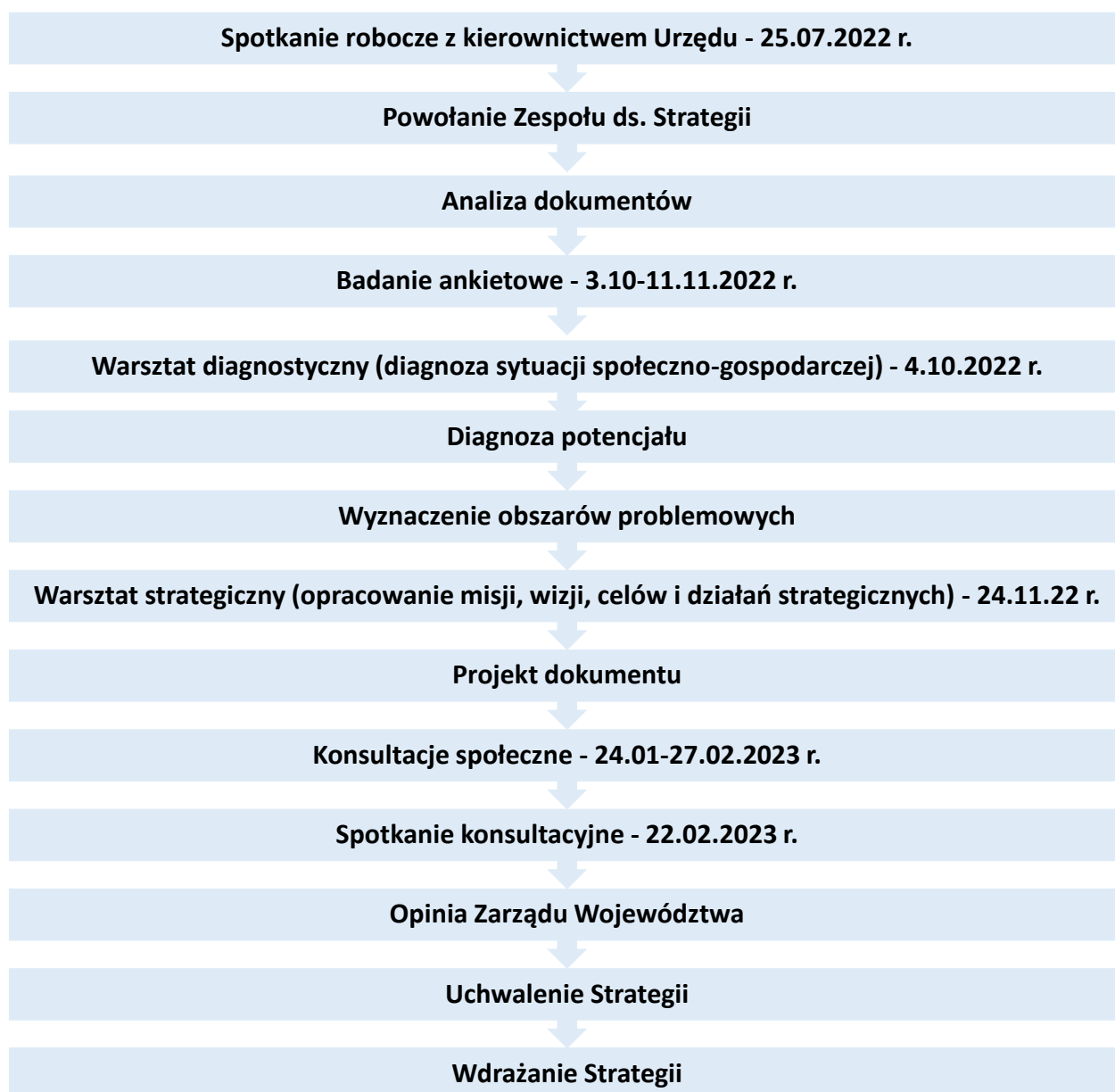
Prace nad Strategią rozpoczęto w lipcu 2022 roku, kiedy to Wójt Gminy Sobienie-Jeziory podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr XXXII/197/2022 Rady Gminy Sobienie-Jeziory z dnia 22 września 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030, w tym tryb konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkań z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami i interesariuszami Gminy, przeprowadzonych w formie warsztatów (warsztat diagnostyczny oraz warsztat strategiczny) oraz badania ankietowego przeprowadzonego w formie kwestionariusza online. Warsztaty z Zespołem Strategicznym przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów diagnostycznych uczestnicy dyskutowali na temat sytuacji Gminy w obszarach: edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, dzieci, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, nauczycieli, pracowników Urzędu, itp.). Podczas pracy w grupach

zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne i słabe strony Gminy oraz szanse na jej rozwój, a także zagrożenia, które mogą osłabić oddziaływanie silnych stron i uniemożliwić wykorzystanie szans. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, nad którymi pracowano podczas drugich warsztatów – strategicznych. Ze zdiagnozowanych obszarów problemowych wynikają cele strategiczne, które podzielone są na cele operacyjne. Dla celów strategicznych wyznaczone zostały zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Ponadto w trakcie tego spotkania wypracowano misję oraz wizję Gminy Sobienie-Jeziory.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

**CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA ROZWOJU
GMINY SOBIENIE-JEZIORY**

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Sobienie-Jeziory położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, na południu powiatu otwockiego, nad rzeką Wisłą. Jej lokalizacja sprawia, że Gmina znajduje się w bezpośrednim oddziaływaniu miasta stołecznego Warszawy i leży w granicach jego obszaru funkcjonalnego. Oprócz przynależności do MOF Warszawy, Gmina zaklasyfikowana została do wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych. Oznacza to, że Gmina charakteryzuje się dobrym połączeniem komunikacyjnym z Warszawą, jako najważniejszym ośrodkiem miejskim regionu. Tym samym mieszkańcy Gminy mają ułatwiony dostęp do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu oferowanych przez miasto.

Zachodnią granicę Gminy stanowi rzeka Wisła. Tereny nadwiślańskie zagrożone są wystąpieniem powodzi. Przez teren Gminy biegną 4 drogi wojewódzkie nr 739, 799, 801, 805. Zabudowa rozciąga się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 801 przebiegającej na osi północ-południe w kierunku Otwocka, a dalej Warszawy. Dojazd z centrum Sobień-Jezior do południowej granicy stolicy zajmuje około 20 min. Z kolei do centrum miasta dojazd zajmuje od 40 min do 1,5 h w zależności od natężenia ruchu – w godzinach szczytu pojawiają się znaczące kongestie i przejazd ten jest utrudniony.

Przez teren Gminy Sobienie-Jeziory przebiegają tory kolejowe, lecz najbliższy dworzec znajduje się w Gminie Pilawa, oddalonej o niecałe 18 km. W Gminie realizowany jest transport zbiorowy autobusowy, organizowany przez prywatnego przedsiębiorcę. Gmina należy także do Związku Powiatowo-Gminnego „Otwockie przewozy Gminno-Powiatowe”, którego celem jest zapewnienie transportu publicznego na terenie powiatu.

Prawie cała powierzchnia Gminy objęta została formami ochrony przyrody – 99% jej terenu pokrywa Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu. Ponadto występują także obszary Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Bogactwo tych terenów stanowi atut Gminy pod względem atrakcyjności przyrodniczo-krajobrazowej, jednak może działać ograniczająco na rozwój infrastruktury i budownictwa. Także mieszkańcy dostrzegają walory środowiska przyrodniczego Gminy, co podkreślone zostało w przeprowadzonym na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu badaniu ankietowym.

Gmina posiada funkcję rolniczą, jednak położenie w tak małej odległości od stolicy może spowodować zatracenie wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych i przekształcenie na inne funkcje, głównie mieszkalne. Wraz z rozszerzaniem się zasięgu oddziaływania Warszawy i rozwojem Gminy wystąpić może zjawisko suburbanizacji, sprawiające, iż Gmina stanie się „sypialnią” dla miasta, w którym jej mieszkańcy będą pracować i korzystać z usług publicznych.

Użytki rolne pokrywają 70% powierzchni Gminy, przy czym znaczną ich część stanowią grunty orne oraz sady. Zlokalizowane są głównie w południowo-zachodniej części Gminy, posiadającej najwyższej jakości grunty. Udział lasów w strukturze pokrycia terenu to ok. 18% i mieszczą się głównie w południowo-wschodniej części Gminy. Oprócz sadownictwa produkcja rolna wyspecjalizowana jest również w warzywnictwie. Owoce, a zwłaszcza sobieńskie jabłka, mogą stać się produktem lokalnym, wyróżniającym Gminę w regionie.

Polityka przestrzenna Gminy wymaga regulacji. Nadrzędny dokument planistyczny, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjęty został w 2002 roku, a następnie częściowo zmieniony w 2005 roku. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty został w 2005 roku i obejmuje tereny wsi Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie Kiełczewskie Drugie. Ze względu na tak odległy termin sporządzenia tych dokumentów częściowo są one nieaktualne. Planuje się podjęcie nowych miejscowych planów, które pozwolą na ukierunkowanie polityki przestrzennej w Gminie i zapobiegną chaosowi przestrzennemu w miarę rozwoju budownictwa na terenie Gminy. Ponadto duża część gruntów w granicach Gminy posiada nieuregulowane stosunki prawne, a część znajduje się poza zarządem Gminy, co znacznie utrudnia racjonalną politykę przestrzenną i możliwości zagospodarowania przestrzennego.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Rozwój gospodarczy wiąże się w dużej mierze z przedsiębiorczością. Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy Sobienie-Jeziory stanowią 3% wszystkich podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu otwockiego. Corocznie zwiększa się liczba działających w Gminie przedsiębiorstw, a liczba nowo zarejestrowanych firm zdecydowanie przewyższa liczbę firm wyrejestrowywanych. Na terenie Gminy nie ma jednak wyznaczonych terenów inwestycyjnych, gdzie lokalizowane mogłyby być nowe przedsiębiorstwa oraz większe zakłady pracy.

Na kształtowanie się poziomu gospodarki wpływ ma również sytuacja na rynku pracy. Przekłada się to także na poziom zadowolenia z życia mieszkańców i możliwość uzyskania satysfakcjonującego zatrudnienia. Jest to jeden ze słabiej ocenionych przez mieszkańców aspektów w przeprowadzonym na potrzeby niniejszego dokumentu badaniu ankietowym. Mimo to udział zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Sobienie-Jeziory jest niższy niż średnio w powiecie i województwie i zmniejszył się do 2019 roku. W 2020 roku zaobserwowano wzrost liczby osób bezrobotnych, jednak jest to sytuacja powszechna w skali kraju i wiąże się z pandemią oraz niestabilną sytuacją gospodarczą.

Wpływ na poziom zadowolenia mieszkańców i atrakcyjność danej jednostki ma również jakość infrastruktury technicznej. Większość dróg na terenie Gminy odznacza się niską jakością techniczną, wobec czego wymagają modernizacji. Niestety, duża część tych dróg znajduje się poza zarządem Gminy, co sprawia, iż samorząd nie ma wpływu na prowadzone na nich działania. Ponadto mieszkańcy podkreślają potrzebę rozwoju sieci tras rowerowych oraz zauważają obniżone bezpieczeństwo przy głównych drogach, w związku z natężonym ruchem samochodowym i brakiem infrastruktury takiej jak chodniki.

Analizując stan infrastruktury sieciowej, zauważalny jest bardzo wysoki stopień zwodociągowania Gminy (99,9%). Gmina charakteryzuje się niską dostępnością sieci kanalizacyjnej (19%) i gazowej (9,6%). W momencie opracowywania niniejszego dokumentu trwały prace nad rozbudową oczyszczalni ścieków komunalnych, która pozwoli na rozwój sieci kanalizacyjnej i podłączenie do niej nowych sołectw.

W dobie wciąż rozwijającej się pracy i edukacji zdalnej oraz e-usług, niezwykle ważny jest dostęp do wysokiej jakości sieci Internetowej. Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory część miejscowości ma dostęp do szerokopasmowego Internetu, lecz nie ma sieci światłowodowej. W niektórych częściach Gminy obserwuje się również dziury zasięgowe (dotyczy to zarówno Internetu, jak i sieci komórkowej), w szczególności przy obszarach leśnych. Potrzebę zwiększenia dostępu do Internetu podkreślają również mieszkańcy Gminy, wskazując ją jako jedno z działań, które powinno być priorytetem do zrealizowania.

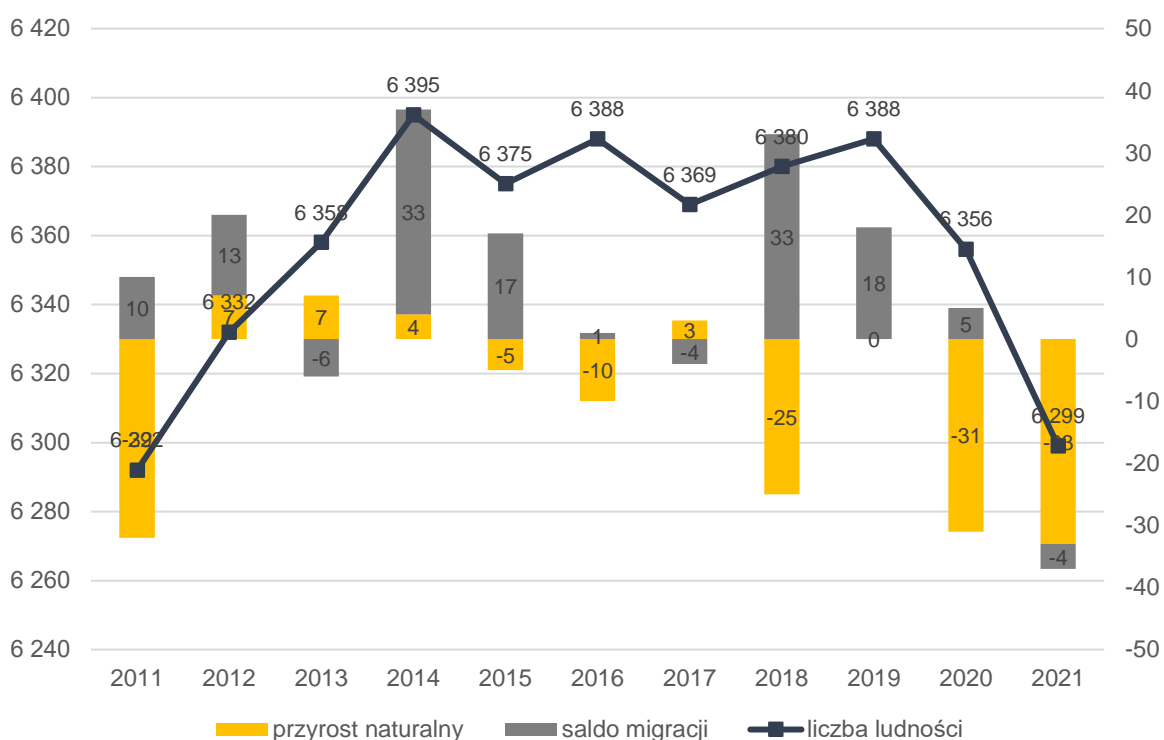
Corocznie zwiększa się masa odpadów komunalnych odbieranych z terenu Gminy. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny wahał się w ostatnich latach między 20% a 40%, lecz można uznać to za pozytywny trend, ponieważ ostatecznie udział ten zwiększył się. Oznaczać to może wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i ich większą dbałość o środowisko. Ponadto mieszkańcy są zadowoleni z systemu odbioru odpadów z terenu Gminy.

Gmina kontroluje również jakość powietrza – w 2021 roku zainstalowany został system monitoringu powietrza, który nie zarejestrował dobowego przekroczenia zanieczyszczenia powietrza. Innym sposobem monitoringu jakości powietrza jest także ewidencja źródeł ciepła – wykazuje ona, iż zdecydowanie najwięcej budynków ogrzewanych jest paliwem stałym. Może mieć to wpływ na obniżenie jakości powietrza w przyszłości, jeśli nie zostaną podjęte działania związane z przejściem na ekologiczne źródła ciepła i rozwój odnawialnych źródeł energii.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Kapitał społeczny Gminy stanowią jej mieszkańcy, którzy swoimi działaniami mogą mieć realny wpływ na jej rozwój. W 2021 roku Gminę Sobienie-Jeziory zamieszkiwało 6 299 osób. Analizując zmiany liczby ludności w latach 2011-2019 zauważalna była tendencja wzrostowa, aż do roku 2020, kiedy liczba mieszkańców Gminy zaczęła się zmniejszać. Na zmianę liczby ludności wpływają m.in. 2 czynniki – przyrost naturalny oraz saldo migracji. W 2021 roku w Gminie Sobienie-Jeziory oba te wskaźniki kształtowały się na poziomie ujemnym. Pod względem przyrostu naturalnego podobna sytuacja dotyczyła całego powiatu, lecz dla Gminy Sobienie-Jeziory wskaźnik ten był najniższy. Saldo migracji kształtowało się nieco lepiej – nie było ujemne dla całego powiatu, a w Gminie Sobienie-Jeziory było nieco wyższe niż w innych gminach, które osiągnęły wartość ujemną.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dalsza analiza wskaźników demograficznych wskazuje również zwiększające się senioralne obciążenie demograficzne. Oznacza to, iż rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co w połączeniu z ujemnym przyrostem naturalnym i brakiem napływu ludzi młodych na teren Gminy może powodować pogłębiające starzenie się społeczeństwa. Łączy się z tym również wskaźnik obrazujący odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym, czyli osób w wieku 25-34 lat, które stanowią główną siłę napędową rozwoju gospodarczego. Wskaźnik ten zmniejsza się, co również przekłada się na niski przyrost naturalny, ponieważ są to w dużej mierze osoby zakładające rodziny. Jest to związane z tzw. drenażem mózgow i bliskością stolicy, gdzie ludzie młodzi wolą podejmować zatrudnienie. Ponadto miasto zapewnia łatwiejszy dostęp do usług, edukacji czy kultury. W odpowiedzi na ten trend samorząd powinien podejmować działania, które prowadzić będą do zatrzymania odpływu ludzi młodych z terenu Gminy.

Wiąże się z tym potrzeba zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3, co m.in. pozwoli na powrót do aktywności zawodowej ich matkom. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu trwały prace nad utworzeniem żłobka na terenie Gminy. Potrzebę tą pokreślają również mieszkańcy w badaniu ankietowym.

Opiekę przedszkolną w Gminie zapewniają 3 placówki – przedszkole publiczne oraz 2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych. W 2019 roku poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej wynosił 87%, co jest wartością wysoką, lecz niższą od średniej w powiecie (93,5%) oraz województwie (101,4%). Mieszkańcy pozytywnie oceniają jakość wychowania przedszkolnego w Gminie.

Edukację na poziomie podstawowym oferują 3 szkoły publiczne, zlokalizowane w Sobieniach-Jeziorach, Siedzowie oraz Warszawicach. Stan bazy dydaktycznej szkół jest dość zróżnicowany. Wszystkie szkoły posiadają obiekty sportowe, lecz część z nich wymaga modernizacji (1 z 2 sal gimnastycznych w SP w Sobieniach-Jeziorach oraz sala gimnastyczna w SP w Warszawicach). Mieszkańcy Gminy dobrze oceniają dostęp do edukacji w szkołach podstawowych i jej jakość oraz jakość infrastruktury szkolnej, a także organizację dowozu dzieci do szkół.

Jakość nauczania w gminnych szkołach można ocenić m.in. poprzez wyniki egzaminów ósmoklasisty, jakie osiągają uczniowie. Analizując wyniki egzaminów z poszczególnych przedmiotów z 2021 roku zauważyć można, że uczniowie gminnych szkół uzyskali wyższy średni wynik z języka polskiego niż średnia szkół dla powiatu oraz województwa. Pod względem matematyki uczniowie Gminy wypadli korzystniej na tle województwa, lecz o 2% słabiej niż w powiecie. Największą rozbieżność dostrzega się w przypadku języka angielskiego, gdzie uczniowie gminnych szkół osiągnęli najniższy średni wynik spośród porównywanych jednostek. Może to być znak, iż należy wprowadzić dodatkowe wsparcie w nauczaniu tego przedmiotu.

Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory nie funkcjonuje Ośrodek Kultury, lecz zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy dostrzegają potrzebę utworzenia takiego miejsca, które skupiałoby ofertę kulturalną Gminy i zapewniało zajęcia, warsztaty czy spotkania dla różnych grup wiekowych. Aktualnie rozpowszechnianiem kultury zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna w Sobieniach-Jeziorach, gdzie odbywają się zajęcia taneczne i plastyczne dla dzieci. Obok Biblioteki mieści się świetlica wiejska, która niegdyś pełniła funkcję Gminnego Ośrodka Kultury, lecz zakończył on swoją działalność, a obecny zasób techniczny obiektu nie spełnia wymagań, które pozwoliłyby na utworzenie GOK w tym samym miejscu. Ponadto w kilkunastu sołectwach budynki zostały przystosowane do pełnienia roli świetlic wiejskich. Nie posiadają one regularnej oferty zajęć, lecz mieszkańcy mogą wynająć je na potrzeby organizacji imprez okolicznościowych.

Z kolei rozpowszechnianiem sportu zajmują się Klub Sportowy Wisła Dziecinów oraz Klub Sportowy Sobienie-Jeziory. Oba te kluby mają na celu propagowanie i rozwijanie kultury fizycznej oraz organizację imprez sportowych na terenie Gminy. Ogólnodostępną bazę sportową stanowią 3 boiska wielofunkcyjne, 2 z nich zlokalizowane są przy szkołach podstawowych (w Warszawicach oraz Siedzowie), a trzecie w Sobieniach-Jeziorach. Oprócz tego w Sobieniach-Jeziorach i Dziecinowie znajdują się boiska trawiaste, na terenie których odbywają się rozgrywki ligowe gminnych klubów sportowych.

W Gminie corocznie odbywa się kilka ciekawych wydarzeń sportowych i kulturalnych, jednak najważniejszym z nich jest Owocobranie, będące świętem sadowników, które odzwierciedla tradycje sadownicze Gminy, a także stanowi symboliczne rozpoczęcie zbiorów owoców. Wiąże się z tym również główny produkt lokalny, jakim są sady jabłoniowe, wyróżniający Gminę w regionie.

We wsi Sobienie-Jeziory znajduje się Posterunek Policji, gdzie służbę pełni 6 funkcjonariuszy. Monitoring zlokalizowany jest przy Urzędzie Gminy, Posterunku Policji oraz przy każdej z 3 szkół. W celu poprawy poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy dostrzega się potrzebę zwiększenia liczby patroli policyjnych oraz rozbudowę sieci monitoringu.

W Gminie funkcjonuje także 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, przy czym jedna z nich (OSP Sobienie-Jeziory) jest wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Gmina wspiera jednostki w doposażeniu i zakupie sprzętu.

Gmina Sobienie-Jeziory należy do kilku związków i stowarzyszeń, których celem jest m.in. współpraca na rzecz rozwoju poszczególnych gmin oraz całego regionu. Ponadto Gmina współpracuje z organizacjami pozarządowymi zlokalizowanym na jej terenie. Należą do nich m.in. jednostki OSP, kluby sportowe oraz Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Sobienie-Jeziory. Jednak jedną z najprężniej działających organizacji na terenie Gminy są Koła Gospodyń Wiejskich, które aktywnie działają i skupiają wielu członków, pomimo że część z nich powstała stosunkowo niedawno. W 2022 roku w Gminie funkcjonowało 13 KGW, do których przynależało 357 osób. Uczestnicy tych stowarzyszeń biorą aktywny udział w licznych wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych.

Podstawową opiekę medyczną na terenie Gminy zapewniają 3 placówki, wśród których wyróżnia się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach-Jeziorach (gabinet lekarski, pielęgniarski, położnej oraz przewóz chorych), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medicus w Sobieniach-Jeziorach (poradnie specjalistyczne) oraz Dental-Med Szymańska-Kisiel Anna – Gabinet Stomatologiczny Sobienie Jeziory. W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy wskazują na konieczność poprawy dostępu do usług medycznych, w tym w szczególności specjalistycznej opieki medycznej.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobieniach-Jeziorach. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej corocznie się zmniejsza i osiąga poziom zbliżony do średniej w powiecie, jednak nadal pozostaje wyższa niż w województwie.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Sobienie-Jeziory przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 3 października do 11 listopada 2022 roku.

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 157 ankiet. Większą część respondentów stanowiły kobiety (53,5%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej było w przedziale 26-35 lat (37,6%) i 36-45 lat (30,6%). Niewielką część respondentów stanowiły osoby starsze, powyżej 65 roku życia (3,5%) i między 56 a 65 rokiem życia (4,5%). Nikt poniżej 18 roku życia nie zdecydował się na wypełnienie ankiety.

Analizując strukturę zatrudnienia 70% wszystkich respondentów było osobami pracującymi, a 12% stanowili przedsiębiorcy. Po około 5% to przedstawiciele emerytów i rencistów, rolników i osób bezrobotnych. Tylko 2,5% wśród ankietowych stanowili studenci. Prawie 95% ankietowanych to mieszkańcy Gminy Sobienie-Jeziory.

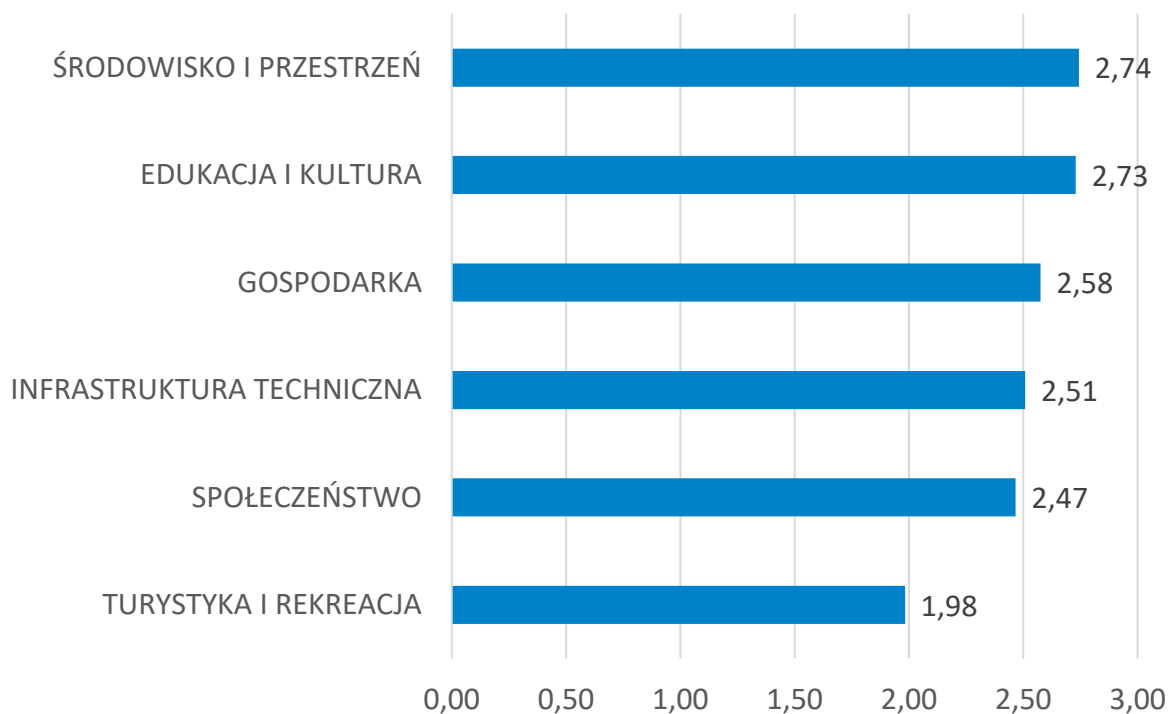
Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do niniejszego opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Sobienie-Jeziory w skali od 0 do 5, gdzie:

- ❖ 0 – nie mam zdania,
- ❖ 1 – bardzo źle,
- ❖ 2 – źle,
- ❖ 3 – dostatecznie/zadawalająco/neutralnie,
- ❖ 4 – dobrze,
- ❖ 5 – bardzo dobrze,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **środowisko i przestrzeń** (średnia ocena wynosiła 2,74) oraz **edukacja i kultura** (średnia ocena wynosiła 2,73), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **turystyka i rekreacja** (średnia ocena wynosiła 1,98). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,47 do 2,58. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,5.

Ryc. 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. **Najwyżej** ocenione zostały walory środowiska przyrodniczego (3,80), system odbioru odpadów (3,79), dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,65), organizacja dowozu dzieci do szkół (3,32), zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy (3,23), dostęp do edukacji przedszkolnej (3,22), działalność biblioteki (3,11), jakość edukacji w szkołach podstawowych (3,07), bezpieczeństwo publiczne (3,06), atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy (3,04), jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (3,01) i jakość edukacji przedszkolnej (3,0).

Z kolei **najniżej** oceniony został system tras rowerowych (1,25), dostęp do żłobków i klubów malucha (1,55), działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,56), oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy skierowana do seniorów (1,6), dorosłych (1,66), młodzieży (1,67) i dzieci (1,99), dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,66), wsparcie osób niesamodzielnych (1,88), bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych (1,92) oraz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (1,92).

Tabela na kolejnej stronie przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w podziale na poszczególne obszary.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	Dostęp do żłobków / klubów malucha Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami
Środowisko i przestrzeń	System odbioru odpadów Walory środowiska przyrodniczego	Świadomość ekologiczna mieszkańców Oferta Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska Rozwój odnawialnych źródeł energii
Infrastruktura techniczna	Stan dróg	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	System tras rowerowych Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów Oferta spędzania wolnego czasu (dla wszystkich grup wiekowych)
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dostęp do obiektów kulturalnych Wsparcie dla uczniów zdolnych i z trudnościami w nauce

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

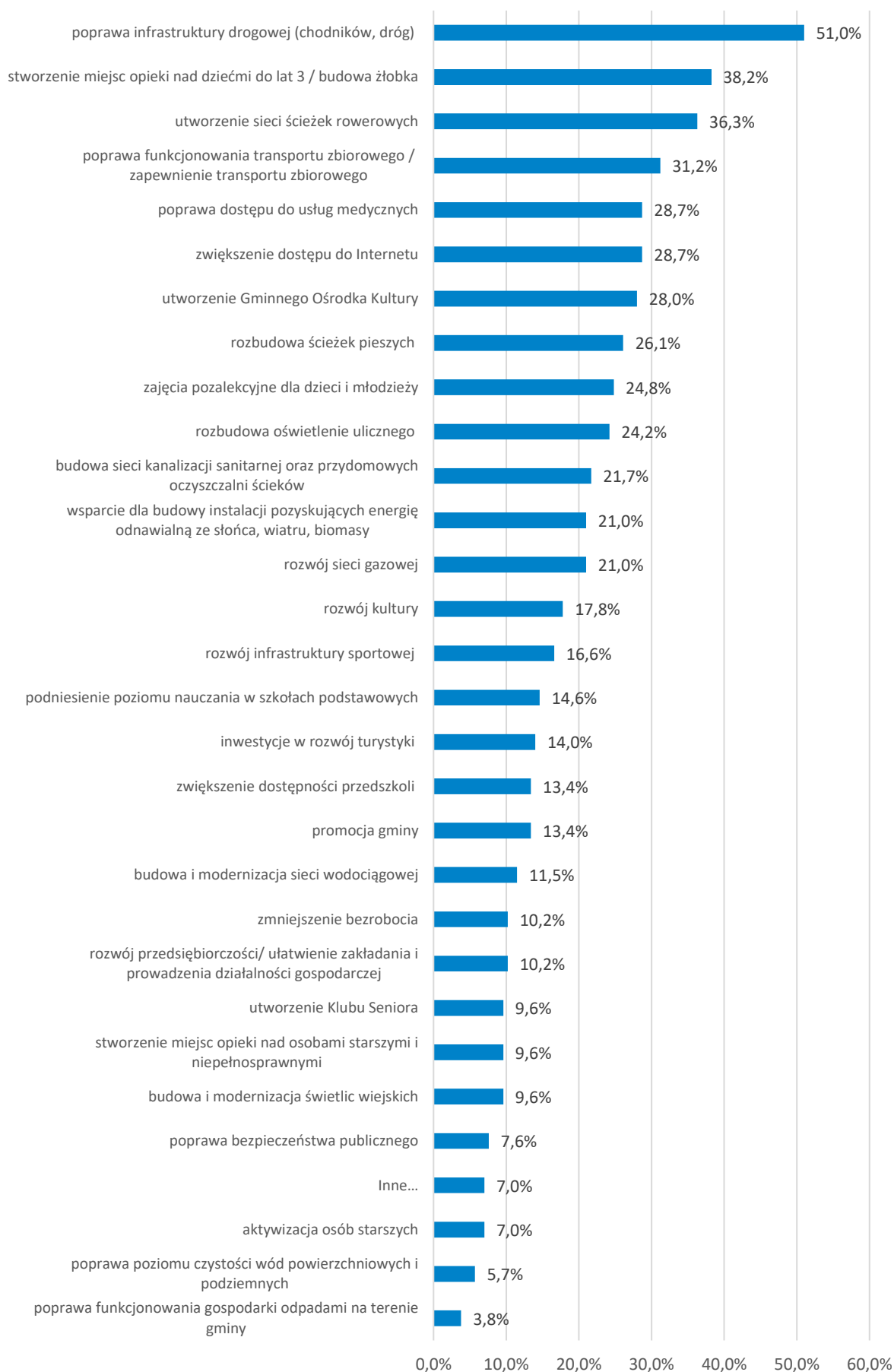
Jednym z pytań zadanych w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią były **sady** oraz wybór jednego **owocu**, z którym kojarzyłyby się Gmina, np. **jabłka**. Wśród często pojawiających się odpowiedzi znalazł się także **rynek** oraz **centrum** Sobień-Jezior. Mieszkańcy podkreślali też **walory i bogactwo okolicznych lasów oraz obecność Wisły** jako czynników stwarzających potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji. Respondenci wskazali, iż Gmina byłaby dobrym miejscem do realizacji **turystyki weekendowej** (np. dla mieszkańców Warszawy), lecz aby było to możliwe konieczny jest rozwój bazy noclegowej i oferty turystycznej.

Odpowiedzi na pytanie o wizytówkę Gminy wskazują również na to, jakie są priorytety rozwoju według mieszkańców. Wśród często pojawiających się odpowiedzi znalazła się **czystość** Gminy (czyste powietrze, zadbane tereny), budowa tras rowerowych, chodników i oświetlenia (co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa), budowa żłobka, stworzenie Domu Kultury.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **poprawa infrastruktury drogowej** (odpowiedź tą zaznaczyło 51% ankietowanych). Do innych często pojawiających się odpowiedzi należało również: **stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 lub budowa żłobka** (38,2%), **utworzenie sieci tras rowerowych** (36,3%), **poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego** (31,2%), **poprawa dostępu do usług medycznych** (28,8%), **zwiększenie dostępu do Internetu** (28,7%) i **utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury** (28%).

Z kolei najmniej priorytetowe do poprawy komponenty według mieszkańców to: poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami (3,8%), poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych (5,7%), aktywizacja osób starszych (7%), poprawa bezpieczeństwa publicznego (7,6%). Na tej podstawie można postawić tezę, iż część mieszkańców ocenia te komponenty jako funkcjonujące na poziomie zadawalającym w obecnej chwili i nie widzi konieczności ich poprawy lub wdrożenia w przyszłości.

Na kolejnej stronie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci (Ryc. 4).

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) diagnozę strategiczną Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) warsztat diagnostyczny z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami i interesariuszami Gminy;
- 4) wyniki badań ankietowych (odpowiedzi zebrane w dniach między 3 października a 11 listopada 2022 roku).

Analizę SWOT dla Gminy Sobienie-Jeziory przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">❖ atrakcyjne położenie Gminy – bliskość miasta stołecznego Warszawy, dająca potencjał do pozostania „sypialną” miasta,❖ wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe związane z bogactwem lasów, rzek, sadów,❖ dobrze rozwinięte sadownictwo oraz grupy producenckie,❖ aktywna i rozwijająca się działalność Kół Gospodyń Wiejskich,❖ przynależność do związków i stowarzyszeń działających wspólnie na rzecz rozwoju regionu,❖ dobry stan środowiska naturalnego,❖ prowadzony monitoring jakości powietrza i brak dobowych przekroczeń poziomu zanieczyszczeń,❖ bardzo wysoki poziom zwodociągowania Gminy (99,9%),❖ uregulowany system gospodarowania odpadami komunalnymi,❖ wysoki udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej	<ul style="list-style-type: none">❖ niekorzystne trendy demograficzne i zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy (zwiększające się senioralne obciążenie demograficzne, zmniejszający się udział mieszkańców w wieku kreatywnym, ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny),❖ duża konkurencja Warszawy pod względem atrakcyjności rynku pracy i oferowanych usług,❖ ograniczenia w rozwoju infrastruktury i budownictwa w związku z prawie całkowitym objęciem terenu Gminy formami ochrony przyrody,❖ niewystarczająca liczba połączeń komunikacji zbiorowej poza Gminę oraz w weekendy, ograniczające dostępność komunikacyjną obszaru Gminy,❖ nieuregulowana polityka przestrzenna i stosunki prawne gruntów, duża część poza zarządem Gminy,❖ niewystarczający stan sieci drogowej i konieczność jej modernizacji oraz

masie odpadów odbieranych z terenu Gminy,

- ❖ wysoki poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej i dobra ocena mieszkańców jakości wychowania przedszkolnego,
- ❖ wysokie wyniki uczniów gminnych szkół z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego,
- ❖ działalność sportowa gminnych klubów sportowych – Ludowego Zespołu Sportowego Wisła Dziecinów oraz Klubu Sportowego Sobienie-Jeziory,
- ❖ wyróżniające Gminę święto sadowników – Owocobranie,
- ❖ 12 świetlic wiejskich udostępnionych dla mieszkańców,
- ❖ ogólnodostępna baza sportowa (3 boiska wielofunkcyjne).

rozbudowy chodników, tras rowerowych, oświetlenia,

- ❖ niedostosowana infrastruktura obiektów publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami,
- ❖ nieostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej oraz sieć gazowa,
- ❖ niewielka liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych i niskie możliwości uzyskania zatrudnienia,
- ❖ ograniczenia w dostępie do Internetu i sieci komórkowej (dziury zasięgowe w niektórych częściach Gminy),
- ❖ brak programów gminnych wspierających mieszkańców w wymianie źródeł ciepła,
- ❖ brak wyznaczonych terenów inwestycyjnych,
- ❖ niewystarczająca oferta opieki zdrowotnej, w tym w szczególności specjalistycznej,
- ❖ niewykorzystany potencjał świetlic wiejskich,
- ❖ niedostatecznie rozwinięta polityka senioralna,
- ❖ niewystarczająco rozwinięta oferta kulturalno-sportowa, oferująca zajęcia dla wszystkich grup wiekowych,
- ❖ niewystarczająca promocja Gminy,
- ❖ brak polityki wspierającej ochronę dziedzictwa lokalnego,
- ❖ brak infrastruktury turystycznej,
- ❖ niewielkie zaangażowanie mieszkańców w życie i rozwój Gminy.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ❖ nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej – nastawienie samorządu na pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, ❖ położenie Gminy przy drodze wojewódzkiej nr 801 i planowanej do realizacji autostradzie A50, jako czynniki zwiększające atrakcyjność inwestycyjną Gminy dzięki dobremu połączeniu z Warszawą, ❖ potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji dzięki atrakcyjnym terenom przyrodniczym i rosnące zainteresowanie turystyką weekendową, ❖ ukończenie budowy przedszkola ze żłobkiem, ❖ przywrócenie działalności Gminnego Ośrodka Kultury, ❖ szeroka promocja Gminy i jej produktu lokalnego (sadownictwo, jabłko sobieńskie), ❖ nabycie praw własności do dróg i obiektów użyteczności publicznej, ❖ ukończenie rozbudowy oczyszczalni ścieków i możliwość rozwoju sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ rosnąca konkurencja wśród gmin w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, ❖ zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi (pandemia, kryzysy, konflikty, uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju, ❖ utrudniony eksport produktów wytwarzanych na terenie Gminy na wschód, w związku z wojną w Ukrainie, ❖ stopniowe starzenie się społeczeństwa i wykluczenie osób starszych z życia lokalnej społeczności, ❖ zagrożenie wystąpieniem powodzi związane z przepływającą przy granicy Gminy rzeką Wisłą, ❖ zatracenie wiejskiego charakteru Gminy związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych i przekształcenie na inne funkcje, głównie mieszkalne.

CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU
GMINY SOBIENIE-JEZIORY

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Sobienie-Jeziory, które stanowią drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Sobienie-Jeziory brzmi następująco:

Gmina Sobienie-Jeziory tworzy warunki do harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego, które pozwolą na stworzenie bezpiecznej przestrzeni dla wszystkich grup społecznych i zapewnią atrakcyjny poziom życia mieszkańców.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Sobienie-Jeziory w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- ❖ obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ❖ ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- ❖ jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Sobienie-Jeziory brzmi następująco:

Sobienie-Jeziory to Gmina nowoczesna i bezpieczna, umożliwiająca rozwój mieszkańców, oferująca bogatą ofertą kulturalno-sportową, wykorzystująca walory środowiska przyrodniczego w rozwoju gospodarczym, zapewniająca wysoki poziom życia mieszkańców.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Sobienie-Jeziory, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, które spełnione zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
ROZWÓJ GMINNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W ZGODZIE Z ZASADAMI OCHRONY ŚRODOWISKA	WZROST GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O JEJ ZASOBY	WSZECHSTRONNA OFERTA SPOŁECZNA ZAPEWNIAJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
CELE OPERACYJNE		
<p>I.I Podniesienie jakości infrastruktury drogowej wraz rozwojem infrastruktury towarzyszącej</p> <p>I.II Poprawa jakości środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu</p> <p>I.III Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy</p> <p>I.IV Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej</p> <p>I.V Zapewnienie zrównoważonego ładu przestrzennego</p>	<p>II.I Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako szansy w rozwoju gospodarczym Gminy</p> <p>II.II Intensyfikacja działań promujących Gminę</p> <p>II.III Podniesienie znaczenia turystyki w gospodarce Gminy i rozwój usług z nią związanych</p> <p>II.IV Budowa świadomości na temat dziedzictwa lokalnego wśród mieszkańców</p>	<p>III.I Podniesienie jakości edukacji, wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3</p> <p>III.II Wzrost jakości i dostępności usług społecznych</p> <p>III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców</p> <p>III.IV Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i dbałość o zdrowie mieszkańców</p>

PRZESTRZEŃ

CEL I: ROZWÓJ GMINNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W ZGODZIE Z ZASADAMI OCHRONY ŚRODOWISKA

I.I Podniesienie jakości infrastruktury drogowej wraz rozwojem infrastruktury towarzyszącej

I.II Poprawa jakości środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu

I.III Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy

I.IV Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej

I.V Zapewnienie zrównoważonego ładu przestrzennego

Pierwszy cel strategiczny dotyczy obszaru związanego z szeroko rozumianą przestrzenią. W odpowiedzi na konieczność ciągłego rozwoju infrastruktury i usług oferowanych na jej podstawie, sformułowane zostały cele operacyjne, których realizacja ma zapewnić podniesienie jakości infrastruktury technicznej, stanowiącej jeden z fundamentów życia mieszkańców. Bieżąca rozbudowa oraz modernizacja dróg mają na celu poprawę bezpieczeństwa drogowego i spójności przestrzennej, dzięki zapewnieniu możliwości swobodnego poruszania się po gminnych drogach za pomocą różnych środków transportu. Utrzymanie oferty publicznego transportu zbiorowego i zintegrowanie go z Szybką Koleją Miejską w Warszawie będzie odpowiedzią na zgłaszane przez mieszkańców potrzeby w tym zakresie, a rozbudowa tras rowerowych pozwoli na wykorzystanie nowych środków lokomocji i lepsze skomunikowanie sołectw. Na infrastrukturę techniczną składa się również sieć wodno-kanalizacyjna. Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory rozpoczęto prace związane z rozbudową oczyszczalni ścieków. Wykonanie tej inwestycji pozwoli na rozwój sieci kanalizacyjnej i podłączenie do niej sołectw obecnie pozostających bez dostępu do kanalizacji.

Na obszarze Gminy dostrzega się tzw. „dziury zasięgowe”, gdzie dostęp do Internetu czy sieci telekomunikacyjnej jest utrudniony i ograniczony. Występują one w pobliżu terenów leśnych. W dzisiejszych czasach, gdzie rozwija się praca i nauka zdalna oraz coraz więcej usług przenoszonych jest do Internetu, koniecznym jest zapewnieniem mieszkańcom dobrego dostępu do stabilnej sieci.

Przestrzeń to także otaczające nas środowisko naturalne, obecnie narażane na coraz większą ingerencję człowieka, która prowadzi do jego degradacji. W związku z tym Gmina podejmie szereg działań mających na celu utrzymanie czystości środowiska naturalnego i zmniejszenie zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, m.in. poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii i ich udział w ogólnej ilości energii wykorzystywanej na terenie Gminy, co pozwoli nie tylko na osiągnięcie niezależności energetycznej, ale także utrzyma dobrą jakość powietrza. Jednak ochrona środowiska nie jest możliwa bez odpowiedniego zaangażowania

społeczeństwa i jego włączenia we wspólne działania na rzecz czystego środowiska. Dlatego też konieczne jest podejmowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców, m.in. poprzez budowanie proekologicznych nawyków czy zachęcanie do wykorzystywania ekologicznych rozwiązań.

W celu dotyczącym przestrzeni nie może zabraknąć kwestii zachowania ładu przestrzennego czy wysokiej estetyki przestrzeni publicznej. W związku z tym podejmowane będą działania mające na celu zapobieganie wystąpieniu chaosu przestrzennego, m.in. poprzez prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej opartej o aktualne dokumenty planistyczne. Zapewnienie odpowiedniej funkcjonalności przestrzeni nie będzie możliwe, jeśli nie zostaną usunięte bariery architektoniczne uniemożliwiające swobodne przemieszczanie się osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto Gmina boryka się również z problemem prywatyzacji gruntów, co znacznie utrudnia politykę przestrzenną i uniemożliwia zagospodarowanie niektórych terenów. W związku z tym planuje się częściowy wykup gruntów i odpowiednie zagospodarowanie ich.

Mimo, iż bezpieczeństwo kojarzy się głównie z bezpieczeństwem drogowym, to składa się na nie także brak występowania aktów wandalizmu, napadów, kradzieży czy spożywania alkoholu lub innych używek w miejscach publicznych. W utrzymaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa posłużyć może zwiększenie liczby patroli policyjnych oraz rozwój monitoringu miejskiego. Przyczyni się to również do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Wskazany cel strategiczny oraz cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny I

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<p>I.I Podniesienie jakości infrastruktury drogowej wraz rozwojem infrastruktury towarzyszącej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozbudowa i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej ❖ Budowa chodników i tras pieszo-rowerowych ❖ Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego ❖ Wymiana i ujednolicenie wiat przystankowych ❖ Współpraca z powiatem otwockim i województwem mazowieckim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich 	<p>Poprawa poziomu bezpieczeństwa drogowego na terenie Gminy Sobienie-Jeziory, dzięki dobremu stanowi dróg oraz rozwiniętej infrastrukturze towarzyszącej.</p> <p>Rozwój tras rowerowych umożliwiających sprawne i bezpieczne przemieszczanie się jej użytkownikom pomiędzy gminnymi miejscowościami oraz zachęcający do zmiany środka transportu np. na rower.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość nowowybudowanych/zmodernizowanych dróg (km), • długość wybudowanych chodników (km), • długość wybudowanych tras rowerowych (km), • liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego (szt.), • liczba nowych wiat przystankowych (szt.),
<p>I.II Poprawa jakości środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków ❖ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej ❖ Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody ❖ Utworzenie programu wspierania mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne w budynkach mieszkalnych ❖ Dążenie do rozwoju sieci gazowej, internetowej oraz telekomunikacyjnej poprzez współpracę z operatorami ❖ Podejmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia 	<p>Zwiększenie poziomu objęcia gminy siecią kanalizacyjną w oparciu o rozbudowaną oczyszczalnię ścieków.</p> <p>Utrzymanie dobrej jakości powietrza na terenie Gminy.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości Internetu i sieci telekomunikacyjnej na terenie Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość nowowybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.), • liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.), • ilość energii wyprodukowanej z użyciem odnawialnych źródeł energii (J),

	<p>świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i ich promocja wśród mieszkańców ❖ Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury ❖ Zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe ❖ Ochrona prawna istniejących walorów krajobrazowych Gminy 	<p>Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.</p> <p>Zwiększenie stopnia samowystarczalności energetycznej Gminy i zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł.</p> <p>Regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych.</p> <p>Zabezpieczenie obszaru Gminy przez wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniu zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, powodzie).</p>	
<p>I.III Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozbudowa i modernizacja monitoringu gminnego ❖ Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) ❖ Zacieśnianie współpracy z policją oraz dążenie do zwiększenia częstotliwości patroli w miejscach szczególnie niebezpiecznych 	<p>Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych punktów monitoringu gminnego (szt.), • kwota wsparcia udzielonego OSP (zł), • liczba patroli policji w miesiącu (szt.),
<p>I.IV Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej ❖ Wsparcie działań mających na celu powiązanie gminnej komunikacji autobusowej z Szybką Koleją Miejską w Warszawie 	<p>Optymalizacja transportu zbiorowego.</p> <p>Zwiększanie dostępności komunikacyjnej Gminy oraz możliwości przemieszczania się z wykorzystaniem transportu zbiorowego wewnątrz Gminy i poza jej granice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba połączeń komunikacji zbiorowej na terenie Gminy (szt.),

I.V Zapewnienie zrównoważonego ładu przestrzennego

- ❖ Regulacja polityki przestrzennej m.in. poprzez opracowanie i aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP)
- ❖ Wprowadzenie do dokumentów planistycznych zapisów umożliwiających lokalizowanie usług i produkcji, a w przypadku usług oddziałujących na jakość życia mieszkańców lokalizowanie ich tylko w miejscach, gdzie nie występuje zabudowa mieszkaniowa ani wypoczynkowa
- ❖ Regulacja stosunków prawnych gruntów na terenie Gminy
- ❖ Wyodrębnienie nowych terenów pod jednorodne strefy zagospodarowania
- ❖ Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych m.in. poprzez remonty i modernizację budynków
- ❖ Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do standardów technicznych spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zapobieganie chaosowi przestrzennemu i regulacja polityki przestrzennej na terenie Gminy.

Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni i estetyki Gminy.

Umożliwienie lokalizacji nowych inwestycji i obiektów zgodnie z zachowaniem ładu przestrzennego.

Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności przestrzennej, informacyjnej i cyfrowej oraz umożliwienie im swobodnego korzystania z dóbr i usług na terenie Gminy.

- liczba nowych MPZP (szt.),
- liczba zaktualizowanych MPZP (szt.),
- udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%),
- powierzchnia gruntów z uregulowanym stanem prawnym (ha),
- powierzchnia terenów wyznaczonych pod strefy zagospodarowania (ha),
- liczba wyremontowanych i zmodernizowanych budynków publicznych (szt.),
- liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.).

GOSPODARKA

CEL II: WZROST GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O JEJ ZASOBY

II.I Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako szansy w rozwoju gospodarczym Gminy

II.II Intensyfikacja działań promujących Gminę

II.III Podniesienie znaczenia turystyki w gospodarce Gminy i rozwój usług z nią związanych

II.IV Budowa świadomości na temat dziedzictwa lokalnego wśród mieszkańców

Rozwój gospodarczy jest ściśle związany z poziomem przedsiębiorczości. Dlatego samorząd Gminy Sobienie-Jeziory dążyć będzie do podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, m.in. poprzez tworzenie dobrych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Ma to pozwolić na przyciągnięcie nowych przedsiębiorców i inwestorów, ale także przysłużyć się już funkcjonującym firmom. W związku z tym, iż rolnictwo w Gminie specjalizuje się w sadownictwie, a Gmina Sobienie-Jeziory wraz z okolicznymi gminami tworzą największy sad jabłoniowy Europy, konieczne jest wsparcie również tej branży. Eksport tego produktu odbywa się głównie w kierunku wschodnim i jest obecnie mocno ograniczony ze względu na konflikt zbrojny w Ukrainie. Samorząd dostrzega ten problem i poszukuje rozwiązań w tym zakresie oraz możliwego wsparcia dla sadowników.

Na terenie Gminy dostrzega się również potencjał do rozwoju turystyki dzięki jej bogactwu przyrodniczemu, występujących na terenie Gminy obszarach zielonych, lasach i rzekach. Jednak, aby gospodarka Gminy choć częściowo mogła zostać oparta na turystyce, konieczny jest rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej, w tym hotelarstwa, gastronomii, agroturystyki, szlaków turystycznych oraz infrastruktury umożliwiającej korzystanie z zasobów przyrody, takiej jak przystanie kajakowe, wypożyczalnie rowerów czy miejsca wypoczynku.

Oprócz walorów krajobrazowo-przyrodniczych Gmina posiada także lokalne dziedzictwo kulturowe, które dotychczas nie było promowane, a mogłoby stanowić dodatkowe wsparcie rozwoju turystycznego. W związku z powyższym planuje się utworzenie Izby Pamięci na terenie Gminy, która dodatkowo wzbogaci także ofertę kulturalną. Planuje się również zwiększenie dbałości o gminne zabytki, począwszy od opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Działania te przyczynić się mogą również do podniesienia świadomości mieszkańców na temat lokalnego dziedzictwa i tradycji, a tym samym rozwój poczucia przynależności do społeczności lokalnej i zwiększenia integracji społecznej, poprzez wspólne działania na rzecz ochrony dóbr i zasobów Gminy.

Rozwój gospodarczy w oparciu o bogatą ofertę inwestycyjną oraz lokalne walory przyrodniczo-kulturowe Gminy nie będzie możliwy bez jej odpowiedniej, całościowej promocji, która będzie miała wpływ na pozyskiwanie nowych inwestorów, napływ turystów oraz zwiększenie zainteresowania Gminą jako miejscem, w którym warto zamieszkać. Promocja ta odbywać się będzie we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy, ale także w partnerstwie ze związkami i stowarzyszeniami, do których Gmina należy, a których działalność ma wpływ na promocję całego regionu.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny II

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
II.I Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako szansy w rozwoju gospodarczym Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tworzenie odpowiednich warunków dla przedsiębiorców nowych i już istniejących ❖ Organizacja szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych gminnych oraz o zasięgu regionalnym ❖ Wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych ❖ Wsparcie okołorolniczych działalności gospodarczych i promocja nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa, w tym sadownictwa 	<p>Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, przyciągającej nowych przedsiębiorców.</p> <p>Zwiększanie kapitału inwestycyjnego.</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem lokalizacji inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Przejsście na nowoczesne i ekologiczne rolnictwo, mające wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego i rozwinięta działalność przedsiębiorstw związanych z rolnictwem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowozarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych (szt.), • liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych (szt.), • powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych (ha),
II.II Intensyfikacja działań promujących Gminę	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Organizacja inicjatyw promujących Gminę, w tym wydarzeń kulturalnych i sportowych ❖ Wspieranie organizacji pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych i innych ❖ Udział w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę, jej produkty lokalne oraz region ❖ Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą i wypoczywać 	<p>Zwiększenie zainteresowania Gminą i wzrost jej rozpoznawalności, a w konsekwencji napływ nowych mieszkańców, odwiedzających oraz przedsiębiorców.</p> <p>Rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej produktów lokalnych.</p> <p>Postrzeganie Gminy jako miejsca odpowiedniego do realizacji turystyki weekendowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych inicjatyw promujących Gminę (szt.), • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.), • liczba uczestnictw w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę (szt.),

<p>II.III Podniesienie znaczenia turystyki w gospodarce Gminy i rozwój usług z nią związanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Utworzenie infrastruktury turystycznej, w tym przystani kajakowych, tras rowerowych, wypożyczalni rowerów ❖ Dążenie do zwiększenia bazy hotelowej, gastronomicznej i agroturystycznej ❖ Wytyczenie oznakowanych szlaków turystycznych, w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy ❖ Opracowanie Strategii komunikacyjnej regionu turystycznego ❖ Nawiązanie współpracy z Nadwiślańskim Urzędem 	<p>Zapewnienie bogatej oferty turystycznej na terenie Gminy, w oparciu o nowopowstałą infrastrukturę turystyczną i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania turystów i mieszkańców.</p> <p>Rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej oraz agroturystyki na terenie Gminy, zapewniającej rozrywkę mieszkańcom i turystom.</p> <p>Utworzenie rozwiniętej sieci szlaków turystycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury turystycznej (szt.), • liczba wytyczonych szlaków turystycznych na terenie Gminy (szt.), • stopień opracowania Strategii komunikacyjnej regionu turystycznego (%), • liczba inicjatyw podjętych we współpracy z Nadwiślańskim Urzędem (szt.),
<p>II.IV Budowa świadomości na temat dziedzictwa lokalnego wśród mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Realizacja projektów edukacyjnych na temat regionalnego dziedzictwa podnoszącego świadomość o historii Gminy, jej zabytkach, tradycjach i produktach lokalnych ❖ Krzewienie wśród mieszkańców poczucia tożsamości lokalnej i poszanowania dla tradycji i dziedzictwa lokalnego ❖ Utworzenie Izby Pamięci na terenie Gminy ❖ Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami 	<p>Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji.</p> <p>Rozwijanie wśród mieszkańców poczucia przynależności do społeczności lokalnej i świadomości dziedzictwa lokalnego, a w konsekwencji integracji społecznej i wspólnego działania na rzecz ochrony tego dziedzictwa.</p> <p>Wzbogacenie oferty kulturalno-turystycznej Gminy.</p> <p>Zachowanie w dobrym stanie lokalnych zabytków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych projektów edukacyjnych na temat regionalnego dziedzictwa (szt.), • stopień realizacji Izby Pamięci (%), • stopień opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami (%).

SPOŁECZNOŚĆ

CEL III: WSZECHSTRONNA OFERTA SPOŁECZNA ZAPEWNIAJĄCA WYSOKĄ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

III.I Podniesienie jakości edukacji, wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3

III.II Wzrost jakości i dostępności usług społecznych

III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców

III.IV Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i dbałość o zdrowie mieszkańców

Trzeci cel strategiczny – koncentrujący się na potrzebach edukacyjnych, socjalnych, kulturalnych i zdrowotnych społeczeństwa – obejmuje działania związane z kapitałem i rozwojem społecznym, usługami społecznymi skierowanymi do mieszkańców, edukacją i zdrowiem. Wskazane w tym celu zagadnienia mają bezpośredni wpływ na podniesienie poziomu życia mieszkańców i mają uzupełniający charakter do zagadnień wskazanych w dwóch poprzednich celach.

Podstawą rozwoju każdego człowieka jest edukacja. Wysoka jakość kształcenia przekłada się na przyszłą sytuację każdego młodego człowieka. Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej wpływa na wzrost poziomu nauczania. Ważne jest również zapewnienie bogatej oferty atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, które będą odpowiadać oczekiwaniom dzieci i młodzieży oraz wsparcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych (wspomagających rozwój poza podstawą programową) i wymagających dodatkowej pomocy w nauce (wyrównujących szanse dla uczniów z trudnościami w nauce). Ponadto zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz opieki przedszkolnej pozwala na powrót na rynek pracy ich rodzicom, w szczególności matkom, dlatego też na terenie Gminy przystąpiono do prac związanych z utworzeniem żłobka oraz rozwojem wychowania przedszkolnego.

Ważne jest również dostosowanie oferty pomocy społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami, osób starszych i niesamodzielnych. Konieczne jest również zapewnienie tym osobom wsparcia, opieki oraz dążenie do ich integracji i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Planuje się również podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu problemom społecznym i uzależnieniom wśród mieszkańców Gminy oraz udzielania pomocy w wyjściu z trudnej sytuacji życiowej, w szczególności osobom z grup defaworyzowanych. Podejmowane działania mają służyć również integracji społecznej i rozwojowi wzajemnej pomocy sąsiedzkiej.

Jednym z najmocniej podkreślanych przez mieszkańców problemem na terenie Gminy są braki w ofercie kulturalnej. Mieszkańcy Gminy zauważają, że na terenie Gminy brakuje zajęć czy wydarzeń odpowiadających potrzebom kulturalnym osób z różnych grup wiekowych (dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów). Wpływ na to ma brak ośrodka kultury na terenie Gminy, który skupiałby gminną ofertę kulturalną. Ponadto, aby rozwój kulturalny był możliwy konieczne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury. Rozumie się przez to zarówno tworzenie nowych obiektów kulturalnych i sportowych, jak i wykorzystanie istniejących, np. budynków pełniących rolę świetlic wiejskich.

Mieszkańcy zwracają również uwagę na konieczność zwiększenia dostępu do opieki zdrowotnej, w tym o charakterze podstawowym i specjalistycznym. Problem w tym zakresie stanowi jednak brak odpowiednich obiektów, które mogłyby zostać zagospodarowane jako placówki medyczne. Mimo to planuje się podejmowanie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych. Należy jednak mieć również na uwadze, iż ochrona zdrowia to nie tylko łatwy dostęp do lekarzy, ale także profilaktyka zdrowotna i podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i znaczenia aktywności sportowej.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny III

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<p>III.I Podniesienie jakości edukacji, wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Budowa i oddanie do użytku przedszkola wraz ze żłobkiem ❖ Modernizacja i wyposażenie obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej, dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia ❖ Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, pozwalających rozwiązać ich pasje i zainteresowania ❖ Opracowanie i wdrożenie programów wsparcia dla uczniów wymagających dodatkowej pomocy w nauce oraz uczniów szczególnie uzdolnionych 	<p>Dostosowanie liczby miejsc w placówkach opiekuńczych dla wszystkich chętnych.</p> <p>Umożliwienie rodzicom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka.</p> <p>Poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci.</p> <p>Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom uczniów.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce.</p> <p>Umożliwienie dalszego rozwoju poza podstawą programową uczniów szczególnie uzdolnionych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poziom upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 (%), • poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (%), • liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych (szt.), • liczba odbywających się zajęć dodatkowych (szt.), • liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych (os.), • liczba realizowanych programów wsparcia (szt.), • liczba uczniów otrzymujących dodatkowe wsparcie (szt.),

III.II Wzrost jakości i dostępności usług społecznych

- ❖ Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie opieki dziennej nad osobami starszymi i opieki wytchnieniowej
- ❖ Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych
- ❖ Rozwój systemu świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, w tym walki z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią, przemocą
- ❖ Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Zapewnienie usług opiekuńczych osobom potrzebującym wsparcia w codziennym życiu.

Rozwój oferty usług skierowanych do seniorów, dostosowanej do ich potrzeb.

Rozwój działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, odpowiadającego potrzebom i problemom społecznym mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory.

Zintegrowanie społeczeństwa, zachęcanie do wzajemnego wspierania się.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

- liczba osób objętych dzienną opieką (os.),
- liczba opiekunów osób niesamodzielnych (szt.),
- liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.),
- liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (os.),
- liczba podjętych inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu (szt.),

III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców

- ❖ Przywrócenie działalności Gminnego Ośrodka Kultury
- ❖ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej i sportowej
- ❖ Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, w tym organizacja zajęć, wydarzeń, imprez
- ❖ Wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych
- ❖ Dążenie do zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy, m.in. poprzez zachęcanie do

Rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej.

Wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy.

Zwiększenie znaczenia funkcjonujących na terenie Gminy organizacji pozarządowych i liczby ich członków.

- liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych i sportowych (szt.),
- liczba zajęć dla mieszkańców odbywających się na terenie Gminy (szt.),
- liczba wydarzeń/imprez kulturalnych odbywających się na terenie Gminy (szt.),
- liczba zajęć realizowanych w świetlicach wiejskich (szt.),
- liczba świetlic wiejskich wykorzystywanych do organizacji imprez i zajęć dla mieszkańców (szt.),

	uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych		
III.IV Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i dbałość o zdrowie mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym ❖ Wsparcie zdrowia mieszkańców poprzez realizację programów profilaktyki zdrowotnej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia ❖ Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej umożliwiającej zwiększenie aktywności sportowej mieszkańców 	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej.</p> <p>Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie, kondycję fizyczną i konieczność profilaktyki zdrowotnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.), • liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.), • liczba nowopowstałych/zmodernizowanych obiektów ogólnodostępnej bazy sportowej (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sobienie-Jeziory oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Sobienie-Jeziory położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie otwockim. Gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania miasta stołecznego Warszawy. Odległość pomiędzy tymi jednostkami (od centrum Sobienie-Jeziory do centrum Warszawy) wynosi ok. 45 km, a dojazd w zależności od pory dnia i natężenia ruchu zajmuje od 40 minut do 1,5 godziny.

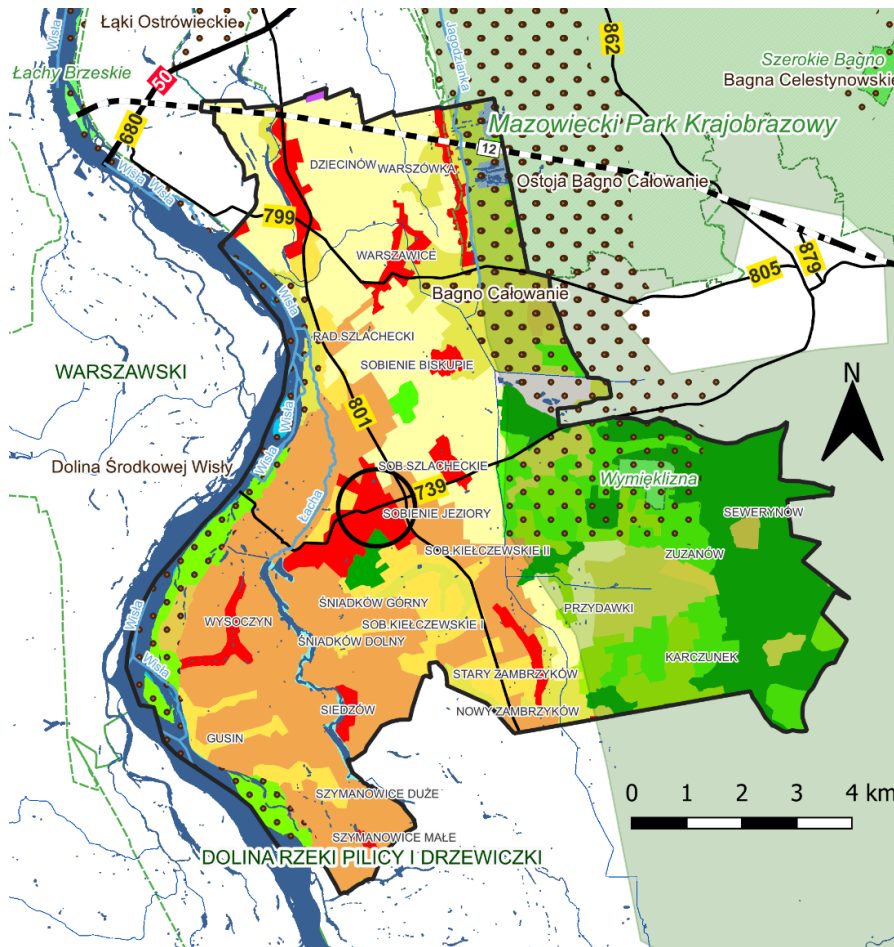
Ze względu na swoje położenie Gmina zaklasyfikowana została do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy. Klasyfikacji dokonano na podstawie zapisów *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, przyjętego uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. Na obszarze MOFW zlokalizowany jest największy w województwie mazowieckim i jeden z największych w kraju węzeł elektroenergetyczny, tzw. Warszawski Węzeł Elektroenergetyczny. Ponadto Gmina została zakwalifikowana do wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych. To tereny ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, położone w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego miast. Oznacza to, iż Gmina charakteryzuje się dobrym połączeniem komunikacyjnym z miastem i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu. W związku z taki położeniem w Gminie może wystąpić także zjawisko suburbanizacji oraz zatracania wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych.

Największą jednostką osadniczą oraz ośrodkiem lokalnym Gminy jest miejscowość Sobienie-Jeziory, gdzie mieści się siedziba władz gminy oraz ważniejsze obiekty użyteczności publicznej. Zabudowa rozciąga się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 801 przebiegającej na osi północ-południe w kierunku Otwocka, a dalej Warszawy. Wzdłuż tej drogi znajdują się między innymi miejscowości: Dziecinów, Radwanków Szlachecki, Sobienie Kiełczewskie Drugie, Sobienie Kiełczewskie Pierwsze, Nowy Zambrzyków.

Sieć komunikacyjną tworzą 4 drogi wojewódzkie nr 739, 799, 805 (biegnące na osi wschód-zachód) i 801 (biegnąca na osi północ-południe), stanowiąca łącznik Gminy z Warszawą. Ponadto w północnej części Gminy na osi wschód-zachód przebiega linia kolejowa nr 12 relacji Skierniewice – Łuków. Na terenie Gminy nie ma stacji kolejowej, a najbliższy dworzec kolejowy zlokalizowany jest w Pilawie (gmina Pilawa) oddalonej od Gminy o niecałe 18 km. W Gminie zorganizowany jest również zbiorowy transport autobusowy, lecz liczba połączeń nie jest wystarczająca, a transport nie funkcjonuje w weekendy. Godziny kursów autobusów są dopasowane do transportu organizowanego przez inne gminy, co daje możliwość dojazdu poza Gminę, do Otwocka i Garwolina.

Wiodącą funkcją Gminy jest rolnictwo, wyspecjalizowane w sadownictwie oraz warzywnictwie. Rozległe sady Gminy Sobienie-Jeziory, które obejmują także tereny gmin Karczew i Grójec, tworzą największy sad jabłoniowy Europy. Użytki rolne pokrywają ok. 70% powierzchni Gminy, przy czym znaczną ich część stanowią grunty orne oraz sady. Grunty odznaczające się wysoką jakością występują w południowo-zachodniej części Gminy

(koncentrują się tam sady i pola z warzywami). Udział lasów w strukturze Gminy wynosi niespełna 18%.

Legenda

○ Ośrodek lokalny

Pokrycie terenu

- Zabudowa luźna
- Tereny przemysłowe lub handlowe
- Tereny sportowe i wypoczynkowe
- Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
- Sady i plantacje
- Łąki, pastwiska
- Złożone systemy upraw i działek
- Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
- Lasy liściaste
- Lasy iglaste
- Lasy mieszane

- Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
- Bagna śródlądowe
- Ciek
- Zbiorniki wodne
- Uwarunkowania przyrodnicze
- Rezerwat przyrody
- Korytarz ekologiczny
- Park krajobrazowy
- Obszar chronionego krajobrazu
- Obszar Natura 2000
- Obszar zagrożenia powodzią
- Rzeki
- Elementy infrastruktury technicznej
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Linie kolejowe

Ryc. 4. Pokrycie terenu oraz uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Sobienie-Jeziory

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Corine Land Cover*.

Wschodnią granicę Gminy tworzy rzeka Wisła od Pilicy do Jeziorki (RW200021257). Na terenie Gminy występują również inne ciek wodne takie jak: dopływ z jeziora Piwonińskiego (Łacha) (RW20002625532), dopływ spod Warszówki (RW20002625569), dopływ spod Sobienek (RW200017255832), dopływ z Kaczego Bagna (RW200017255849), Kanał Bielińskiego (Jagodzianka)(RW20000255873), Zimna Woda (RW200017255829). Zgodnie z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły obszar Gminy Sobienie-Jeziory jest narażony na wystąpienie powodzi w stopniu umiarkowanym, w związku z położeniem w obszarze zlewni Wisła Mazowiecka.

Gmina Sobienie-Jeziory w 99% znajduje się na terenie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Inne występujące na terenie Gminy formy ochrony przyrody to:

- ❖ Mazowiecki Park Krajobrazowy,
- ❖ Obszary Natura 2000:
 - Ostoja Bagno Całowanie PLH 140001 – specjalny obszar ochrony siedlisk,
 - Bagno Całowanie PLB 140011 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
 - Dolina Środkowej Wisły PLB140004 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- ❖ Rezerwat Przyrody „Wymięklizna”,
- ❖ 3 użytki ekologiczne nr 567, 568, 569,
- ❖ 12 pomników przyrody.

Tak wysoki udział terenów chronionych w strukturze przestrzennej Gminy, oprócz tego, że stanowi walory przyrodniczo-krajobrazowe i daje potencjał do rozwoju funkcji turystycznej, może również działać ograniczająco w zakresie lokalizacji inwestycji i budowy nowych obiektów. Ma również wpływ na kształtowanie gminnej polityki przestrzennej.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sobienie-Jeziory wyodrębniono 5 jednostek strukturalnych (podstawą do takiego podziału był proponowany status ochrony przyrody):

- ❖ Jednostka nr 1 „**rolnicza**” – w jej granicach znajduje się centrum administracyjno-usługowe Gminy oraz tereny rolne o wysokiej jakości i intensywnej produkcji sadowniczo-warzywniczej (w części południowo-zachodniej) i średniej intensywności produkcji, z dominującym rolnictwem tradycyjnym w pozostałej części. Jednostkę tę proponuje się wyłączyć z wielkoobszarowych form ochrony przyrody pozostawiając jako dominujące funkcje gospodarcze.
- ❖ Jednostka nr 2 „**leśno-turystyczno-rolnicza**” – obejmuje duże kompleksy leśne i łąkowe oraz niewielkie enklawy gruntów ornych we wschodniej części Gminy. Grunty rolne charakteryzują się tu niską jakością (dominują klasy bonitacyjne V i VI).
- ❖ Jednostka nr 3 „**przyrodnicza**” – obejmuje wschodnią stronę koryta Wisły w granicach międzywala. Dolina Wisły posiada międzynarodową rangę przyrodniczą.

- ❖ Jednostka nr 4 „**usługowa: turystyczna, sportowa, rekreacyjna, komunikacyjna**” – obejmuje część sołectw Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie i Sobienie Kiełczewskie Drugie. W ramach jednostki wyznaczono tereny wskazane dla rozwoju:
 - turystyki – teren obejmujący zespół pałacowo-parkowy zaadaptowany na ośrodek hotelowo-konferencyjny,
 - sportu – pole golfowe,
 - rekreacji – teren wskazany dla realizacji zespołu bungalowów,
 - komunikacji – lotnisko komunikacyjne.
- ❖ Jednostka nr 5 „**usługowo-produkcyjna**” – obejmuje północną część Gminy, w tym części sołectw Dziecinów, Warszówka i Warszawice. W ramach jednostki wyznacza się tereny wskazane dla rozwoju:
 - usług, w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży ponad 400 m²,
 - baz, magazynów i składów,
 - urządzeń i instalacji służących produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych,
 - zabudowy mieszkaniowej.

Dla wyznaczonych terenów należy przestrzegać następujących zasad w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu:

- ❖ nowo realizowane obiekty budowlane powinny nawiązywać gabarytami i charakterem do regionalnych form architektonicznych oraz nie powinny kolidować z wartościowymi cechami krajobrazu,
- ❖ nie należy dopuszczać do wznoszenia obiektów o charakterze prowizorycznym, szpecących krajobraz.

Dodatkowo, kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się w oparciu o następujące zasady:

- ❖ tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy,
- ❖ tworzenie warunków rozwoju dla działalności gospodarczej,
- ❖ harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu,
- ❖ konieczność rozwoju i uzupełnienia infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej w związku z rozwojem nowej zabudowy,
- ❖ stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną,
- ❖ ochrony tradycji i kultury regionu,
- ❖ ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego,
- ❖ przeciwdziałanie samowoli budowlanej, zwłaszcza dotyczącej prac przy obiektach zabytkowych,

- ❖ bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia,
- ❖ rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Sobienie-Jeziory, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju w perspektywie średnio- i długookresowej, wskazującym główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Z jednej strony jest punktem odniesienia dla innych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym oraz lokalnym, jednocześnie przenosząc na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej.

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze za priorytetowy cel główny przyjęto:

Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Realizacja celu głównego odbywać się będzie poprzez pięć celów strategicznych przyporządkowanych pięciu obszarom:

Obszar	Gospodarka	Dostępność	Środowisko i energetyka	Społeczeństwo	Kultura i dziedzictwo
Nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo
Opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia

Poniższa tabela przedstawia spójność celów operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 z kierunkami działań wskazanymi w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.

Cele	
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030
<p>GOSPODARKA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji 3. Cyfryzacja gospodarki 4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki 5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej 6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich 	<p>Cel II: Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu i o jej zasoby</p> <p>II.I Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako szansy w rozwoju gospodarczym Gminy</p>
<p>DOSTĘPNOŚĆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni 2. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu 3. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach 	<p>Cel I: Rozwój gminnej przestrzeni publicznej w zgodzie z zasadami ochrony środowiska</p> <p>I.I Podniesienie jakości infrastruktury drogowej wraz rozwojem infrastruktury towarzyszącej</p> <p>I.IV Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej</p> <p>I.V Zapewnienie zrównoważonego ładu przestrzennego</p>

ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

1. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska
2. Proekologiczna transformacja energetyki
3. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu
4. Poprawa jakości środowiska
5. Podnoszenie efektywności energetycznej

Cel I: Rozwój gminnej przestrzeni publicznej w zgodzie z zasadami ochrony środowiska

I.II Poprawa jakości środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu

SPOŁECZEŃSTWO

1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych
3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców
4. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki
5. Włączenie i integracja społeczna

Cel III: Wszechstronna oferta społeczna zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców

III.I Podniesienie jakości edukacji, wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3

III.II Wzrost jakości i dostępności usług społecznych

III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców

III.IV Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i dbałość o zdrowie mieszkańców

KULTURA I DZIEDZICTWO

1. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego
2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa
3. Upowszechnianie kultury i twórczości
4. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej

Cel II: Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu i o jej zasoby

II.II Intensyfikacja działań promujących Gminę

II.III Podniesienie znaczenia turystyki w gospodarce Gminy i rozwój usług z nią związanych

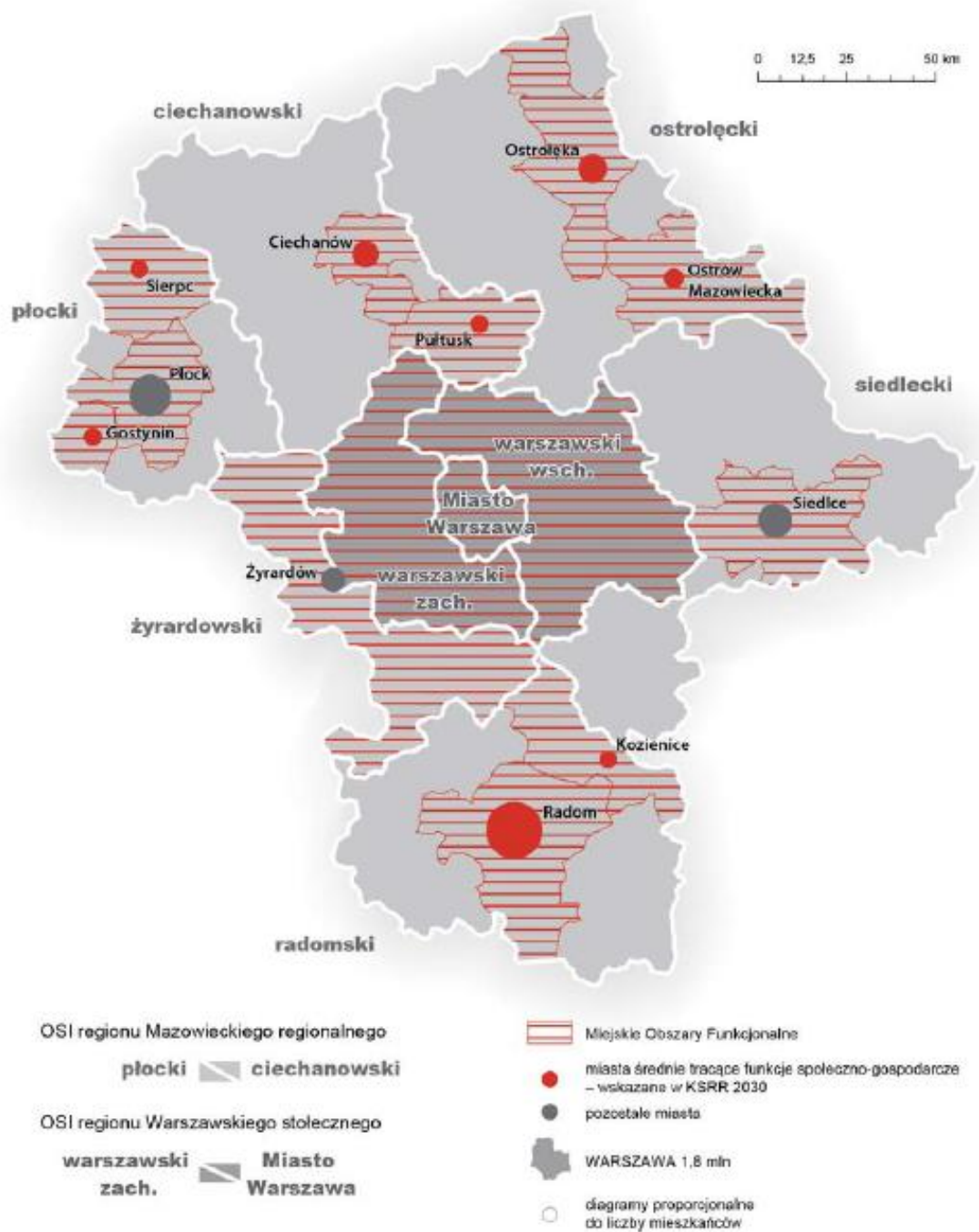
II.IV Budowa świadomości na temat dziedzictwa lokalnego wśród mieszkańców

Cel III Wszechstronna oferta społeczna zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców

III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców

Na poziomie regionalnym w województwie mazowieckim wyznaczone zostały 2 typy Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) – problemowe (podregiony NUTS 3) oraz bieguny wzrostu. Gmina Sobienie-Jeziory zaklasyfikowana została do obu:

- **problemowe** w regionie Warszawskim stołecznym – warszawski-wschodni,
- **bieguny wzrostu** – miejskie obszary funkcjonalne – miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region warszawski stołeczny), jako istniejący biegun wzrostu.

Ryc. 5. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, załącznik do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24.05.2022 r.

OSI problemowe wyznaczone zostały w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców w podregionach województwa mazowieckiego. Interwencję w każdym OSI problemowym ograniczono do dwóch kluczowych obszarów tematycznych, których potencjał jest niedostatecznie wykorzystany bądź które negatywnie oddziałują na pozostałe sfery życia społeczno-gospodarczego z uwagi na kumulację niekorzystnych czynników, uniemożliwiając efektywne wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych podregionów.

Działania w OSI warszawsko-wschodnim skoncentrowane będą na:

1. Wsparciu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez

- aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
- rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
- poprawę jakości infrastruktury turystycznej.

2. Poprawie dostępności do infrastruktury komunalnej i do usług społecznych poprzez

- budowę i rozbudowę infrastruktury komunalnej,
- rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego, rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych,
- poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej

Bieguny wzrostu (istniejące i potencjalne) obejmują miasta wraz z obszarami funkcjonalnymi (MOF). Istniejącym biegunem wzrostu jest miejski obszar funkcjonalny Warszawy z Warszawą jako jego miastem centralnym i jednocześnie ośrodkiem metropolitalnym rangi europejskiej. Oparte są na potencjale miast jako centrów rozwoju społeczno-gospodarczego wraz z powiązaniem z nimi funkcjonalnie otoczeniem. Wsparcie w ramach OSI będzie obejmować głównie działania ukierunkowane na efektywną współpracę między miastem a obszarami otaczającymi w celu przewyższania wspólnych problemów bądź wzmacniania potencjałów w wymiarze ponadlokalnym. Należy podkreślić, iż pomimo wskazania MOF jako odrębnej kategorii OSI, ich rozwój jest ściśle powiązany z rozwojem OSI problemowych, gdzie są usytuowane. W związku z tym, działania prowadzone na obszarze poszczególnych MOF, jako istniejących bądź potencjalnych biegunów wzrostu, będą przekładać się na poprawę konkurencyjności i spójności w skali całego podregionu, z korzyścią dla całego województwa.

Współpraca we wszystkich MOF powinna być ukierunkowana w szczególności na:

- **uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego** w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem

gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu,

- **rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i nie-zmotoryzowanym**, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim,
- **poprawę jakości powietrza**, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych,
- **zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych** w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

Ponadto współpraca w zakresie **istniejących biegunów wzrostu** w MOF Warszawy powinna obejmować budowanie konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikające z koncentracji funkcji administracyjnych.¹

Szczegółowy zakres wsparcia przedstawiony został w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.

Ponadto w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* Gmina Sobienie-Jeziory została zakwalifikowana do **wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych**. Oznacza to, iż Gmina jest ściśle powiązana z najważniejszym ośrodkiem miejskim regionu – Warszawą – oraz położona w strefie oddziaływania jej potencjału rozwojowego. Obszary te charakteryzują się dobrym połączeniem komunikacyjnym z Warszawą (bliskość) i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu oferowanych w Mieście. Na terenie gmin należących do tego obszaru zauważalne jest zjawisko suburbanizacji oraz zatracania ich wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych.

¹ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

W *Planie* wymienione zostały inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na poziomie regionalnym, których realizacja została zaplanowana na terenie Gminy Sobienie-Jeziory lub swoim zasięgiem obejmie jej obszar:

1. w zakresie **dróg wojewódzkich** – inwestycje:

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 739 na odcinku od km 7+912 do km 9+548 (ul. Piwonińska i ul. Parysowska w m. Sobienie Jeziory) – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- Droga wojewódzka nr 801 Warszawa – granica województwa – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego,

2. w zakresie **gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej** – inwestycje:

- Przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 472+600 - 489+666 gmina Sobienie Jeziory, gmina Karczew, miasto Karczew, miasto Otwock,
- Przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 459+500 - 474+300 gmina Sobienie Jeziory,
- Naprawa opaski brzegowej OP 462 w m. Gusin.

Ponadto w momencie opracowywania niniejszego dokumentu w trakcie realizacji była inwestycja poziomu krajowego z zakresu **systemów energetycznych**:

- budowa linii 400 kV Kozienice – Miłosna (z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 400 kV).

Ponadto w *Regionalnym Planie Transportowym Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku*, przyjętym uchwałą nr 515/313/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 5 kwietnia 2022 r., zaplanowano inwestycję nr R39 na regionalnym poziomie realizacji:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 801 na odcinkach od skrzyżowania z drogą krajową nr 50 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 799 i drogą wojewódzką nr 805.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Sobienie-Jeziory, Rada Gminy Sobienie-Jeziory oraz referaty Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy Sobienie-Jeziory	<ul style="list-style-type: none">• stymulowanie i koordynacja działań• integrowanie zasobów
Rada Gminy Sobienie-Jeziory	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
Urząd Gminy Sobienie-Jeziory jednostki organizacyjne	<ul style="list-style-type: none">• koordynacja działań• poszukiwanie nowych źródeł finansowania• monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji• realizacja

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak

i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Sobienie-Jeziory będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu otwockiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2021 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sobienie-Jeziory). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Sobienie-Jeziory na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz programu na przyszłą perspektywę finansową, tj. Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie mazowieckim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFSD** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FENIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyzsze instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych

w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy Sobienie-Jeziory oraz jednostek organizacyjnych Gminy Sobienie-Jeziory.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem otwockim oraz województwem mazowieckim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2030 wyniesie około 9 mln zł.

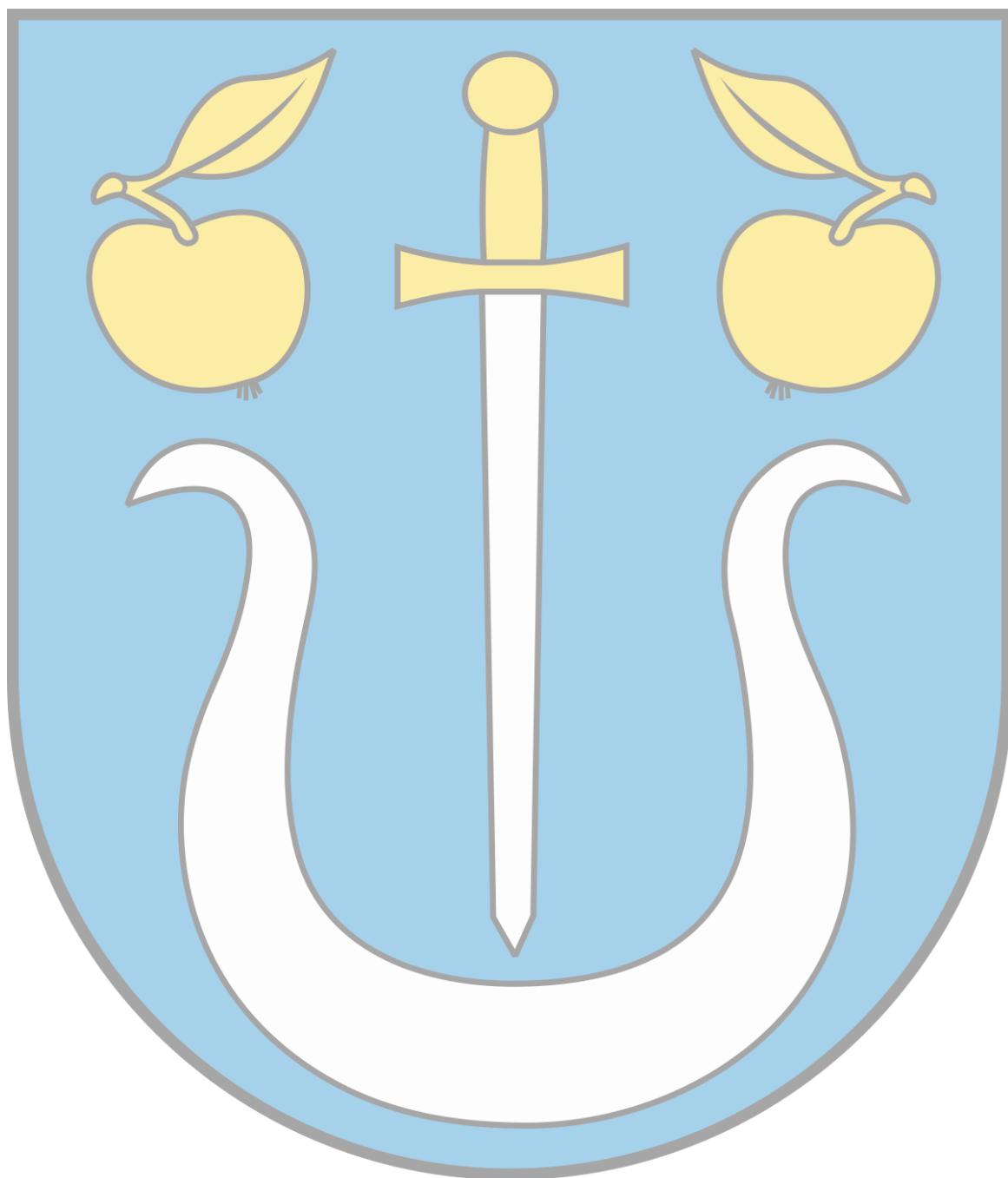
ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej
Gminy Sobienie-Jeziory

**Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Sobienie-Jeziory**

SPIS TREŚCI

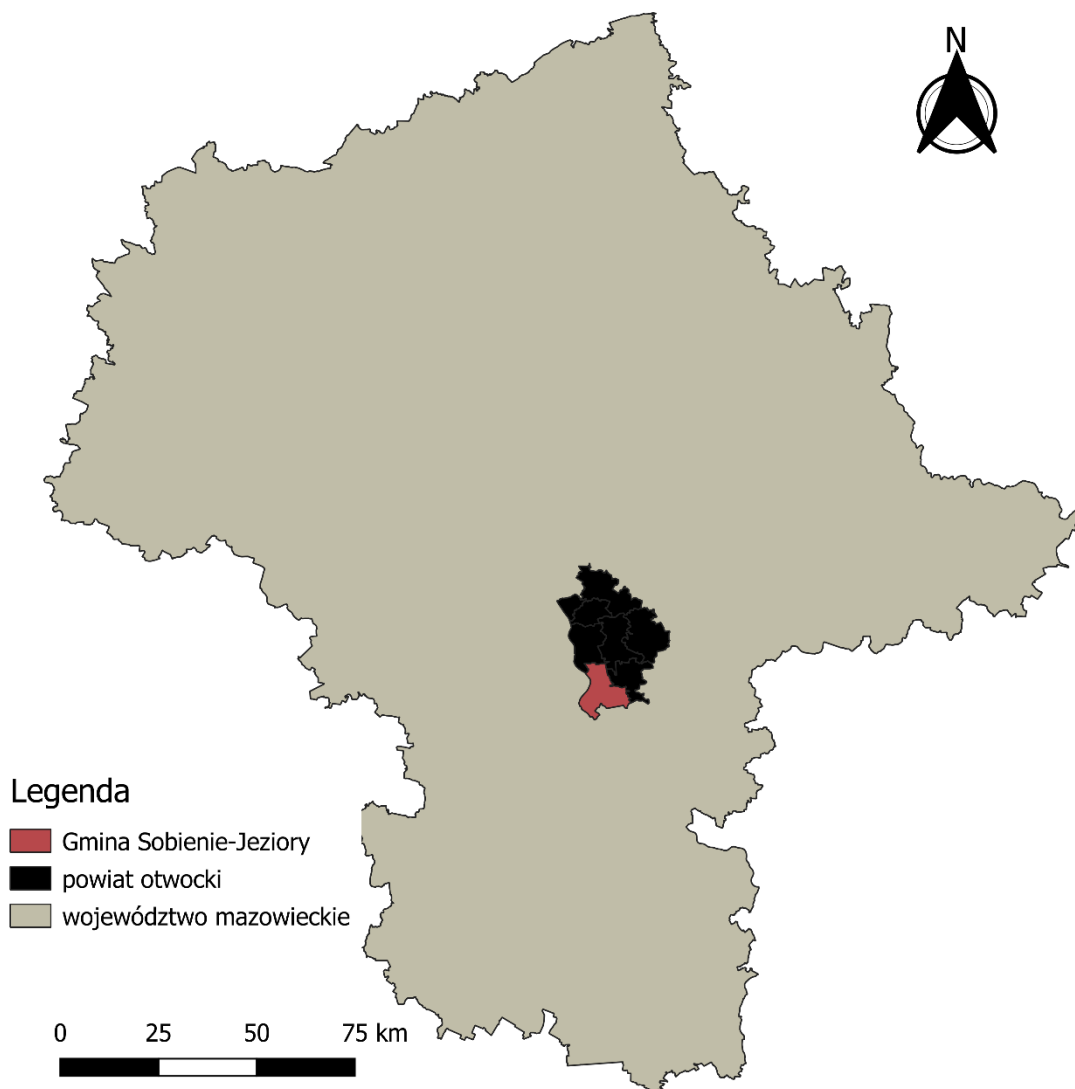
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	60
1.1. Informacje ogólne.....	60
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	62
1.3. Walory przyrodnicze i atrakcje turystyczne.....	67
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	72
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	72
2.2. Infrastruktura i środowisko	76
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>76</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>78</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>80</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>81</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	83
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>83</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>84</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>86</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	89
3.1. Demografia	89
3.2. Kapitał społeczny	91
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>91</i>
<i>Edukacja</i>	<i>93</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>96</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>98</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne</i>	<i>99</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	100

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Sobienie-Jeziory jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie otwockim, nad rzeką Wisłą. Odległość Gminy od miasta stołecznego Warszawa wynosi 45 km, a dojazd zajmuje około godziny. Według danych GUS Gmina Sobienie-Jeziory w 2021 roku liczyła 6 299 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosiła 64 os./km². Powierzchnia Gminy wynosi 97 km², co stanowi niecałe 16% powierzchni powiatu.

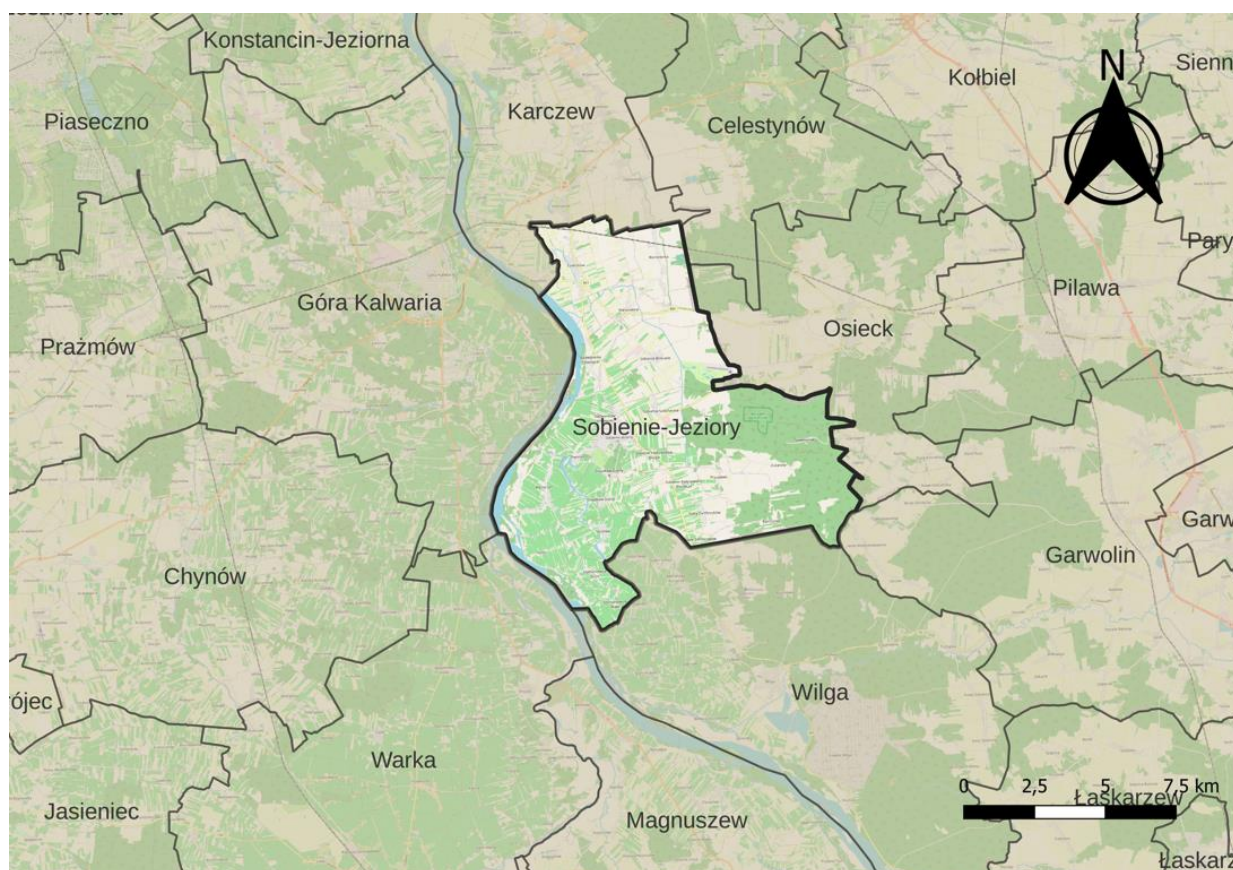
Ryc. 5 Położenie Gminy Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gminę Sobienie-Jeziory tworzy 25 sołectw: Dziecinów, Warszówka, Warszawice, Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie-Jeziory, Radwanków Królewski, Radwanków Szlachecki, Piwonin, Wysoczyn, Gusin, Szymanowice Duże, Szymanowice Małe, Siedzów, Śniadków Dolny, Śniadków Górny, Śniadków Górny A, Nowy Zambrzyków, Stary Zambrzyków, Karczunek, Sewerynów, Zuzanów, Przydawki, Sobienie Kiełczewskie Pierwsze, Sobienie Kiełczewskie Drugie.

Największą jednostką osadniczą jest miejscowość Sobienie-Jeziory, gdzie mieści się siedziba władz gminy oraz ważniejsze obiekty użyteczności publicznej.

Od północy Gmina graniczy z **Gminą Karczew** (powiat otwocki) i **Gminą Celestynów** (powiat otwocki). Od zachodu granicę Gminy stanowi rzeka Wisła, a za nią położone są: **Gmina Góra Kalwaria** (powiat piaseczyński) i **Gmina Warka** (powiat grójecki), do których ze względu na rzekę, Gmina Sobienie-Jeziory nie ma bezpośredniego połączenia. Od wschodu Gmina sąsiaduje z **Gminą Osieck** (powiat otwocki) i **Gminą Garwolin** (powiat garwoliński), natomiast od południa z **Gminą Wilga** (powiat garwoliński).

Ryc. 6 Położenie Gminy Sobienie-Jeziory na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Sieć komunikacyjną tworzą **cztery drogi wojewódzkie**:

- **nr 801** relacji Warszawa – Puławy,
- **nr 739** Góra Kalwaria – Osieck,
- **nr 805** Dziecinów – Wilchta,
- **nr 799** Dziecinów – Ostrówek.

W Gminie Sobienie-Jeziory położonych jest również 9 dróg powiatowych o łącznej długości 37,7 km oraz 21 dróg gminnych, których długość wynosi 42,7 km.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjętego Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

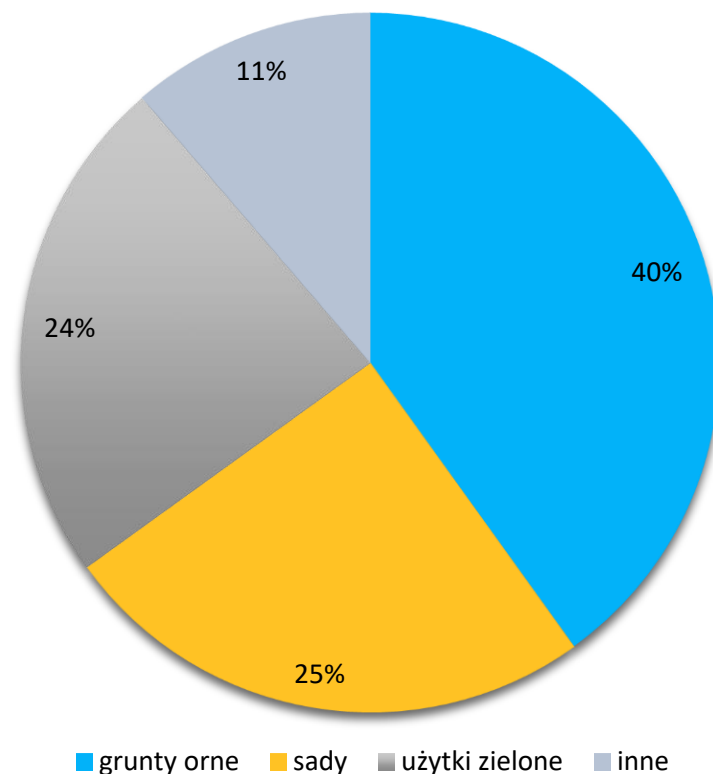
- miejski obszar funkcjonalny Warszawy:
 - powiat grodzki,
 - powiat legionowski,
 - powiat miński,
 - powiat nowodworski,
 - powiat otwocki,
 - powiat piaseczyński,
 - powiat pruszkowski,
 - miasto Warszawa,
 - powiat warszawski zachodni,
 - powiat wołomiński,
- obszary o najniższym dostępie dóbr i usług:
 - obszar radomski,
 - obszar siedlecki,
 - obszar ostrołęcki,
 - obszar ciechanowski,
 - obszar płocki,
 - obszar centralny,
- wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
- wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych.

Gmina Sobienie-Jeziory została zakwalifikowana do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy**, który zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. W jego skład wchodzi Warszawa – jako rdzeń obszaru funkcjonalnego, 9 miast o znaczeniu powiatowym oraz lokalne ośrodki „satelickie”. Na obszarze MOFW zlokalizowany jest

największy w województwie mazowieckim i jeden z największych w kraju węzeł elektroenergetyczny, tzw. Warszawski Węzeł Elektroenergetyczny.

Ponadto Gmina Sobienie-Jeziory została zakwalifikowana do **wiejskiego obszaru funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych**. To tereny ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, położone w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego miast. Obszary te charakteryzują się dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z miastami i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu. W gminach zlokalizowanych na tych terenach zauważalne jest zjawisko suburbanizacji oraz ztracania ich wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych.

Gminę Sobienie-Jeziory pod względem użytkowania terenu zaliczyć można do obszaru rolniczego. Największą jej część zajmują użytki rolne (70,08% powierzchni Gminy). Uwagę zwraca także bardzo wysoki odsetek sadów, które zajmują powierzchnię 1698 ha. Natomiast udział lasów w strukturze Gminy wynosi 17,9% i znajdują się głównie w południowo-wschodniej części Gminy. Grunty odznaczające się wysoką jakością występują w południowo-zachodniej części Gminy. To właśnie tam koncentrują się sady i pola z warzywami. Gleby klas I i II stanowią 4,9 % użytków rolnych, klasy III – 20,4 %, klasy IV – 19,5 %, a klas V i VI – 38,7%.

Ryc. 7 Struktura użytków rolnych na terenie Gminy Sobienie-Jeziory
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Rolnictwo na terenie Gminy charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 3,42 ha. Atutem Gminy Sobienie-Jeziory jest intensywna produkcja rolna, która jest wyspecjalizowana w sadownictwie, a także w warzywnictwie. Rozległe sady Gminy Sobienie-Jeziory, które obejmują także tereny Gmin Karczew i Grójec, tworzą największy sad jabłoniowy Europy.

Zabudowa rozciąga się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 801 przebiegającej na osi północ-południe w kierunku Otwocka, a dalej Warszawy. Wzdłuż tej drogi znajdują się między innymi następujące miejscowości: Dziecinów, Radwanków Szlachecki, Sobienie Kiełczewskie Drugie, Sobienie Kiełczewskie Pierwsze, Nowy Zambrzyków.

Ośrodkiem administracyjnym Gminy jest wieś Sobienie-Jeziory, która stanowi centrum życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego. Jest to najludniejsza i najbardziej rozwinięta miejscowość w Gminie. W 2021 roku zamieszkiwało ją 1310 osób, co stanowiło 21% ludności Gminy.

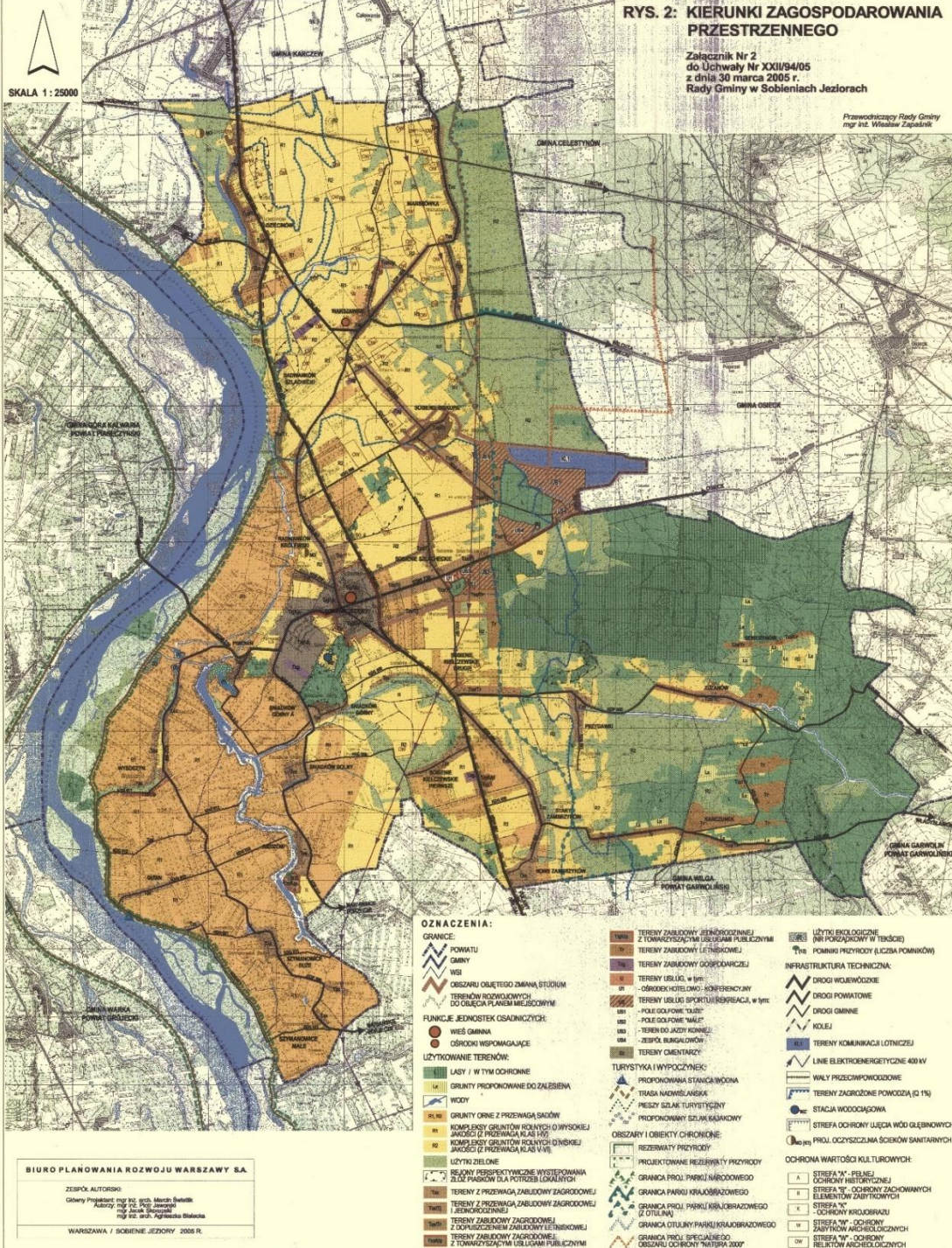
Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sobienie-Jeziory**. Obowiązujący dokument został przyjęty Uchwałą Nr IV/15/02 Rady Gminy Sobienie Jeziory z dnia 30 grudnia 2002 r., zmieniony Uchwałą Nr XXII/94/05 Rady Gminy w Sobieniach-Jeziorach z dnia 30 marca 2005 r. w części obejmującej fragmenty wsi Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie Kiełczewskie Drugie.

GMINA SOBIEŃ JEZIORY
POW. OTWOCKI
WOJ. MAZOWIECKIE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

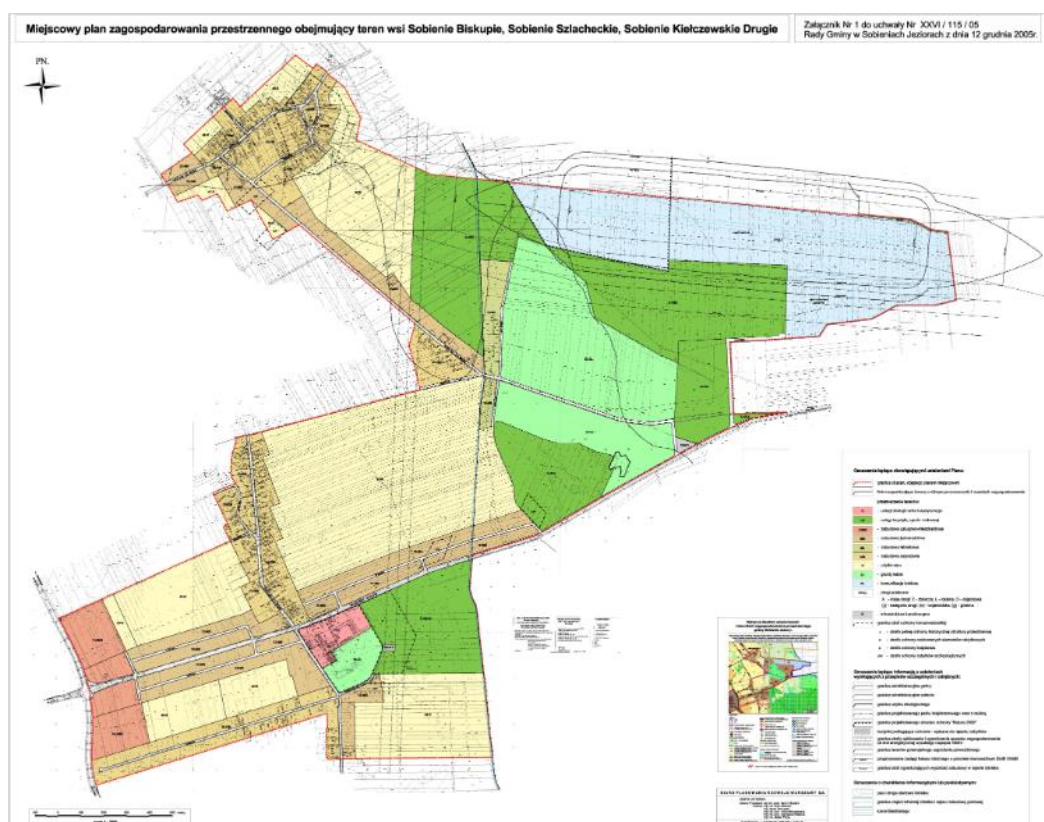
RYS. 2: KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik Nr 2
 do Uchwały Nr XXII/94/05
 z dnia 30 marca 2005 r.
 Rady Gminy w Sobieniach Jeziorach

Ryc. 8 Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Sobień-Jezioro
 Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sobień-Jezioro.

Aktem prawa miejscowego, który reguluje planowanie przestrzenne w Gminie jest **miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego** obejmujący tereny wsi Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie Kiełczewskie Drugie. Dokument został ustanowiony Uchwałą nr XXVI/115/05 Rady Gminy w Sobieniach-Jeziorach z dnia 12.12.2005 roku.

Ryc. 9 MPZP obejmujący tereny wsi Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie, Sobienie Kiełczewskie Drugie

Źródło: Urząd Gminy Sobienie-Jeziory.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2016-2020 w Gminie Sobienie-Jeziory wydawano średnio 72 decyzje o warunkach zabudowy rocznie (najwięcej w 2016 roku), co w przeliczeniu na 1 tysięcy mieszkańców wynosiło średnio nieco ponad 11 decyzji rocznie. Przewyższało to średni współczynnik w powiecie. Z analizy danych historycznych zauważalny jest ogólny trend spadkowy w Gminie pod względem wydawanych decyzji o warunkach zabudowy ogółem.

Tab. 1 Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Sobienie-Jeziory	93	70	68	63	66
	powiat	968	1256	927	877	880
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Sobienie-Jeziory	14,60	10,97	10,64	9,91	10,48
	powiat	7,82	10,13	7,45	7,06	7,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

1.3. Walory przyrodnicze i atrakcje turystyczne

Gmina Sobienie-Jeziory w 99% znajduje się na terenie **Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**, dla którego obowiązują przepisy zawarte w Rozporządzeniu Nr 68 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu położonego na terenie powiatów garwolińskiego, mińskiego i otwockiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 164, poz. 5193).

Północno-wschodni fragment Gminy Sobienie-Jeziory znajduje się w granicach **Mazowieckiego Parku Krajobrazowego** i zajmuje powierzchnię 264 ha. Roślinnością, która dominuje na terenie parku, jest bór świeży. Na obszarze parku zachowały się także torfowiska różnych typów. Dominującym gatunkiem drzew jest sosna zwyczajna. W borach występują liczne gatunki roślin chronionych, takich jak: rosiczka okrągłolistna, pośrednia i długolistna, a także bagno zwyczajne, modrzewnica, mącznica lekarska i lilia złotogłów.

Na terenie Gminy występuje także **Bagno Całowanie PLH 140001**, gdzie stwierdzono występowanie zagrożonych w skali Europy i kraju siedlisk torfowiskowych, łąkowych, murawowych oraz leśnych, w tym łągi i bory bagienne. Za szczególny walor obiektu uważa się mozaikową strukturę krajobrazu i związane z nią duże zróżnicowanie przyrodnicze. Na terenie Bagna Całowanie PLH 140001 odnotowano ponad 500 gatunków roślin, wśród nich liczne rzadkie i zagrożone, a także rzadkie gatunki motyli. Niezwykle cenne dla zachowania bioróżnorodności obiektu są ciepłolubne murawy napiaskowe.

Bagno Całowanie PLB 140011 to ostoja ptasia o randze krajowej K54, gdzie gniazduje 127 gatunków ptaków oraz występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK):

- Błotnik zbożowy,
- Sowa błotna,
- Kulik wielki.

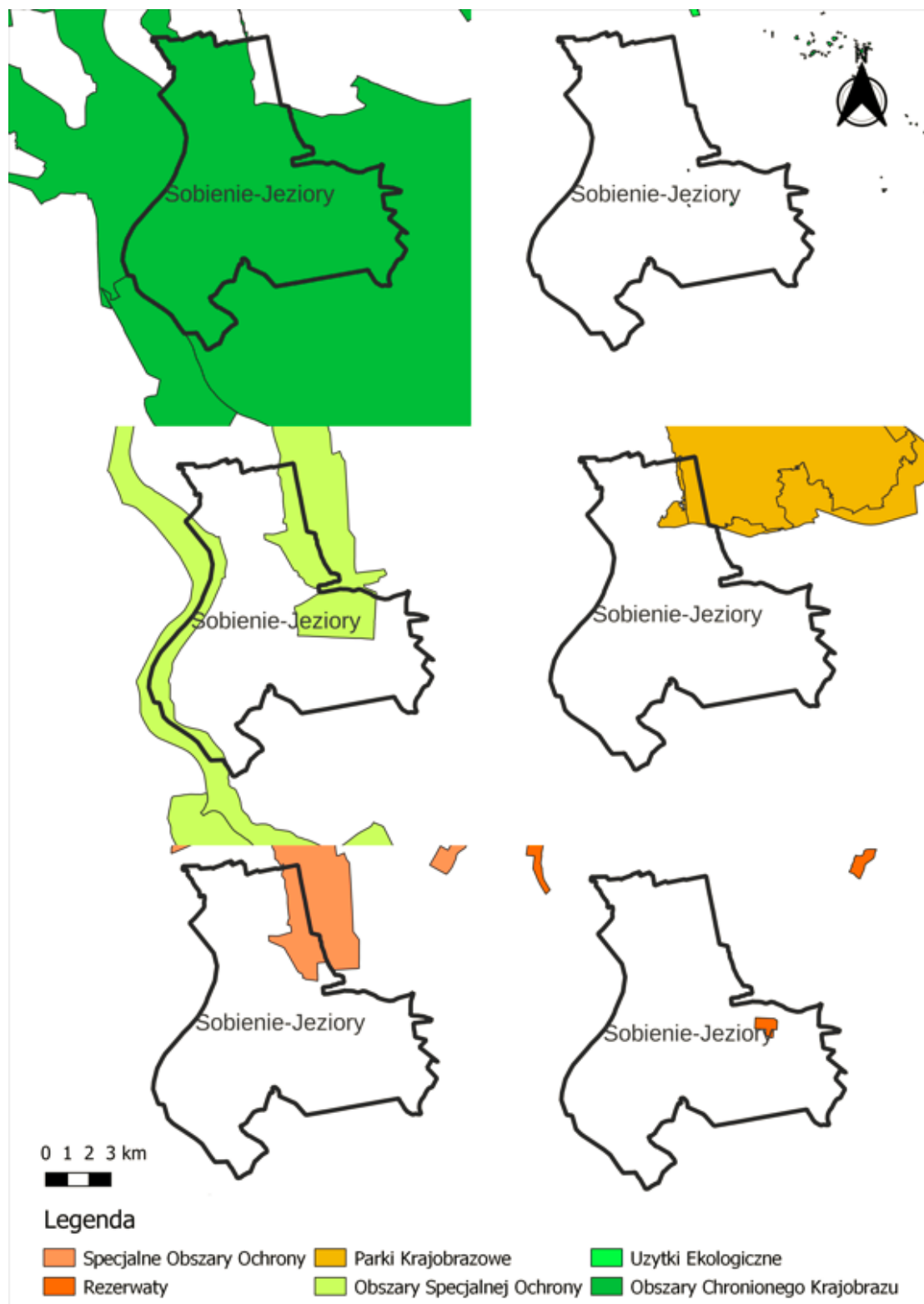
Szczególnym walorem obiektu jest jego bogactwo florystyczne i faunistyczne.

Ważnym elementem przyrodniczym w Gminie jest także **Dolina Środkowej Wisły PLB 140004**. Teren ten jest ważną ostoją ptaków wodno-błotnych o randze europejskiej E46. Gniazduje tam około 40-50 gatunków, w tym co najmniej 22 z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Największym walorem przyrodniczym, o randze międzynarodowej, jest korytarz ekologiczny.

Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory znajduje się także **Rezerwat Przyrody „Wymięklizna”**. Celem ochrony jest zachowanie względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowych drzewostanów liściastych, iglastych i mieszanych o znacznym stopniu naturalności wraz z występującymi w nich gatunkami różnych ptaków lęgowych.

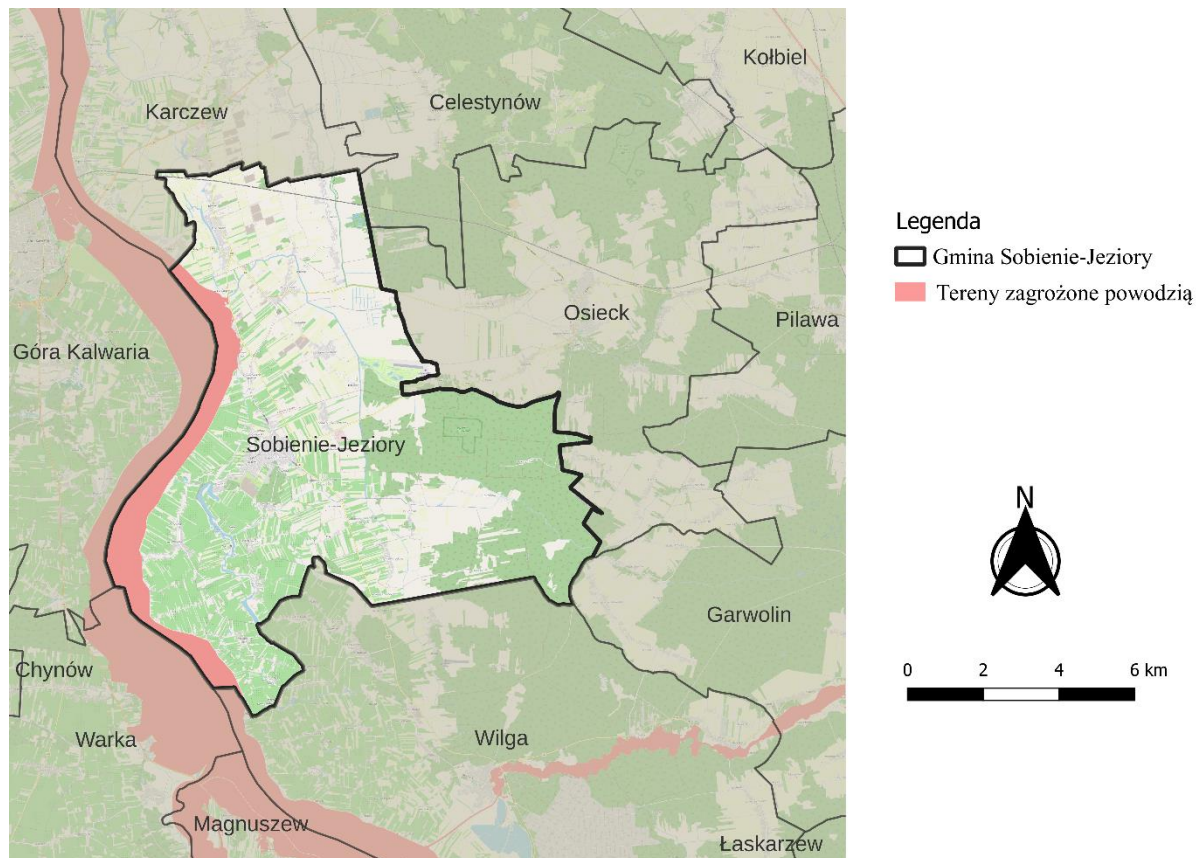
Gmina posiada **12 pomników przyrody**, za które uznano drzewa znajdujące się w miejscowości Siedzów. Są to okazy topoli białej, modrzewia, dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej, klonu jaworu, buka pospolitego, jesionu wyniosłego i sosny wejmutki.

Rangę użytku ekologicznego w Gminie posiada jezioro Piwonińskie, które odznacza się wysokim poziomem różnorodności biologicznej. Ponadto w Gminie występują także jeziora położone w obrębie wsi Siedzów i Dziecinowie. Zbiorniki te zaliczane są do łowiska między innymi karpia, leszcza oraz szczupaka. Wody stojące na terenie Gminy zajmują powierzchnię 81 ha.

Ryc. 10 Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Sobienie-Jeziory
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zachodnia granica Gminy całkowicie przebiega wzdłuż Wisły, która wraz z międzywałami, a także wyspami i nadrzecznymi łęgami, wyróżnia się niepowtarzalnymi walorami przyrodniczymi, a także stanowi korytarz ekologiczny posiadający rangę międzynarodową. Niestety tereny położone wzdłuż rzeki są obszarem narażonym na niebezpieczeństwo powodzi.

Ryc. 11 Strefy zagrożeń powodziowych występujące na terenie Gminy Sobienie-Jeziory
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Wzdłuż rzeki Wisły na terenie Gminy rozciąga się pieszy szlak turystyczny – Szlak dookoła Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Długość szlaku na terenie Gminy Sobienie-Jeziory wynosi 21 km.

Pierwsze wzmianki historyczne o miejscowościach, które należą do współczesnej Gminy Sobienie-Jeziory miały miejsce już w 1244 roku (Siedzów, Piwonin, Sobienie, Zambrzyków). Miejscowość Sobienie-Jeziory powstała w II poł. XVIII wieku dzięki Jackowi Jezierskiemu, kasztelanowi łukowskiemu i senatorowi. W okresie międzywojennym Gmina stała się ośrodkiem rzemiosła i handlu, rozwijała się jako lokalny rynek wymiany dóbr i usług. W 1944 roku rozpoczęto odbudowę Gminy ze zniszczeń wojennych.

W Gminie Sobienie-Jeziory znajduje się siedem zabytków, które są ujęte w rejestrze zabytków, a także dziewięć zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Zaliczamy do nich:

- **Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, brama dzwonnica oraz cmentarz przykościelny z 1736 r. w miejscowości Warszawice** (Orzeczenie o uznaniu za zabytek i wpisaniu do rejestru zabytków Nr Kl. IV 688/62 z dnia 12.04.1962 r.),
- **Park dworski z II poł. XIX w. w miejscowości Siedzów** (Decyzja wpisanie do rejestru zabytków L. dz. Kl-VI/5340/456/81 dział A nr rej. 286 z dnia 04.08.1981 r.),
- **Dwór z ok. 1890 r. oraz spichlerz z 1826 r. w miejscowości Siedzów** (Decyzja Nr 557/2004 WKZ D.MC SIEDZÓW/41140-3/761/2004 z dnia 06.04.2004 r.),
- **Pałac z poł. XIX w. w Sobieniach Szlacheckich** (Decyzja wpisanie do rejestru zabytków L. dz. Kl-VI/5340/610/83 dział A nr rej. 344 z dnia 31.12.1983 r.),
- **Park wraz z zabudowaniami folwarcznymi: spichlerzem z II poł. XIX w., stodołą z końca XIX w., wozownią z II poł. XIX w., chlewem z końca XIX w., oborą z końca XIX w. oraz piwnicą z końca XIX w. przy założeniu pałacowo-parkowym Jezierskich w miejscowości Sobieniach Szlacheckich** (Decyzja wpisanie do rejestru zabytków L. dz. WKZ.D.37/786/00 dział A nr rej. 37 z dnia 29.05.2000 r.),
- **Cmentarz żydowski, założony przed 1868 r., w m. Śniadków Górny** (Decyzja Nr 722/2011 wpisanie do rejestru zabytków L. dz. WD.4164-21/1/11 z dnia 28.06.2011 r.)
- **Zabytki archeologiczne.**

Architekturę i budownictwo sakralne reprezentuje murowany kościół parafii p.w. Wszystkich Świętych w Sobieniach-Jeziorach. Budowla jest ważnym akcentem architektonicznym w zabudowie miejscowości. Cmentarz parafialny założony został na planie trapezu i posiada nieregularny układ alejek oraz zabytkowy drzewostan. Szczególną wartość w krajobrazie kulturowym posiada drewniany kościół parafii p.w. Św. Jana Chrzciciela w Warszawicach. Budowla jest jedną z niewielu drewnianych obiektów sakralnych, które przetrwały do naszych czasów, dzięki czemu jest świetnym przykładem zachowywania tradycji w budownictwie drewnianym. W kościele znajduje się cenna rzeźba gotycka Madonny z Dzieciątkiem, pochodząca z lat ok. 1370-1380, a także krucyfiks z 1 poł. XVIII wieku. Zabytkiem jest również murowana dzwonnica z początku XX w.

Na terenie Gminy zachował się zespół pałacowy w Sobieniach Szlacheckich, który w II poł. XVIII w. należał do Jacka Jezierskiego oraz zespół dworski w Siedzowie. Architektura pałacu w Sobieniach Szlacheckich utrzymuje się w konwencji dziewiętnastowiecznych budowli rezydencjonalnych. Przy pałacu znajdują się dobrze zachowane budynki folwarczne oraz park o układzie swobodnym z dominującymi drzewami liściastymi.

Na terenie Gminy występują również liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne, ich powstanie datowane jest od XIX do lat 40-tych XX wieku. Do najokazalszych obiektów w tej grupie należy murowana, kubaturowa kapliczka zlokalizowana w miejscowości Dziecinów.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych, które funkcjonują na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu otwockiego w latach 2017-2021.

Analizując gminy wiejskie w powiecie otwockim największą zmianę obserwuje się na terenie Gminy Wiązowna, gdzie liczba zarejestrowanych podmiotów wzrosła o 423 na przestrzeni analizowanych lat. W Gminie Celestynów zmiana ta wynosiła 150, natomiast w Gminie Sobienie-Jeziory 134, najmniej – 49 w Gminie Osieck. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Sobienie-Jeziory stanowiły zatem w 2021 roku 3% (525) wśród wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalność w powiecie otwockim. Udział ten ułożył Gminę na 4 miejscu w stosunku do gmin wiejskich występujących w powiecie otwockim.

Tab. 2 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach wiejskich w powiecie otwockim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
pow. otwocki	15 745	100,0%	17 668	100,0%	1 923
Sobienie-Jeziory	391	2,5%	525	3,0%	134
Celestynów	1 097	7,0%	1 247	7,1%	150
Koźbiel	514	3,3%	622	3,5%	108
Osieck	232	1,5%	281	1,6%	49
Wiązowna	1 833	11,6%	2 256	12,8%	423

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

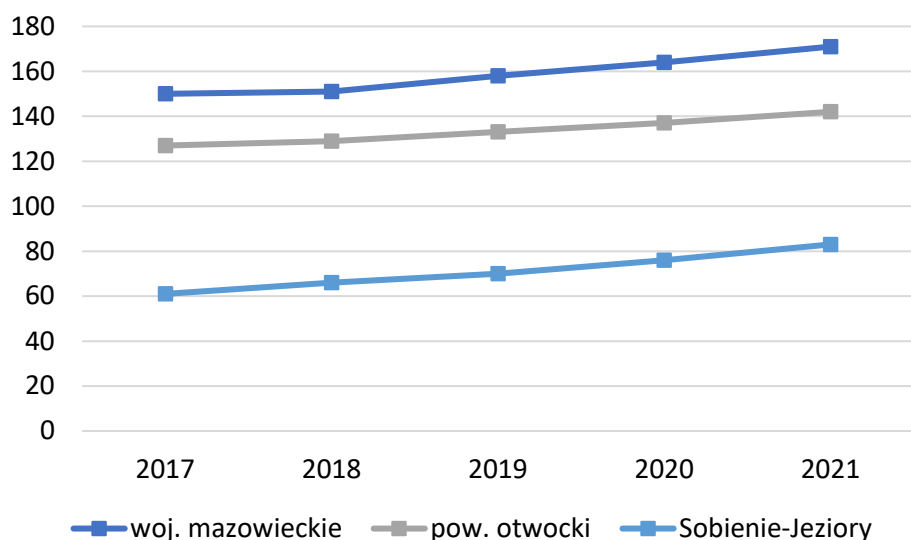
Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Sobienie-Jeziory, najwięcej podmiotów w 2021 roku działało w sekcji handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (119), oraz w budownictwie (96). Udział tych dwóch sekcji w ogóle wyniósł kolejno 23% i 18%. Wiele podmiotów, bo 51 działało w przetwórstwie przemysłowym. Szczegóły ukazuje tabela poniżej.

Tab. 3. Podmioty działające na terenie Gminy Sobienie-Jeziory w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	4%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	51	10%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	1%
SEKCJA F Budownictwo	96	18%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	119	23%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	37	7%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	1%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	17	3%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	2%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	46	9%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14	3%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	2%
SEKCJA P Edukacja	12	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	49	9%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

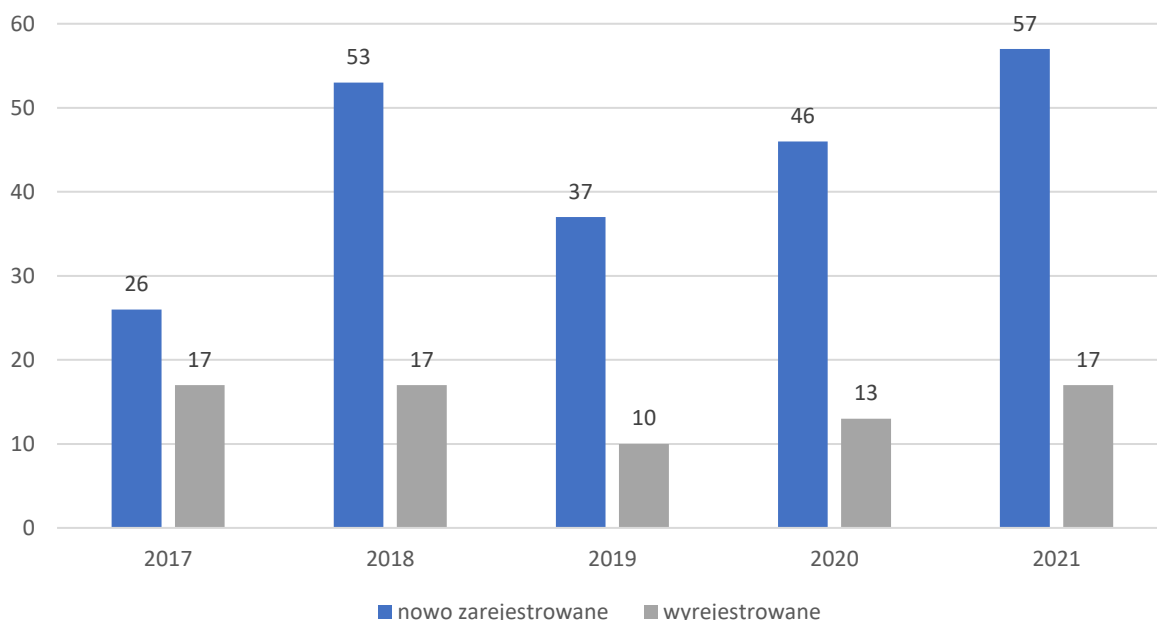
Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa. Wartość wskaźnika dla Gminy Sobienie-Jeziory w 2021 roku (83 przedsiębiorstw) był niższy niż średnia dla powiatu (142 przedsiębiorstw) i niższy, jak średnia dla województwa (171 przedsiębiorstw). Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 12 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

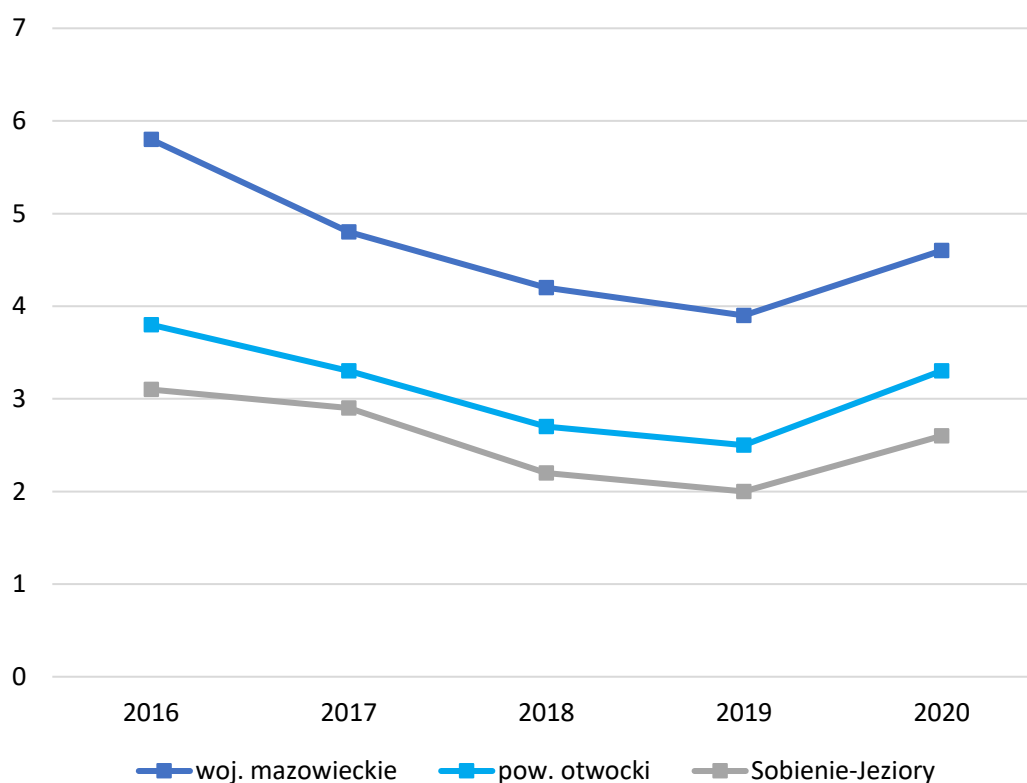
Porównując zmiany liczby podmiotów zarejestrowanych i wyrejestrowanych obserwuje się korzystną zależność – w latach 2017-2021 liczba podmiotów zarejestrowanych corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to zjawisko pozytywne, które świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych działalności gospodarczych. Najmniej podmiotów gospodarczych zarejestrowano w 2017 roku (26 podmiotów), a najwięcej w roku 2021 (57 podmiotów)

Ryc. 13 Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki wiąże się również z rynkiem pracy. Możliwość stabilnego zatrudnienia oraz posiadania satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Sobienie-Jeziory. Dane te zestawiono ze średnimi dla powiatu i województwa w latach 2016-2020. Można na nim zaobserwować, że do 2019 roku zauważalny był trend malejący w Gminie Sobienie-Jeziory w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 3,1% w roku 2016, do poziomu 2% w roku 2019). Jednak od roku 2019 nastąpiło odwrócenie spadkowego trendu i liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia zaczęła ponownie rosnąć do poziomu 2,6% w roku 2020. Jednocześnie podobną tendencję w kształtowaniu się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie otwockim oraz województwie mazowieckim. Warto także zauważyć, iż udział bezrobotnych w Gminie, biorąc pod uwagę wskazaną grupę porównawczą, był w analizowanym okresie najniższy. W 2020 roku różnica ta między Gminą a województwem była równa 2.

Ryc. 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy można zaliczyć **Sobienie Królewskie Golf & Country Club**, który obejmuje hotel w Sobieniach Szlacheckich, 18-dołkowe pole golfowe oraz **ośrodek awiacji** z własnym lądowiskiem, a także flotą lotniczą oraz miejscem, w którym hangarowane są samoloty i śmigłowce. Ważnym gospodarczym aspektem są także grupy producenckie takie jak Wilga Fruit zlokalizowana w miejscowości Piwonin oraz Owoc Wysoczyn Sp. z o.o. mająca siedzibę w miejscowości Siedzów.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 801: Warszawa – Karczew – Wilga – Maciejowice – południowa granica województwa,
 - droga wojewódzka nr 739: Brzumin – rz. Wisła – Piwonin – Sobienie-Jeziory – Osieck,
 - droga wojewódzka nr 799: Dziecinów – Kosumce – Ostrówek,
 - droga wojewódzka nr 805: Warszawice – Osieck – Pilawa – Parysów – Wilchta.
- drogi powiatowe:
 - droga powiatowa nr 2735W: Warszówka – Warszawice
 - droga powiatowa nr 2749W: Stacja kolejowa Warszówka – granica województwa (Całowanie)
 - droga powiatowa nr 2750W: Warszawice – Radwanków Szlachecki
 - droga powiatowa nr 2751W: Sobienie Kiełczewskie – Zuzanów – Czarnowiec
 - droga powiatowa nr 2752W: Władysławów – Stary Zambrzyków – Sobienie Kiełczewskie
 - droga powiatowa nr 2753W: Radwanków Królewski – Sobienie Kiełczewskie
 - droga powiatowa nr 1302W: Podborek – Wysoczyn – Mariańskie Porzecze
 - droga powiatowa nr 1303W: Piwonin – Śniadków – Mariańskie Porzecze
- drogi gminne o łącznej długości 44 km, w skład których wchodzi:
 - droga gminna nr 270702W: Karczunek – granica gm. Wilga (Ostry Bór)
 - droga gminna nr 270702W: Karczunek – Zuzanów
 - droga gminna nr 270703W: Droga powiatowa nr 2751W - Przydawki
 - droga gminna nr 270704W: Droga wojewódzka nr 801 (Borki) – Nowy Zambrzyków
 - droga gminna nr 270705W: Droga powiatowa stary nr 36504 – Sobienie Biskupie – droga powiatowa nr 2750W
 - droga gminna nr 270706W: Droga wojewódzka nr 801 – droga gminna nr 270705W (Sobienie Biskupie)
 - droga gminna nr 270707W: Sobienie Kiełczewskie Drugie – Sobienie Szlacheckie – Sobienie Biskupie
 - droga gminna nr 270708W: Droga wojewódzka nr 801 (Sobienie Kiełczewskie) – Śniadków
 - droga gminna nr 270709W: Droga wojewódzka nr 801 (Kąty) – Śniadków
 - droga gminna nr 270710W: Droga powiatowa nr 1302W (Piwonin) – droga powiatowa nr 1303W (Śniadków)
 - droga gminna nr 270711W: Wysoczyn nad Wisłą – Szymanowice Małe
 - droga gminna nr 270712W: Od wału – droga powiatowa nr 1302W Wysoczyn – droga gminna nr 270711W – do wału

- droga gminna nr 270713W: Droga powiatowa nr 1302W – Gusin – droga gminna nr 270711W
- droga gminna nr 270714W: Droga powiatowa nr 1302W – Śniadków
- droga gminna nr 270715W: Szymanowice Duże – Goźlin
- droga gminna nr 270716W: Warszawice – Brzezinki – Całowanie
- droga gminna nr 270717W: Warszawice - Brzezinka
- droga gminna nr 270718W: Warszawice - Sobienie Biskupie
- droga gminna nr 270719W: Radwanków Królewski – Sobienie-Jeziory
- droga gminna nr 270720W: Stary Zambrzyków – droga wojewódzka nr 801
- droga gminna nr 270721W: Szymanowice Duże – droga gminna nr 270711W.

Większość dróg na terenie Gminy odznacza się niską jakością techniczną, wobec czego wymagają modernizacji. Mieszkańcy mają także utrudniony dojazd w godzinach szczytu do miasta stołecznego Warszawy, do której prowadzi droga wojewódzka nr 801.

Zgodnie z definicją przyjętą w ustawie o z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988 ze zm.) oraz Standardami infrastruktury rowerowej i koncepcją tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim przyjętymi uchwałą nr 1100/333/33 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2022 r. **trasa rowerowa** jest to spójny i czytelny ciąg komunikacyjny przewidziany do ruchu rowerowego, niezależnie od sposobu jego prowadzenia w sieci drogowej lub poza nią. Natomiast szlakiem rowerowym określamy turystyczną lub rekreacyjną trasę rowerową oznakowaną jako szlak.

Na terenie Gminy Sobienie Jeziory dostrzega się potrzebę rozwoju sieci tras rowerowych. Pozwoli to na wykorzystanie nowych środków lokomocji, lepsze skomunikowanie sołectw oraz zapewnienie połączeń komunikacyjnych nie tylko wewnątrz Gminy, ale i poza nią, w szczególności w obszarze MOF Warszawy.

Najbliższy dworzec kolejowy zlokalizowany jest w Pilawie (gmina Pilawa) oddalonej od Gminy o 17,8 km. Natomiast przez teren Gminy Sobienie-Jeziory przebiega linia kolejowa nr 12 Skierniewice – Łuków.

Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory funkcjonuje także autobusowa komunikacja publiczna, realizowana przez prywatnego przedsiębiorcę. Miejscowościami obsługiwanymi przez transport zbiorowy są: Sobienie-Jeziory, Sobienie Biskupie, Stary Zambrzyków, Warszawice, Warszówka, Radwanków Szlachecki, Sobienie Kiełczewskie Pierwsze, Sobienie Kiełczewskie Drugie, Piwonin, Wysoczyn, Szymanowice Małe, Szymanowice Duże, Śniadków Górny, Śniadków Gólny, Siedzów, Sobienie Szlacheckie.

Ryc. 15 Schemat drogowej sieci komunikacyjnej gminy Sobienie-Jeziory
 Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2015-2020.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Zakład Budowy i Eksploatacji Urządzeń Wodociągowo-Kanalizacyjnych Sp. z o.o.

Długość sieci wodociągowej w Gminie Sobienie-Jeziory wynosi 113,744 km, natomiast długość przyłączy wody – 1643 km. W Gminie funkcjonuje jedna stacja uzdatniania wody, która zlokalizowana jest w Śniadkowie Górnym A.

Oczyszczanie ścieków komunalnych realizowane jest za pomocą oczyszczalni ścieków w Piwoninie. Maksymalna przepustowość oczyszczalni wynosi 150 m³ na dobę. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Sobienie-Jeziory wynosi 14,7 km, natomiast długość przyłączy kanalizacyjnej łącznie wynosi 416 km.

Gmina Sobienie-Jeziory przeprowadza kontrole przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Z uwagi na rozwój terenów mieszkaniowych i bliskość Warszawy w 2020 roku Gmina otrzymała dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na rozbudowę gminnej oczyszczalni ścieków w Piwoninie.

Przez teren Gminy Sobienie-Jeziory przebiega linia najwyższych napięć Kozienice – Miłosna (400 kV) oraz linia gazociągu wysokiego ciśnienia Warszawice – Osieck – Lubice.

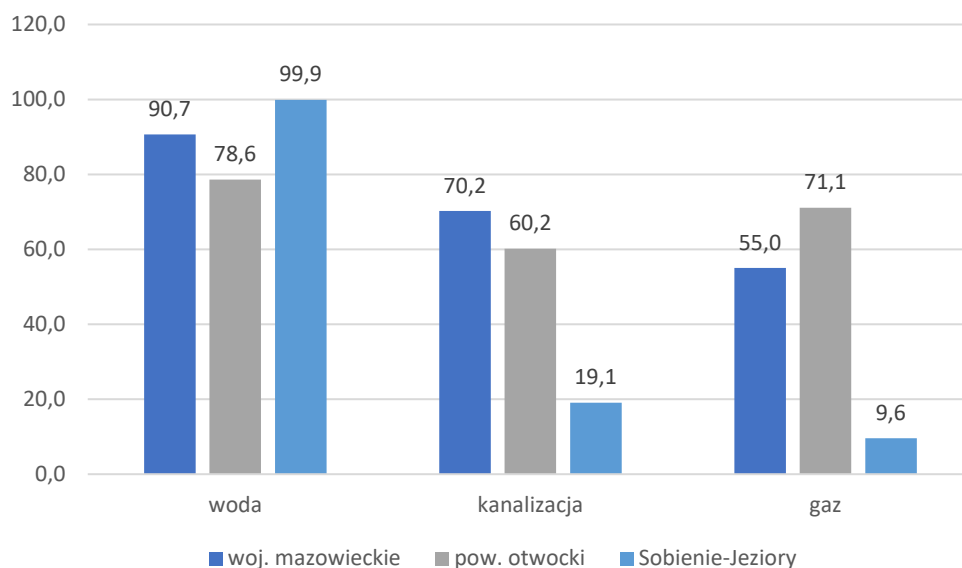
Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie gazu na terenie Gminy Sobienie-Jeziory jest DUON Dystrybucja spółka z o.o., a miejscowości z częściowym dostępem do sieci to: Sobienie-Jeziory, Piwonin, Śniadków Górny A, Radwanków Szlachecki, Warszawice, Dziecinów, Śniadków Dolny, Sobienie Biskupie, Sobienie Szlacheckie.

Głównymi operatorami Internetu w Gminie Sobienie-Jeziory są:

- ORANGE POLSKA S.A.,
- MGK Rafał Chmielewski,
- AS NET Małgorzata Strzeżek,
- NETIA S.A.,
- Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy,
- 24IT SERWIS Robert Siporski,
- NETCOM COMPUTERS Robert Opieliński,
- T-MOBILE POLSKA S.A.,
- UPC POLSKA SP. Z O.O.,
- INEA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ,
- INEA S.A.,
- ALEKSANDER CUPRYCH AUDIO SYSTEM.

Dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadają miejscowości: Sobienie-Jeziory, Dziecinów, Gusin, Piwonin, Radwanków Szlachecki, Siedzów, Sobienie Biskupie, Sobienie Kiełczewskie Pierwsze, Sobienie Szlacheckie, Śniadków Górny A, Warszawice, Warszówka, Wysoczyn.

Poniżej zaprezentowano analizę procentowego udziału korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu otwockiego oraz województwa mazowieckiego. Poziom zwodociągowania w Gminie Sobienie-Jeziory jest na bardzo wysokim poziomie i wyniósł w 2020 roku 99,9%, co daje wyższy udział niż w powiecie (78,6%) oraz w województwie (90,7%). Poziom skanalizowania jest natomiast najniższy – 19,1%, przy czym dla powiatu jest to 60,2%, a dla województwa 70,2%. Sytuacja wygląda analogicznie w przypadku korzystających z sieci gazowej – w Gminie Sobienie-Jeziory jest to 9,6%, w powiecie otwockim – 71,1%, a w województwie mazowieckim 55,0%.

Ryc. 16 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Sobienie-Jeziory w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych z terenu Gminy Sobienie-Jeziory jest konsorcjum firm, którego liderem jest MPK Pure Home Sp. z o.o. Firma współpracuje z RDF Sp. z o.o. oraz EKO-SAM BIS Sp. z o.o.

Obsługiwane przez Gminę są jedynie nieruchomości zamieszkałe oraz nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, jedynie przez część roku. Pozostałe nieruchomości obsługiwane są w ramach odrębnych umów z firmami posiadającymi wpis do działalności regulowanej na terenie Gminy Sobienie-Jeziory.

Zbieranie odpadów komunalnych odbywa się w 5 frakcjach: papier i tektura, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe oraz metal, szkło oraz bioodpady. Odpady zbierane są co miesiąc. Wyjątek stanowią bioodpady oraz odpady zmieszane, które w okresie od kwietnia do października są zbierane co dwa tygodnie.

Ponadto w miejscowości Sobienie-Jeziory funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Mały Rynek 10.

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Zwiększa się również ilość zebranych odpadów na mieszkańca, jednak pomimo tego stopień segregacji nie ulega wzrostowi. Udział odpadów

zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie na przestrzeni lat 2016-2017 zmniejszył się o 3%, następnie zwiększał się w latach 2017-2019, a w następnym roku nie uległ zmianie. W 2021 roku powtórnie się zmniejszył do 36%, co jest niekorzystnym zjawiskiem.

Analizie poddane zostały również poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Gmina Sobienie-Jeziory osiągała wymagania dotyczące poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania również spełnił wymagane poziomy.

Tab. 4 Stan gospodarki odpadami w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi		5741	5 813	5 812	5 862	5 912	5 926
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:		1 469,25	1 516,29	1 806,44	1 988,83	2 037,12	2 357,88
<i>zmieszane</i>		1 002,78	1 071,56	1 146,89	1 146,91	1 184,92	1 506,81
<i>segregowane</i>		466,47	444,73	659,55	841,93	852,20	851,07
<i>udział odpadów segregowanych</i>		32%	29%	37%	42%	42%	36%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,26	0,26	0,31	0,34	0,34	0,40
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	<i>gmina</i>	40,06	37,6	48,75	53	20,63	20,63
	<i>wymagany</i>	18	20	30	40	50	Brak danych
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	<i>gmina</i>	100	100	100	100	75	75
	<i>wymagany</i>	42	45	50	60	70	Brak danych
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	<i>gmina</i>	0,07	-	0,29	1,61	0,64	0,64
	<i>wymagany</i>	<45	<45	<40	<40	<35	Brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Działalność w zakresie ochrony środowiska w Gminie Sobienie-Jeziory prowadzona jest w oparciu o następujące dokumenty:

- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sobienie-Jeziory;**
- **Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2019–2032**, który ma na celu wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie mieszkańców, a także na stan środowiska na terenie Gminy;
- **Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Sobienie-Jeziory w 2022 roku** – Rada Gminy jest zobowiązana do określenia corocznie w drodze uchwały, programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

Od 2021 roku w Gminie Sobienie-Jeziory funkcjonuje system monitoringu jakości powietrza. Nie zarejestrował on dotychczas dobowego przekroczenia zanieczyszczenia powietrza.

W Gminie Sobienie-Jeziory prowadzona jest także ewidencja źródeł ciepła. Analizując poniższą tabelę zauważa się, że najwięcej budynków ogrzewanych jest paliwem stałym (węgiel, miął, ekogroszek), co stanowi prawie 87% wszystkich źródeł ciepła w Gminie. Nadal jednak mało popularne jest korzystanie z OZE (1,6% wszystkich źródeł ciepła). Ponadto mieszkańcy Gminy ze względu na brak urządzeń technicznych nie korzystają z sieci ciepłej.

Tab. 5 Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Sobienie-Jeziory

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy
Stale (węgiel, miął, ekogroszek)	3 177	3 164	0	13
Gaz	140	120	3	17
Energia elektryczna	247	237	0	10
Sieć ciepła	0	0	0	0
OZE	58	56	0	2
inne	35	35	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Od 2017 do 2021 roku w Gminie wydanych zostało 10 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji. Do najważniejszych z nich zalicza się między innymi:

- „Wydobywanie kopaliny z terenu dz. ew. nr 194 w miejscowości Dziecinów, gmina Sobienie-Jeziory”,
- „Realizacja zakładu produkcji farb i rozcieńczalników wraz z towarzyszącą infrastrukturą, zlokalizowanego na działce ewid. o nr 918 obręb Dziecinów w Gminie Sobienie-Jeziory”,
- „Uruchomienie instalacji lakierowania proszkowego w istniejącym obiekcie budowlanym na dz. nr. ew.64/3, 65/2 i 66/2 obręb 0022 Warszawice gm. Sobienie-Jeziory”,

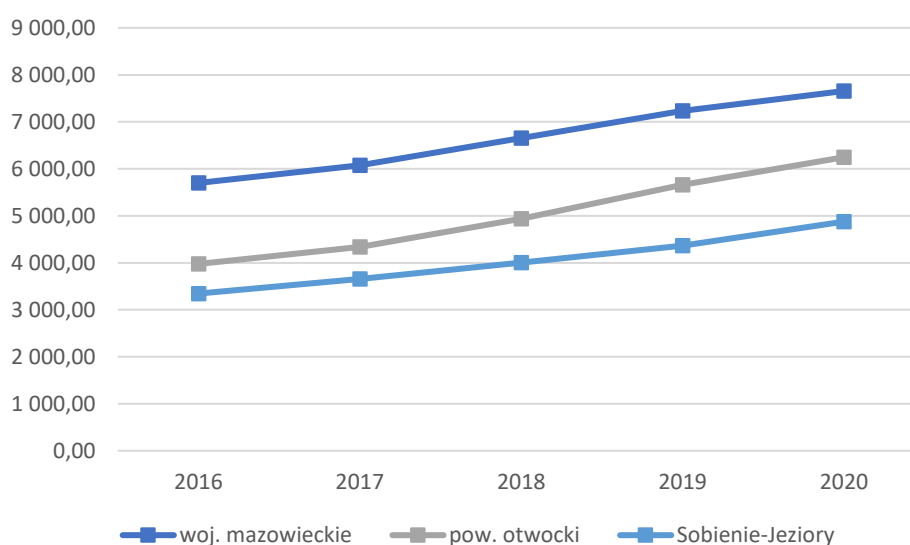
- „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 805 polegającej na: rozbiórce istniejącego i budowie nowego obiektu inżynierskiego nad kanałem Warszawickim w Warszawicach w km 0+550 DW805 wraz z dojazdami”,
- „Budowa urządzeń wodnych – studnia S1 oraz S2 do poboru wód podziemnych”.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Na poniższym wykresie przedstawiono dochody ogółem na jednego mieszkańca w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu otwockiego oraz województwa mazowieckiego. Na przestrzeni lat, w Gminie Sobienie-Jeziory dochody te systematycznie wzrastały. Od 2016 do 2020 roku dochody te zwiększyły się w Gminie o ponad 1 500 zł.

W porównaniu do powiatu Gmina pod względem ogólnego dochodu na 1 mieszkańca, wypada nieco gorzej. W 2020 roku różnica pomiędzy wskazanymi jednostkami wynosiła blisko 1 400 zł. Podobnie sytuacja wyglądała w porównaniu Gminy do dochodów w województwie, gdzie na przestrzeni lat 2016-2020 średni dochód na 1 mieszkańca wynosił 6 664,54 zł i znacząco przewyższał uzyskane dochody w Gminie Sobienie-Jeziory.

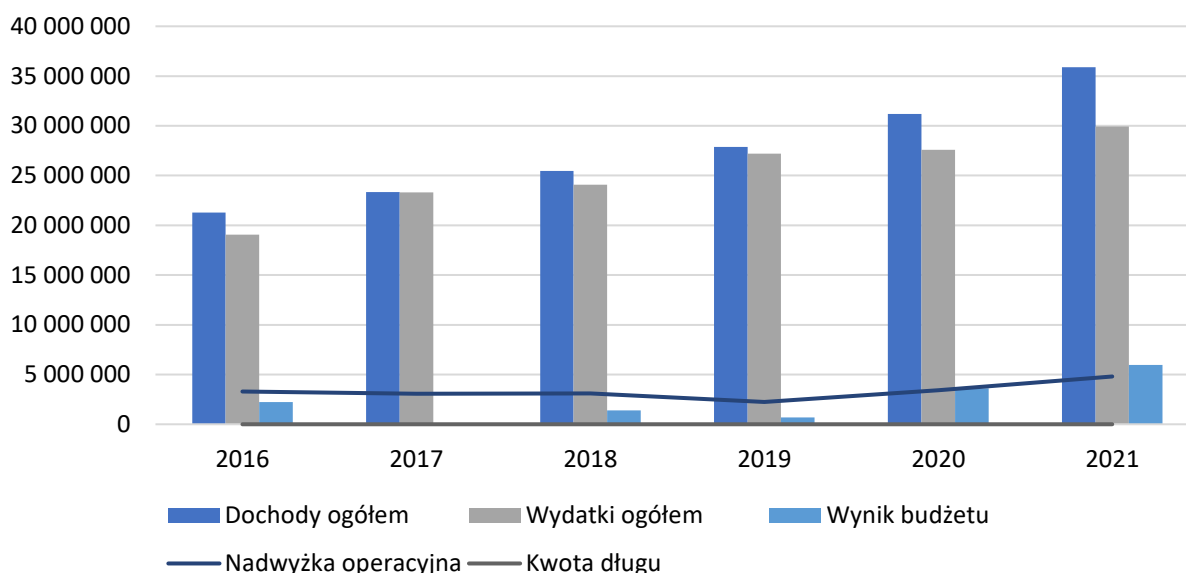
Ryc. 17 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące, które w 2021 roku stanowiły 92,15% dochodów ogółem w Gminie. Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące.

Corocznie wzrastają również wydatki Gminy. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 10 mln zł i do 2021 roku wzrosły o blisko 7 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021 dynamika

wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wzrastał z poziomu 3,3 mln zł w 2016 roku do poziomu 4,8 mln zł w 2021 roku, co stanowiło 13,38% łącznych dochodów budżetowych. Występujące nadwyżki budżetowe, które od 2019 roku wzrastały, świadczyły o poprawiającej się sytuacji finansowej Gminy. Należy również zaznaczyć, że Gmina w analizowanym okresie nie zaciągała zobowiązań ze względu na osiągnięty w tym czasie dodatni wynik budżetu.

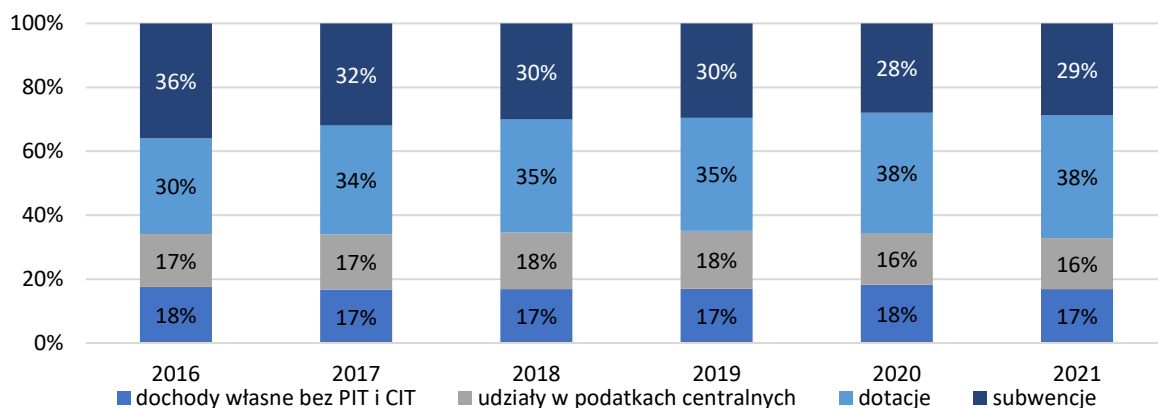
Ryc. 18 Wykonanie budżetu Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021. W analizowanym okresie zauważa się tendencję wzrostową udziału dotacji w budżecie Gminy. W 2021 r. dotacje stanowiły 38% dochodów Gminy. Na drugim miejscu pod względem udziału w budżecie znajdują się subwencje, stanowiące średnio 31% dochodów budżetu. Dochody własne w latach 2016-2021 kształtują się na stałym poziomie – 17-18% dochodów budżetu. Podobna sytuacja dotyczy udziałów w podatkach centralnych – udział na poziomie 16-18%. Wynika z tego, że gmina Sobienie-Jeziory ma niską samodzielność finansową, co oznacza, że w ograniczonym stopniu może ona wpływać na wysokość i strukturę dochodów.

Ryc. 19 Struktura dochodów Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Sobienie-Jeziory, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od osób fizycznych (PIT), który w okresie 2016-2019 dynamicznie wzrastał i generował dochody na poziomie średnio 4,2 mln zł rocznie. W roku 2019 dochody z tego podatku zmalały o 183 747,00 zł. W roku 2021 można zaobserwować ponowny znaczący wzrost wpływu, który osiągnął ponad 5,6 mln zł.

Drugim znaczącym źródłem dochodu w budżecie gminnym jest podatek od nieruchomości, którego wartość również wzrasta, przynosząc dochody średnio 1,8 mln zł rocznie.

Wśród pozostałych znaczących dochodów należy wskazać: podatek rolny, podatek od środków transportowych oraz podatek od czynności cywilnoprawnych.

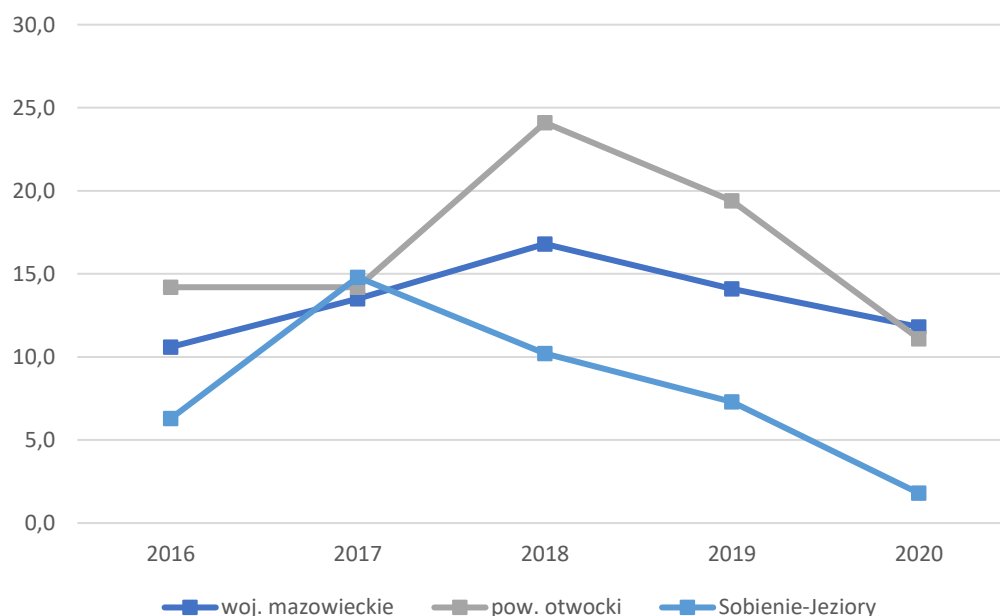
Najmniejsze udziały w budżecie gminnym stanowią wpływy z opłaty eksploatacyjnej (dochód średnio 5 tys. zł rocznie) oraz podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej (średni dochód roczny na poziomie 16 tys. zł)

Tab. 6 Dochody podatkowe Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	3 495 959,00	3 971 330,00	4 452 972,00	4 923 247,00	4 739 500,00	5 598 598,00
CIT	26 480,77	81 690,56	63 257,49	129 747,65	213 073,30	120 015,92
podatek rolny	501 404,00	503 883,94	553 829,86	626 444,56	671 988,88	678 552,84
podatek od nieruchomości	1 598 158,03	1 746 539,87	1 788 630,98	1 770 129,56	2 119 570,02	2 092 816,96
podatek leśny	60 306,15	60 372,43	63 686,06	60 527,49	63 100,52	62 278,80
podatek od środków transportowych	218 142,59	143 695,76	176 329,16	172 195,21	150 222,34	183 261,00
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	10 611,60	6 660,62	5 950,11	5 434,00	5 106,00	62 782,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	201 707,16	155 778,41	181 162,27	162 794,07	486 014,45	352 351,66
wpływy z opłaty skarbowej	22 984,00	22 304,00	19 684,00	21 010,00	24 942,00	23 666,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	8 714,00	0,00	0,00	7 286,40	4 820,46	7 724,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Sobienie-Jeziory w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa. Z analizy wynika, że od 2017 roku wskaźnik ten dla Gminy spada. Łącznie w latach 2016-2021 Gmina przeznaczyła na inwestycje 11,2 mln zł, z kolei osiągnęła w tych latach nadwyżki budżetowe, które pozwoliłyby dodatkowo na sfinansowanie inwestycji w kwocie 13,9 mln zł.

Ryc. 20 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

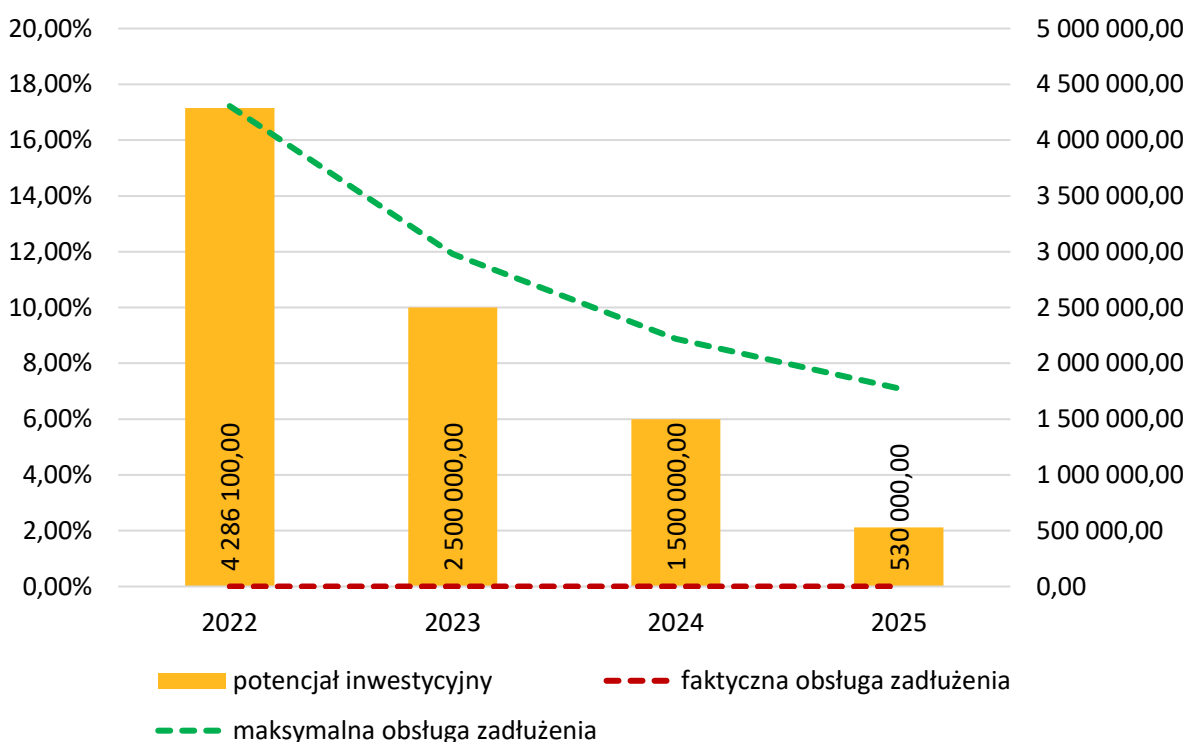
W 2021 roku w Gminie Sobienie-Jeziory do największych inwestycji możemy zaliczyć między innymi termomodernizację strażnic OSP: w Wysoczynie i w Piwoninie, modernizację bazy oświatowej, rozbudowę sieci wodociągowej na terenie gminy, rozbudowę gminnej oczyszczalni ścieków w Piwoninie (dokumentacja techniczna), a także budowę przedszkola z oddziałami żłobkowymi (dokumentacja techniczna). Ponadto dokonano modernizacji dróg powiatowych nr 2751W oraz nr 2752W, a także licznych dróg gminnych i dojazdowych. Na terenie Gminy wykonano także remont mostu w ciągu drogi gminnej nr 159 w Warszawicach.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2022-2030 zgodnie z Uchwałą nr XXIV/153/2022 Rady Gminy Sobienie-Jeziory z dnia 19 stycznia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2022-2025.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Poniższy wykres pozwala stwierdzić, że Gmina Sobienie-Jeziory w perspektywie do 2025 r. wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Wykres prezentuje także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy (2022-2025) wyniesie około 9 mln zł. W dalszym ciągu gmina nie planuje zaciągania nowych zobowiązań.

Ryc. 21 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2022-2030
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXIV/153/2022 Rady Gminy Sobienie-Jeziory z dnia 19 stycznia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2022-2030.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminę Sobienie-Jeziory w 2021 roku zamieszkiwało 6 299 osób, co stanowiło 5% liczby ludności powiatu otwockiego. Przekładając powyższe dane na powierzchnię, gęstość zaludnienia wynosiła 64 os/km². Wśród gmin powiatu Gmina Sobienie-Jeziory charakteryzuje się średnią gęstością zaludnienia. W Gminie Wiązowna wskaźnik ten wynosi 134 os/km², a w Gminie Osieck 54 os/km².

Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby ludności w gminach wiejskich w powiecie otwockim w latach 2017-2021. Z analizy danych wynika, że na przestrzeni omawianego okresu liczba mieszkańców w Gminie Sobienie-Jeziory wzrosła na przestrzeni lat 2017-2019, natomiast od 2020 roku jest zauważalny spadek liczby ludności. Średnia dynamika liczby ludności w Gminie maleje i kształtuje się na poziomie 99,7%. Jest to najwyższy wynik wśród gmin wiejskich w powiecie otwockim.

Tab. 7 Zmiany liczby ludności w gminach wiejskich w powiecie otwockim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
pow. otwocki	123 770	124 036	124 352	124 283	124 014	100%	100,0%
Sobienie-Jeziory	6 369	6 380	6 388	6 356	6 299	5%	99,7%
Celestynów	11 662	11 680	11 732	11 701	11 609	9%	99,9%
Kołbiel	8 186	8 169	8 230	8 235	8 199	7%	100,0%
Osieck	3 583	3 603	3 636	3 673	3 659	3%	100,5%
Wiązowna	12 693	12 861	13 108	13 330	13 641	11%	101,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmiana liczby ludności zależy od dwóch czynników – przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi a zgonami, natomiast saldo migracji jest różnicą między zameldowaniami a wymeldowaniami.

Analizując poniższą tabelę, obserwuje się ujemny przyrost naturalny w 2021 roku w Gminie Sobienie-Jeziory na poziomie -5,21. Wśród badanej grupy porównawczej wartość ta jest najmniej korzystna dla Gminy Sobienie-Jeziory, a jednocześnie spada najszybciej, co jest niekorzystną tendencją na kolejne lata. Wskaźnik przyrostu naturalnego dla województwa mazowieckiego w 2021 roku był na poziomie -3,61, dla powiatu otwockiego -3,83, a dla pozostałych Gmin – Celestynów, Kołbiel, Osieck oraz Wiązowna, wyniósł kolejno: -3,26; -1,71; -5,17 oraz -0,07. Saldo migracji w Gminie także kształtowało się na poziomie ujemnym i wynosiło -0,60 co spowodowało, że Gmina uplasowała się na 3 miejscu w porównaniu do gmin wiejskich w powiecie otwockim.

Tab. 8 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
woj. mazowieckie	-3,61	-1,12	2,40	-0,03
pow. otwocki	-3,83	-1,11	2,60	-0,05
Sobienie-Jeziory	-5,21	-1,42	-0,60	0,00
Celestynów	-3,26	-1,22	-3,70	-0,35
Kołbiel	-1,71	-0,34	-2,10	-1,30
Osieck	-5,17	-1,36	3,00	-0,85
Wiązowna	-0,07	-1,04	22,30	1,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Sobienie-Jeziory zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika wzrostu tego wskaźnika wyniosła dla Gminy 103%. Wartość wskaźnika nie przekracza poziomu średniej dla województwa oraz powiatu. Niższy wskaźnik oznacza wciąż korzystniejszą sytuację dla Gminy.

Pogłębiając analizę struktury demograficznej Gminy Sobienie-Jeziory można zauważyć, że zmniejsza się w niej odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat). Nie jest to pozytywna tendencja dla Gminy, ponieważ ludność w tym wieku jest główną siłą napędową jednostki samorządu terytorialnego. Dynamika spadku tego wskaźnika w latach 2017-2021 była na poziomie 87% – wynika z tego, że udział mieszkańców w wieku kreatywnym spada wolniej od województwa, którego dynamika kształtowała się na poziomie 85%, jednak szybciej niż w powiecie (90%).

Tab. 9 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Sobienie-Jeziory w 2017 i 2021 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
woj. mazowieckie	15,16	12,91	85%	25,80	29,20	113%
pow. otwocki	15,08	13,58	90%	25,60	29,20	114%
Sobienie-Jeziory	14,13	12,35	87%	25,80	26,50	103%

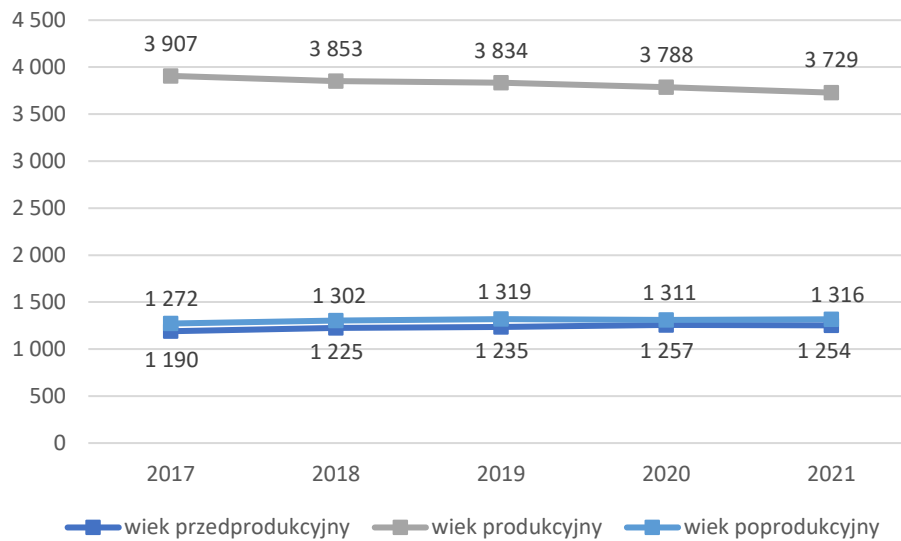
¹ Ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiona została struktura ludności w Gminie Sobienie-Jeziory, poprzez graficzne zestawienie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017- 2021. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo wzrasta, wyjątek stanowi rok 2021, gdzie liczba ta zmalała o 3 osoby. Biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym wskaźnik ten wzrastał w latach 2017-2019 oraz 2020-2021, natomiast tendencja spadkowa wystąpiła w 2020 roku. Liczba osób w wieku

poprodukcyjnym jest przybliżona do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Mimo, iż liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym spada, proces ten zachodzi stosunkowo wolno.

Ryc. 22 Struktura ludności w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Sobienie-Jeziory nie ma placówki przeznaczonej do opieki nad dziećmi do 3 lat. Mieszkańcy Gminy zauważają jednak potrzebę wybudowania żłobka, wobec czego rozpoczęto działania związane z jego utworzeniem. Przygotowano dokumentację techniczną oraz uzyskano wszystkie wymagane zezwolenia. Na realizację inwestycji Gmina uzyskała dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W najbliższym czasie ogłoszony zostanie przetarg na budowę.

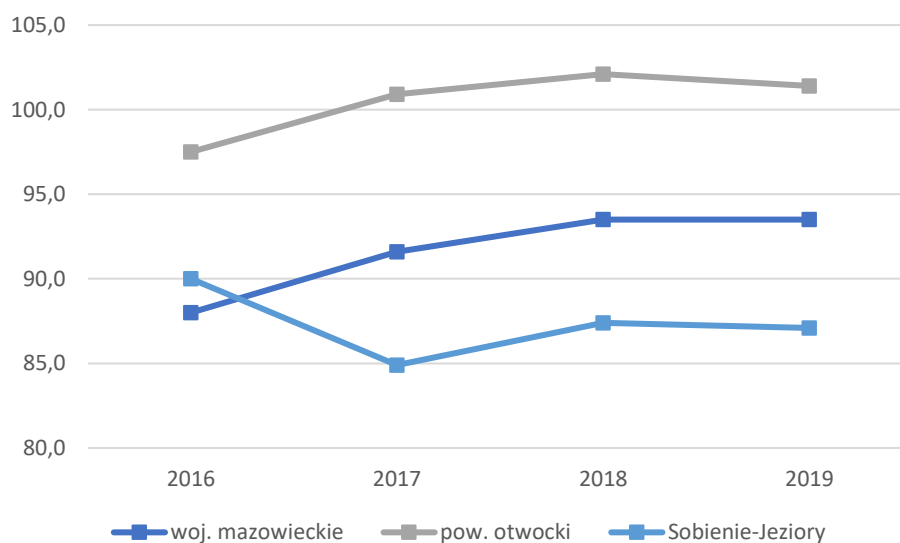
Na terenie Gminy działa natomiast 1 przedszkole publiczne i 2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których łącznie w 2021 roku uczęszczało 177 dzieci. Największą placówką tego typu jest Publiczne Przedszkole w Sobieniach-Jeziorach, do którego uczęszczało 77 dzieci, a liczba grup wynosiła 3. To najdłuższej otwarte przedszkole – działa od 7:00 do 16:30. Do pozostałych placówek uczęszcza po 50 dzieci, które podzielone są na 2 grupy. Przedszkola te są czynne od 7:30 do 16:30. Szczegóły dotyczące wszystkich przedszkoli z terenu Gminy Sobienie-Jeziory ukazuje tabela poniżej.

Tab. 10 Przedszkola publiczne na terenie Gminy Sobienie-Jeziory według stanu na 2021 rok

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkola publiczne					
1.	Publiczne Przedszkole w Sobieniach-Jeziarach	77	3	26	7.00-16.30
2.	Oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Siedzowie	50	2	25	7.30-16.30
3.	Oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Warszawicach	50	2	25	7.30-16.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Uszczegółowieniem informacji dotyczących poziomu upowszechnienia opieki przedszkolnej na terenie Gminy jest poniższy wykres obrazujący kształtowanie się wskaźnika odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat będących mieszkańcami Gminy w latach 2016-2019. Dane przedstawione zostały na tle powiatu i województwa. Zgodnie z analizą, wartości wskaźnika ulegały wahaniom, odsetek ten zmalał od 2016 roku z poziomu 90% do poziomu 87,1% w 2019 roku. Od 2017 roku wskaźnik ten ma niższą wartość niż średnia dla powiatu otwockiego (101,4%) oraz dla województwa mazowieckiego (93,5%).

Ryc. 23. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Sobienie-Jeziory na tle grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja

Gmina Sobienie-Jeziory jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych. Największą z nich jest Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieniach-Jeziorach, w której liczba uczniów w 2021 roku wynosiła 383. Szkoła ta posiada 18 oddziałów ze średnią wielkością 21,28 uczniów na oddział. Na jednego nauczyciela przypada średnio 10 uczniów. Najmniejszą placówką zaś jest Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Siedzowie, licząca 186 uczniów, 11 oddziałów, a liczba etatów nauczycieli wynosi 23. Łącznie we wszystkich szkołach, liczba oddziałów wynosiła 40, gdzie średnio na oddział przypadało 20 uczniów. Szczegółowe informacje na temat każdej ze szkół ukazuje tabela poniżej.

Tab. 11 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Sobienie-Jeziory

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieniach-Jeziorach	383	18	21	39
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Siedzowie	186	11	17	23
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Warszawicach	218	11	20	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W tabeli poniżej ukazano stan bazy dydaktycznej szkół z terenu Gminy Sobienie-Jeziory. Jest on bardzo zróżnicowany. Liczba sal lekcyjnych w przeliczeniu na liczbę oddziałów prowadzonych w danej placówce wygląda następująco:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieniach-Jeziorach – 0,89 sal/1 oddział,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Siedzowie – 1,09 sal/1 oddział,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Warszawicach – 1 sala/1 oddział.

Wszystkie placówki mają dostęp do obiektów sportowych – SP w Sobieniach-Jeziorach posiada 2 sale gimnastyczne, w tym jedna w bardzo dobrym stanie, druga do remontu; w SP w Siedzowie sala gimnastyczna jest w stanie dobrym, a przy szkole znajduje się boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową. Natomiast w SP w Warszawicach sala gimnastyczna wymaga remontu i rozpoczęła się budowa nowej sali gimnastycznej. Przy szkole znajduje się również boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową.

Pracownia językowa występuje jedynie w SP w Sobieniach-Jeziorach. W każdej ze szkół uczniowie mogą korzystać z komputerów oraz projektorów multimedialnych. Wszystkie szkoły wyposażone są także w monitoring, który zwiększa bezpieczeństwo dzieci i młodzieży

przebywających na terenie placówek oświatowych. Szkoły posiadają także świetlice szkolne. W SP w Warszawicach nie funkcjonuje gabinet pielęgniarki.

Tab. 12 Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Sobienie-Jeziory w 2022 roku

Nazwa szkoły:	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieniach-Jeziarach	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Siedzowie	Publiczna Szkoła Podstawowa w Warszawicach
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	16	12	11
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	2 sale gimnastyczne, w tym jedna w bardzo dobrym stanie, druga do remontu	sala gimnastyczna - stan dobry, przy szkole boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową	sala gimnastyczna - do remontu, rozpoczęła się budowa nowej sali gimnastycznej, boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową
Pracownie językowe	tak	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	25	30	22
Projektory multimedialne (szt.)	16	1	1
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	nie
Świetlice	7.00-7.45, 11.30-16.00	11.30-15.30	7.30-8.15, 13.00-16.30
Parkingi dla kadry / rodziców	tak - dla kadry	tak	tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	gabinet pielęgniarki	tak	nie
Liczba stypendystów (os.)	0	0	0

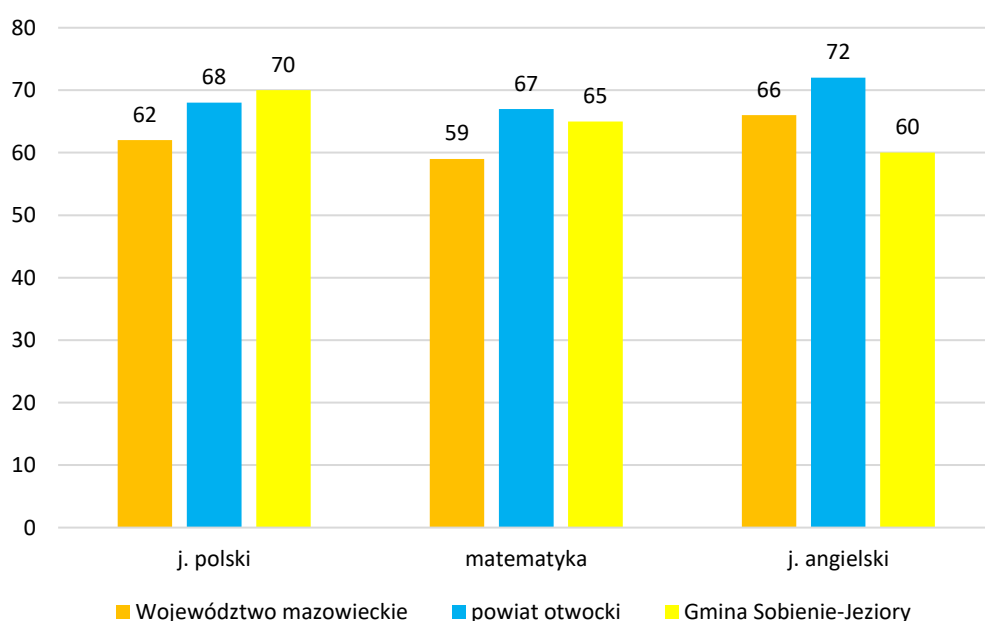
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Dowozy szkolne są realizowane w ramach zamówień publicznych. W Gminie Sobienie-Jeziory 1 przewoźnik, wyłoniony w ramach przetargu, obsługuje 2 trasy. Po ukończeniu szkoły podstawowej głównymi kierunkami dojazdu do szkół średnich mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory jest Otwock oraz Garwolin.

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2021/2022 obrazuje poniższe zestawienie.

W Gminie Sobienie-Jeziory do egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022 podeszło 77 uczniów. Najlepszy wynik uczniowie osiągnęli z języka polskiego uzyskując wynik 70%. Natomiast z języka angielskiego uczniowie uzyskali średni wynik równy 66%. Najgorszy wynik uczniowie uzyskali z matematyki – 65%.

Z języka polskiego średnia dla Gminy była o 8% wyższa niż średnia w województwie, oraz o 2% wyższa niż w powiecie. Niestety Gmina nie wypadła korzystnie na tle powiatu z matematyki, jednak nadal jest to wyższy wynik niż średni wynik uzyskany w województwie. Gmina Sobienie-Jeziory najślabiej wypadła z języka angielskiego, gdzie wynik w porównaniu do województwa był niższy o 6%, a od powiatu o 12%.

Ryc. 24 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Sobienie-Jeziory w 2021 roku na tle powiatu i województwa (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Z analizy wynika, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały. Najwyższy udział w strukturze wydatków stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne. Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale od 1,9 mln zł do 2,5 ml zł rocznie. Natomiast najczęściej wydatki majątkowe na oświatę Gmina przeznaczyła w latach 2016-2019 (między 806,7 tys. zł a 920,4 tys. zł). Z kolei w latach 2019-2020 Gmina nie prowadziła żadnych inwestycji w oświatę.

Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801, z wyjątkiem roku 2019, corocznie wzrastała. Stopień pokrycia wydatków w tym dziale subwencją oświatową zmniejszył się z 62% w 2016 roku (najwyższe pokrycie) do 55% w 2021 roku.

Tab. 13 Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	7 850 703,45	8 348 529,51	9 087 039,49	9 031 035,24	9 333 450,00	10 277 498,71
Wydatki bieżące, w tym:	7 044 045,46	7 530 754,59	8 166 639,49	9 031 035,24	9 333 450,00	10 173 489,91
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	5 123 572,51	5 541 915,23	6 101 058,12	6 482 996,18	7 349 122,05	7 622 734,16
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	1 920 472,95	1 988 839,36	2 065 581,37	2 548 039,06	1 984 327,95	2 550 755,75
Wydatki majątkowe	806 657,99	817 774,92	920 400,00	0,00	0,00	104 008,80
SUBWENCJA OŚWIATOWA	4 851 547,00	4 795 581,00	4 833 782,00	5 244 952,00	5 209 104,00	5 697 072,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	2 999 156,45	3 552 948,51	4 253 257,49	3 786 083,24	4 124 346,00	4 580 426,71
Stopień pokrycia	62%	57%	53%	58%	56%	55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Rozpowszechnianiem kultury i sportu wśród mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory zajmuje się przede wszystkim:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Sobieniach Jeziorach z siedzibą przy ul. Duży Rynek 25 w Sobieniach-Jeziorach;
- Ludowy Zespół Sportowy Wisła Dziecinów z siedzibą w miejscowości Dziecinów 138;
- Klub Sportowy Sobienie-Jeziory z siedzibą przy ul. Parysowskiej 1 w Sobieniach-Jeziorach.

Gminna Biblioteka Publiczna zajmuje się gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem, udostępnianiem materiałów bibliotecznych, a także upowszechnianiem czytelnictwa. W bibliotece prowadzone są również zajęcia plastyczne oraz taneczne dla dzieci. Natomiast Ludowy Zespół Sportowy Wisła Dziecinów zajmuje się organizowaniem i rozwijaniem kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, podnoszeniem poziomu sportowego i sprawności fizycznej, udziałem w lokalnym i ogólnopolskim życiu sportowym oraz organizowaniem imprez w zakresie sportowym i turystycznym. Rozwijaniem i propagowaniem kultury fizycznej oraz organizacją imprez sportowych zajmuje się także Klub Sportowy Sobienie-Jeziory.

W Gminie Sobienie-Jeziory rozpowszechnianiem kultury i sportu we wcześniejszych latach zajmował się także Gminny Ośrodek Kultury, który niestety zakończył swoją działalność. Obecnie po funkcjonującym niegdyś GOKu w Gminie pozostał jedynie budynek. Mieszkańcy wyrażają jednak duże zainteresowanie jego reaktywacją.

Za najważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne i sportowe odbywające się na terenie Gminy Sobienie-Jeziory uważa się **Owocobranie**. Impreza jest corocznym świętem sadowników i odzwierciedla tradycje sadownicze Gminy, a także stanowi symboliczne rozpoczęcie zbiorów owoców.

Ponadto Gminę wyróżniają takie wydarzenia jak:

- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” organizowany przez Ochotniczą Straż Pożarną w Dziecinowie,
- Rajd Rowerowy organizowany przez Wójta Gminy Sobienie-Jeziory,
- Konkurs Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej organizowany przez Ochotniczą Straż Pożarną w Dziecinowie we współpracy z Gminą Sobienie-Jeziory.

We współpracy ze szkołami, Gminną Biblioteką Publiczną w Sobieniach-Jeziorach i jednostkami OSP Gmina organizuje także liczne wydarzenia, które mają za zadanie zintegrować różne grupy wiekowe. Do wydarzeń takich zalicza się między innymi:

- Dzień Kobiet,
- Dzień Seniora,
- Dzień Dziecka,
- Wielkanocny Kiermasz Rękodzieła,
- Bożonarodzeniowy Kiermasz Rękodzieła,
- Bieg Niepodległości,
- Orszak Trzech Króli.

Czołowym produktem lokalnym, który wyróżnia Gminę na tle innych gmin są liczne sady jabłoniowe.

Mieszkańcy Gminy mają możliwość korzystania ze świetlicy wiejskiej w Sobieniach-Jeziorach. W Gminie część budynków została przystosowanych do pełnienia funkcji świetlicy, w których mieszkańcy mogą zorganizować imprezy okolicznościowe. Zlokalizowane są one we wsiach: Wysoczyn, Warszawice, Warszówka, Sobienie Szlacheckie, Dziecinów, Sobienie Biskupie, Śniadków Dolny, Gusin, Stary Zambrzyków, Piwonin, Zusanów.

Ponadto w Gminie Sobienie-Jeziory zlokalizowane są trzy boiska wielofunkcyjne (w Sobieniach-Jeziorach, Warszawicach i Siedzowie) oraz dwa boiska trawiaste do piłki nożnej zlokalizowane w Sobieniach-Jeziorach i Dziecinowie, na terenie których odbywają się rozgrywki ligowe.

Gmina Sobienie-Jeziory posiada **Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi**. Głównym celem współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy poprzez stwarzanie im możliwości i warunków do uczestnictwa w życiu publicznym. Wysokość środków przeznaczona na realizację programu na rok 2022 wynosi 235.000 zł.

Na przestrzeni lat 2019-2021 w Gminie Sobienie-Jeziory łączna kwota dotacji, które zostały przyznane organizacjom pozarządowym wynosiła 641 696,62 zł. Tabela poniżej przedstawia kwoty przyznanych dotacji w poszczególnych latach.

Tab. 14 Kwoty dotacji przyznawane organizacjom pozarządowym w Gminie Sobienie-Jeziory w latach 2019-2021

Rok	Dotacja [zł]
2019	205 000,00
2020	202 800,00
2021	233 896,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji programu współpracy Gminy Sobienie-Jeziory z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za lata 2019-2021.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

W Gminie Sobienie-Jeziory znajduje się Posterunek Policji, który położony jest przy ul. Duży Rynek 35 we wsi Sobienie-Jeziory, gdzie służbę pełni 6 funkcjonariuszy. W 2021 roku na terenie Gminy do najczęściej popełnianych przestępstw zalicza się prowadzenie w stanie nietrzeźwości oraz kradzieże po uprzednim włamaniu do budynku.

Na terenie Gminy funkcjonuje 6 jednostek OSP, z czego jedna z nich (OSP Sobienie-Jeziory) jest wpisana w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy.

Tab. 15 Wykaz jednostek OSP w Gminie Sobienie-Jeziory

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Sobienie-Jeziory	ul. Duży Rynek 25 08-443 Sobienie-Jeziory	tak
OSP Dziecinów	Dziecinów 115 08-443 Sobienie-Jeziory	nie
OSP Stary Zambrzyków	Stary Zambrzyków 17 08-443 Sobienie-Jeziory	nie
OSP Wysoczyn	Wysoczyn 105 A 08-443 Sobienie-Jeziory	nie
OSP Piwonin	Piwonin 44 08-443 Sobienie-Jeziory	nie
OSP Śniadków Dolny	Śniadków Dolny 14 08-443 Sobienie-Jeziory	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W Gminie Sobienie-Jeziory zlokalizowany jest także monitoring, którego punkty umieszczone są przy:

- Urząd Gminy ul. Garwolińska 16, 08-443 Sobienie-Jeziory;
- Posterunek Policji ul. Duży Rynek 36, 08-443 Sobienie-Jeziory;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, ul. Garwolińska 14, 08-443 Sobienie-Jeziory;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich, Siedzów 30A, 08-443 Sobienie-Jeziory;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Warszawicach, Warszawice 13, 08-443 Sobienie-Jeziory.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

Gmina Sobienie-Jeziory przynależy do stowarzyszeń i związków międzygminnych. Tabela poniżej przedstawia stowarzyszenia i związki, których Gmina jest członkiem, a także ich krótką charakterystykę.

Tab. 16 Wykaz związków/stowarzyszeń do których przynależy Gmina Sobienie-Jeziory

Nazwa związku/stowarzyszenia:	Charakter współpracy z gminą
LGD Natura i Kultura	<ul style="list-style-type: none">wnioskowanie i realizacja projektów przy dofinansowaniu z UE;działalność kulturalno-edukacyjna oraz udział w inicjatywach zmierzających do pobudzenia aktywności i integracji mieszkańców obszaru LGD.
Metropolia Warszawa	<ul style="list-style-type: none">wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz ochrona wspólnych interesów swoich członków, w szczególności w zakresie harmonijnego, społeczno-gospodarczego rozwoju gmin metropolii oraz wspólnego kształtowania i integracji najważniejszych polityk mających wpływ na jakość życia jej mieszkańców;utrwalenie pozycji Obszaru Metropolitalnego Warszawy w międzynarodowej sieci metropolii;współpraca i wzajemne wspieranie się członków Stowarzyszenia we wszelkich działaniach na rzecz rozwoju;wzmacnianie wpływu członków Stowarzyszenia na kształt i sposób realizacji zadań wspieranych w Obszarze Metropolitalnym Warszawy.
Związek Gmin Wiejskich RP	<ul style="list-style-type: none">integracja samorządów wiejskich;współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy gminami;podejmowanie działań w celu gospodarczego i kulturalnego rozwoju gmin wiejskich.
Związek Powiatowo-Gminny „Otwockie przewozy Gminno-Powiatowe”	<ul style="list-style-type: none">zapewnienie transportu publicznego na terenie powiatu.

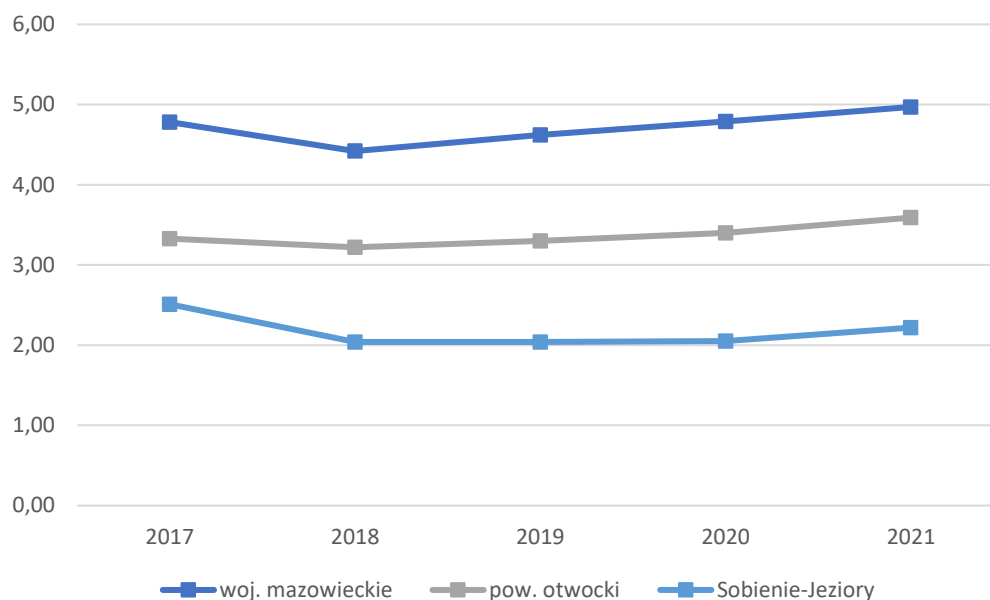
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Gmina Sobienie-Jeziory współpracuje z następującymi partnerami:

- jednostki OSP: Dziecinów, Sobienie-Jeziory, Wysoczyn, Śniadków Dolny, Stary Zambrzyków, Piwonin,
- Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Sobienie-Jeziory,
- Kluby Sportowe: KS Sobienie Jeziory i KS Wisła Dziecinów,
- Koła Gospodyń Wiejskich: w Dziecinowie, Warszawicach, Warszówce, Sobieniach Biskupich, Zuzanowie, Sobieniach Kiełczewskich Pierwszych, Szymanowicach Dużych, Starym Zambrzykowie, Sobieniach-Jeziorach, Radwankowie Szlacheckim.

Jedną z najprężniej działających organizacji na terenie Gminy są Koła Gospodyń Wiejskich, które aktywnie działają i skupiają wielu członków, pomimo że część z nich działa stosunkowo niedługo. W 2022 roku w Gminie funkcjonowało 10 KGW, do których przynależało 357 osób. Uczestnicy tych stowarzyszeń biorą aktywny udział między innymi w licznych wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych.

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Zestawiając ten wskaźnik dla Gminy Sobienie-Jeziory, powiatu otwockiego i województwa mazowieckiego zauważyć można, iż charakteryzuje się on trendem stałym na przestrzeni analizowanych lat. Gmina Sobienie-Jeziory uzyskuje corocznie najniższy wynik w porównaniu do liczby działających organizacji i stowarzyszeń w powiecie oraz województwie.

Ryc. 25. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Mieszkańcy Gminy Sobienie-Jeziory mogą skorzystać z **podstawowej opieki medycznej** w następujących placówkach:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach-Jeziorach, w którym funkcjonuje:
 - Gabinet Lekarski;
 - Gabinet Pielęgniarki POZ;
 - Przewóz Chorych;
 - Gabinet Położnej POZ;
- Dental-Med Szymańska-Kisiel Anna – Gabinet Stomatologiczny Sobienie Jeziory.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medicus w Sobieniach-Jeziorach, w którym funkcjonuje:
 - Poradnia stomatologiczna;
 - Poradnia endokrynologiczna;
 - Poradnia laryngologiczna;

- Poradnia okulistyczna;
- Poradnia kardiologiczna;
- Poradnia ortopedyczna;
- Poradnia dermatologiczna;
- Poradnia ginekologiczna;
- Poradnia medycyny pracy;
- Poradnia medycyny estetycznej.

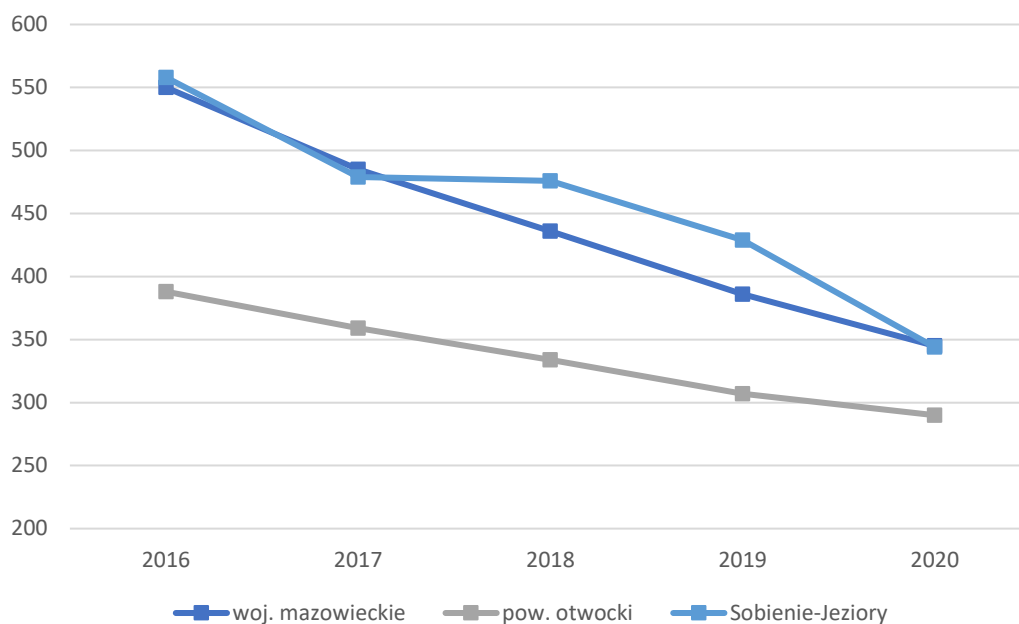
W niezbędne leki mieszkańcy zaopatrują się w 2 aptekach położonych w Gminie Sobienie-Jeziory:

- Apteka Mgr Far. Lucyna Hasan,
- Apteka Mgr Farmacji Aldona Pielak.

SP ZOZ funkcjonuje na terenie Gminy od 1999 roku i jest samodzielną jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną. Mieszkańcy mogą skorzystać z podstawowej pomocy medycznej, a także wykonać między innymi badanie cukru na glukometrze, EKG czy badania profilaktyczne w ramach grup dyspanseryjnych i przed szczepieniami.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie odpowiedzialny jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** w Sobieniach-Jeziorach.

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni lat 2016-2020 zauważa się ogólny trend spadkowy liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W całym analizowanym okresie Gmina Sobienie-Jeziory uzyskiwała wskaźnik wyższy w porównaniu do średniej dla powiatu. Wyższy wskaźnik Gmina otrzymała także w porównaniu do województwa w latach 2016, 2018 oraz 2019. Natomiast zarówno w roku 2017 jak też w 2020 roku liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej była w Gminie niższa niż w województwie mazowieckim. W 2020 roku liczba beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Sobienie-Jeziory w porównaniu do 2016 roku spadła aż o 214 osób. W 2020 roku z pomocy społecznej korzystało 344 mieszkańców Gminy Sobienie-Jeziory na 10 tys. ludności. Dla powiatu wskaźnik ten wynosił 290 osób na 10 tys. ludności, natomiast dla województwa – 345 osób na 10 tys. ludności.

Ryc. 26 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sobienie-Jeziory na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie obowiązuje **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, a także **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii**, których celem jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków, które wynikają z nadużywania napojów alkoholowych oraz używania innych środków psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy. Gmina ma za zadanie prowadzić skoordynowane działania profilaktyczne i terapeutyczne oraz promować zdrowy styl życia.

Ponadto w Gminie Sobienie-Jeziory obowiązują wieloletnie dokumenty, których zadaniem jest wspieranie mieszkańców Gminy. Zalicza się do nich:

- **Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Sobienie-Jeziory na lata 2022-2024**, którego celem jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Sobienie-Jeziory na lata 2021–2025**, którego celem jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc;
- **Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2019–2024**, którego celem jest określenie podstawowych kierunków działania Gminy w gospodarowaniu zasobem mieszkaniowym na wskazane lata.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Sobienie-Jeziory na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dojazd do szkół ponadpodstawowych?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie?						
Działalność biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa tras pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 / budowa żłobka
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- utworzenie Klubu Seniora
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY I	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
I.I Podniesienie jakości infrastruktury drogowej wraz rozwojem infrastruktury towarzyszącej	Rozbudowa i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej				
	Budowa chodników i tras pieszo-rowerowych				
	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego				
	Wymiana i ujednolicenie wiat przystankowych				
	Współpraca z powiatem otwockim i województwem mazowieckim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich				
I.II Poprawa jakości środowiska naturalnego i adaptacja do zmian klimatu	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków				
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej				
	Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody				
	Utworzenie programu wspierania mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne w budynkach mieszkalnych				
	Dążenie do rozwoju sieci gazowej, internetowej oraz telekomunikacyjnej poprzez współpracę z operatorami				
	Podejmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy				
	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i ich promocja wśród mieszkańców				
	Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury				
Zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe					

	Ochrona prawna istniejących walorów krajobrazowych Gminy				
I.III Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy	Rozbudowa i modernizacja monitoringu gminnego				
	Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)				
	Zacieśnianie współpracy z policją oraz dążenie do zwiększenia częstotliwości patroli w miejscach szczególnie niebezpiecznych				
I.IV Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej	Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej				
	Wsparcie działań mających na celu powiązanie gminnej komunikacji autobusowej z Szybką Koleją Miejską w Warszawie				
I.V Zapewnienie zrównoważonego ładu przestrzennego	Regulacja polityki przestrzennej m.in. poprzez opracowanie i aktualizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP)				
	Wprowadzenie do dokumentów planistycznych zapisów umożliwiających lokalizowanie usług i produkcji, a w przypadku usług oddziałujących na jakość życia mieszkańców lokalizowanie ich tylko w miejscach, gdzie nie występuje zabudowa mieszkaniowa ani wypoczynkowa				
	Regulacja stosunków prawnych gruntów na terenie Gminy				
	Wyodrębnienie nowych terenów pod jednorodne strefy zagospodarowania				
	Podniesienie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych m.in. poprzez remonty i modernizację budynków				
	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do standardów technicznych spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami				

CEL OPERACYJNY II	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
II.I Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako szansy w rozwoju gospodarczym Gminy	Tworzenie odpowiednich warunków dla przedsiębiorców nowych i już istniejących				
	Organizacja szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych gminnych oraz o zasięgu regionalnym				
	Wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych				
	Wsparcie okołorolniczych działalności gospodarczych i promocja nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa, w tym sadownictwa				
II.II Intensyfikacja działań promujących Gminę	Organizacja inicjatyw promujących Gminę, w tym wydarzeń kulturalnych i sportowych				
	Wspieranie organizacji pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych i innych				
	Udział w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę, jej produkty lokalne oraz region				
II.III Podniesienie znaczenia turystyki w gospodarce Gminy i rozwój usług z nią związanych	Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą i wypoczywać				
	Utworzenie infrastruktury turystycznej, w tym przystani kajakowych, tras rowerowych, wypożyczalni rowerów				
	Dążenie do zwiększenia bazy hotelowej, gastronomicznej i agroturystycznej				
	Wytyczenie oznakowanych szlaków turystycznych, w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy				
II.IV Budowa świadomości na temat dziedzictwa lokalnego wśród mieszkańców	Opracowanie Strategii komunikacyjnej regionu turystycznego				
	Nawiązanie współpracy z Nadwiślańskim Urzeczem				
	Realizacja projektów edukacyjnych na temat regionalnego dziedzictwa podnoszącego świadomość o historii Gminy, jej zabytkach, tradycjach i produktach lokalnych				
	Krzewienie wśród mieszkańców poczucia tożsamości lokalnej i poszanowania dla tradycji i dziedzictwa lokalnego				
	Utworzenie Izby Pamięci na terenie Gminy				
	Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami				

CEL OPERACYJNY III	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzia lna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
III.I Podniesienie jakości edukacji, wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3	Budowa i oddanie do użytku przedszkola wraz ze żłobkiem				
	Modernizacja i doposażenie obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej, dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia				
	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, pozwalających rozwiązać ich pasje i zainteresowania				
	Opracowanie i wdrożenie programów wsparcia dla uczniów wymagających dodatkowej pomocy w nauce oraz uczniów szczególnie uzdolnionych				
III.II Wzrost jakości i dostępności usług społecznych	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie opieki dziennej nad osobami starszymi i opieki wytchnieniowej				
	Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych				
	Rozwój systemu świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, w tym walki z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią, przemocą				
	Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych				
III.III Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców	Przywrócenie działalności Gminnego Ośrodka Kultury				
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej i sportowej				
	Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, w tym organizacja zajęć, wydarzeń, imprez				
	Wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych				
	Dążenie do zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy, m.in. poprzez zachęcanie do uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych				

III.IV Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i dbałość o zdrowie mieszkańców	Wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym				
	Wsparcie zdrowia mieszkańców poprzez realizację programów profilaktyki zdrowotnej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia				
	Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej umożliwiającej zwiększenie aktywności sportowej mieszkańców				